

DIAGNOSTIKOA

GENERO-IKUSPEGIDUN AURREKONTU OROKORREN DISEINUAREN ESPARRUAN

2025

Aurkibidea

1.1. Txostenaren testuingurua eta helburua	2
1.2 Zergatik txertatu genero-ikuspegia aurrekontu publikoetan.....	3
2.1. Diagnostikoaren helburu orokorra.....	8
2.2. Helburu zehatzak	8
3.1. Ikerketa-teknika mistoak: galdetegia eta <i>focus group</i>	11
3.2. Edukien egitura	12
3.3. Partaidetza	15
4.1. Kargu publikodunak.....	18
4.1.2. P-GEN inprimakiaren balorazio orokorra	22
4.1.3. Azken proposamenak	43
4.2. Teknikariak.....	48
4.2.1. Elkarrizketatutako pertsonaren profila	48
4.2.2. P-GEN inprimakiaren balorazio orokorra	50
4.2.3. Genero-ikuspegitik egindako aurrekontuen azterketa-txostenaren balorazio orokorra	68
4.2.4. Azken proposamenak	69
4.3. Berdintasun-teknikariak.....	73
4.3.1. Elkarrizketatutako pertsonaren profila	73
4.3.2. P-GEN inprimakiaren balorazio orokorra	75
4.3.3. Genero-ikuspegitik egindako aurrekontuen azterketa-txostenaren balorazio orokorra	93
4.3.4. Azken proposamenak	96
4.4. Erakunde publikoak	101
4.5. Konparazioa	103
5.1. Genero-ikuspegia txertatzeko zailtasun komunak	107
5.2. Prozesuan antzemandako indarguneak	107
5.3. Funtsezko faktoreak eta proposamenak	108

1.1. Txostenaren testuingurua eta helburua

Ekintza publikoaren eremu guztietan —baita aurrekontuen diseinuan, betearaztean eta ebaluazioan ere— emakumeen eta gizonen arteko berdintasun handiagoa lortzearen garrantzi estrategikoa onartzen duen testuinguru instituzionalean kokatzen da txosten hau. Eusko Jaurlaritzak ibilbide sendoa izan du berdintasunaren arloan, eta hainbat ekimen bultzatu ditu bere politika publikoetan genero-ikuspegia pixkanaka txertatzeko. Besteak beste, tresna espezifikoak garatu dira, hala nola P-GEN inprimakia eta genero-ikuspegitik egindako azterketa-txostenak, baliabide publikoek ekitateari eta justizia sozialari modu eraginkorrean laguntzen dietela ziurtatzeko.

Diagnostiko hau ebaluazio-ariketa gisa proposatzen da. Helburu nagusia tresna horiek aplikatzeaz arduratzen diren eragileek zer zailtasuni aurre egiten dieten identifikatzea da, bai eta tresna horien erabilera eta eraginkortasuna hobetzeko proposamenak jasotzea ere. Horrenbestez, txosten honen bidez, gogoeta egin eta genero-ikuspegia modu eraginkorragoan txertatzeko aukera emango duten hobekuntzak identifikatu ahal izango dira.

Dokumentua partaidetza-prozesu baten emaitza da, eta ikerketa-teknika kuantitatiboak eta kualitatiboak konbinatzen ditu, teknikariek eta politikariek genero-ikuspegiaren aplikazioan duten esperientziari lotutako datuak eta ñabardura subjektiboak atzemateko helburuarekin. Aurrekontuak genero-ikuspegitik diseinatzen esperientzia duten hainbat interes-taldetako 79 ordezkari hartu dute parte, eta, hala, prozesuaren balorazio bateratua lortu da.

Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina onartzen duen martxoaren 16ko 1/2023 Legegintzako Dekretuarekin bat, diagnostiko honek azpimarratzen du beharrezkoa dela kudeaketa publiko bidezkoago, demokratikoago eta generoarekiko sentikorrago baterantz aurrera egitea. Esparru horretan, aurrekontu publikoek tresna tekniko huts izateari uzten diote, eta ahalmen eraldatzailea duten tresna bihurtzen dira; emakumeei eta gizonei modu bereizian eragiten dieten egiturazko desberdinkeriak murrizteko gai dira. Orientazio hori guztiz bat dator

EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2030 Estrategiaren helburuekin; izan ere, lehentasun moduan planteatzen du genero-ikuspegia sistematikoki txertatzea aurrekontu-zikloaren fase guztietan, EAEko administrazio publikoa feminista eta baliabideen banaketa bidezkoagoa izan daitezen.

1.2 Zergatik txertatu genero-ikuspegia aurrekontu publikoetan

Genero-ikuspegia aurrekontu publikoetan txertatzea beharrezkoa da pertsona guztien arteko benetako berdintasuna lortzeko. Denbora luzean, aurrekontu publikoen formulazioa eta esleipena prozesu neutral eta tekniko gisa ulertu da. Ez genekien erabaki ekonomiko bakoitzaren atzean eragin sozial handiak daudela, eta horiek modu desberdinean eragiten dietela emakumeei eta gizonei. Neutraltasun faltsu horrek, egia esan, bizitza sozial, ekonomiko eta politikoaren esparru guztiak zeharkatzen dituzten egiturazko desberdinkeriak errepikatzen eta iraunarazten lagundu du.

Genero-desberdintasunak kontuan hartzen ez direnean, aurrekontu publikoa arrakalak indartzen dituen mekanismo bihur daiteke, horiek zuzentzeko tresna izan beharrean. Adibidez, ordaindu gabeko zainketa-lana, zeina gehienbat emakumeek egiten baitute, ez da balioesten edo kontuan izaten aurrekontu-erabakietan, eta horrek mugatu egiten ditu emakumeek enplegu formalean eta bizitza publikoan erabat parte hartzeko dituzten aukerak. Aurrekontuak genero-ikuspegiarekin egiteak desberdinkeria horiek ikusarazten ditu, eta politika publikoek gizarte-talde guztien behar espezifikoak erantzutea ahalbidetzen du.

Ikuspegi horrek paradigma-aldaketa dakar kudeaketa publikoan, aurrekontua gizarte-eraldaketarako tresna soiltzat hartzeari uzten zaiolako, diskriminazioa eta bazterketa ezabatzen aktiboki lagunduko duena. Budlender eta Sharp-en (1998)¹ hitzetan —aintzindariak dira generoarekiko sentikorrak diren aurrekontuen garapenean—, *“kontua ez da emakumeentzako aurrekontu bereizi bat sortzea, baizik eta aztertzea aurrekontuak emakumeei eta gizonei modu desberdinean egiten diela mesede edo kalte”*. Hala, aurrekontuak genero-ikuspegiarekin egitean,

¹ Budlender, D., & Sharp, R. (1998). *How to do a gender-sensitive budget analysis: Contemporary research and practice*. Commonwealth Secretariat.

aurrekontuko partidek benetako berdintasuna sustatzen dutela bermatu nahi da, pertsonen bizi-baldintzak eta aukerak eraldatuta.

Premia horren azpian dagoen agindu etikoak ere babesa du nazioarteko konpromiso askotan. Ikuspegi horrek garrantzi berezia du EAEn, instituzioek genero-berdintasunarekiko duten konpromisoa arau-esparru sendo eta eguneratuak babesten baitu. Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina onartzen duen martxoaren 16ko 1/2023 Legegintzako Dekretua da lege-oinarria arlo horretan. Zehazki, testu bategin horrek xedatzen duenaren arabera, genero-zeharkakotasuna da ekintza instituzionalaren printzipio gidarietako bat, eta horrek esan nahi du genero-ikuspegia politika publikoen plangintza-, aurrekontu-, betearazte- eta ebaluazio-maila guztietan txertatu behar dela (6. artikulua). Horrez gain, 15. artikulua ezartzen du autonomia-erkidegoko aurrekontuak genero-ikuspegiarekin egin behar direla:

15. artikulua. Aurrekontuak.

EAEko administrazio publikoek genero-ikuspegia txertatu behar dute beren aurrekontu publikoetan, bereziki haiek taxutzeko fasean, emakumeen eta gizonen premia diferenteak kontuan izateko eta berdintasuna sustatzen eta sexuan oinarritutako desberdinkeriak desagerrarazten laguntzeko. Horretarako, gidalerroak ezarri behar dituzte, eginkizun hori gauzatzeko, horri jarraipena egiteko eta ebaluatzeko, eta trebakuntza-prozesu egokiak abiarazteko.

Lege-agindu horrek indarra hartzen du politikak aztertu eta diseinatzean ikuspegi intersektzionala aplikatu behar delako (3. artikulua, printzipio orokorrak). Onartzen da genero-desberdinkeriak beste diskriminazio-ardatz batzuekin gurutzatzen direla, adibidez, jatorri etnikoarekin, sexu-orientazioarekin, adinarekin, desgaitasunarekin edo egoera sozioekonomikoarekin. Hala, genero-ikuspegia duen edozein aurrekontu-analisik konplexutasun hori izan behar du, politika publikoek inor atzean ez uztea bermatze aldera. Ildo horretan, diagnostiko hau erabat dator bat 1/2023 Legegintzako Dekretuan jasotako arau-printzipioekin.

Lege-esparruaz gain, proiektu hau koherentziaz txertatzen da EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2030 Estrategian zehaztutako helburu

estrategikoetan. Estrategia hori Eusko Jaurlaritzak onetsi zuen, epe luzerako berdintasun-politiken plangintza integralerako tresna gisa. 2030 Estrategiaren abiapuntua da genero-desberdinkeriak izaera estrukturala eta sistemikoa duela onartzea, eta, beraz, politika publiko guztien eraldaketa sakona egin behar dela.

Estrategiaren funtsezko oinarrietako bat gobernantza publikoaren eredua eraldatzea da, inklusiboagoa, bidezkoagoa eta feministagoa izan dadin. Genero-berdintasuna aurrekontu-sisteman modu sistematiko eta jasangarrian txertatzeko beharra azpimarratzen du. Lehentasunezko helburu moduan planteatzen da genero-ikuspegidun aurrekontu-mekanismoak indartzea, horiek baliabide publikoen erabileran desberdinkeriak identifikatzeko, zuzentzeko eta prebenitzeko tresnatzat hartuta.

Proiektu honek zuzenean erantzuten dio ekintza-ildo horri; izan ere, genero-ikuspegidun aurrekontu-diagnostikoen metodologiak teknikoki garatzen laguntzen du, Eusko Jaurlaritzako sailetara eta esku-hartze eremuetara egokituta.

Azkenik, 2025eko ekainaren 10ean, Eusko Jaurlaritzak estrategia aitzindari bat onetsi zuen sektore publikoko aurrekontuak egiterakoan genero-ikuspegia sistematikoki txertatzeko. Gobernu Kontseiluak hartutako erabaki horrek ibilbide-orri zehatz bat definitzen du, aurrekontu-zikloaren fase bakoitzean —diagnostikoa, plangintza, esleipena, betearaztea eta ebaluazioa— genero-berdintasuneko irizpideak txertatzen direla ziurtatzeko.

Aurreikusitako ekintzen artean, hauek nabarmentzen dira:

- Sail guztietan aurrekontu-esleipenaren hasierako diagnostikoa egitea, partida sentikorak identifikatu eta horietan genero-ikuspegiaren integrazio-maila ebaluatze aldera.
- Lantalde teknikoei eta politikoei zuzendutako prestakuntza- eta sentsibilizazio-jardunaldiak antolatzea, legegintzaldi bakoitzaren hasieratik konpromiso sendoa eta ezagutza komuna bermatzearen.

- Berdintasun-politikei lotutako gastua kuantifikatzeko adierazle komunak definitzea, bai partida espezifikoak, bai politika horiei euskarria emango dieten langileen gastua barne.
- Sail arteko koordinazio-mekanismoak sortzea, kontu publikoetatik eratorritako genero-eraginen jarraipen egituratua eta urteko ebaluazioa egin ahal izateko.

Ekimen hau, batetik, 1/2023 Legegintzako Dekretuaren arau-esparruarekin —legez behartzen du genero-ikuspegia eta interseksionalitatea aurrekontuetan sartzera—, eta, bestetik, EAEko Berdintasunerako 2030 Estrategiaren helburuekin batera doa aurrera, aurrekontua benetako ekitate-tresna bihurtzeko konpromiso instituzionala sendotzeko helburuarekin.

2- DIAGNOSTIKOAREN HELBURUAK

2.1. Diagnostikoaren helburu orokorra

Diagnostiko honen helburu orokorra administrazio publikoek aurrekontu orokorren diseinuan eta formulazioan genero-ikuspegia benetan txertatzeko dituzten oztopo nagusiak identifikatzea eta sakon aztertzea da. Azterketa honen xedea da aurrekontu-plangintzan genero-ikuspegia zeharkako bihurtzeko aukera ematen duten prozesu instituzionalak eta teknikoak hobetzen laguntzea, egungo erronkak eta gobernu-egituren gaitasunak aintzat hartuta.

Halaber, jakin nahi da zer oztopo espezifiko zailtzen duten genero-ikuspegia txertatzea errazteko sortutako tresnak —adibidez, P-GEN inprimakia eta genero-ikuspegitik egindako azterketa-txostenak— erabiltzea eta betetzea. Diagnostiko honen bidez, tresna horien aplikazio egokia mugatzen duten faktoreak agerian uzteaz gain, hobekuntza-proposamen zehatzak jaso nahi dira, tresna horiek tartean diren langile tekniko, politiko eta administratiboen benetako beharretara egokitzeko.

2.2. Helburu zehatzak

- **Hainbat tresna —esaterako, P-GEN inprimakia eta genero-ikuspegitik egindako azterketa-txostenak— aplikatzeaz arduratu diren langileen esperientzia eta prestakuntza-maila aztertzea.**

Xede horrekin, zeregin horien ardura duten langileek zenbaterainoko ezagutza teknikoa eta trebakuntza espezifikoa duten jakin nahi da. Horrela, aurrekontu-tresnetan aplikatutako genero-ikuspegiaren kalitatean eta sakontasunean zuzenean eragiten duten prestakuntza-arrakalak, gabezia metodologikoak edo laguntza teknikoko beharrak identifikatu nahi dira. Barruan sartzen dira administrazioako teknikariak, arlo estrategikoetako arduradunak, berdintasun-teknikariak eta ordezkari publikoak.

- **Tresnen ezarpenean dauden zailtasun praktikoak eta hobetu daitezkeen alderdiak sistematikoki jasotzea interes-taldeek ikuspegitik.** Tresna horiek aplikatu behar dituztenen eguneroko arazoei buruzko informazio kualitatiboa eta kuantitatiboa bildu nahi da. Zailtasun horiek

hainbat alderdirekin egon daitezke lotuta: genero-ikuspegiaren kontzeptuzko ulermena, administrazio-zama, inprimakiak errealitate instituzionalera egokitzea edo sexuaren arabera bereizitako informazioa eskura izatea, besteak beste. Orobat, inkestatutako edo elkarrizketatutako taldearen profilaren araberako ikuspegi heterogeneotasunari eta inplikazio-mailari erreparatuko diogu: teknikariak, kargu publikodunak, berdintasun-teknikariak eta erakunde publikoetako ordezkariak.

- **Genero-ikuspegia txertatzeko tresnak eta prozesua berriro diseinatzeko edo egokitze hobekuntzak eta gomendioak identifikatzea.** Aurreko aurkikuntzetan oinarrituta, proposamen zehatzak egiteko helburua dugu, aurrekontuak genero-ikuspegitik planifikatzeko prozesua eta tresnak hobetzeko. Gomendio horiek tresnok errazago ulertzeko, haien erabilgarritasun praktikoa handitzeko, genero-berdintasuneko helburuekin hobeto lerrokatze eta aurrekontu-zikloetan benetan integratzen direla ziurtatzeko izango dira.

3- LAN-METODOLOGIA

3.1. Ikerketa-teknika mistoak: galdetegia eta *focus group*

Aipatutako helburuak lortze aldera, bi ikerketa-teknika osagarri erabili ditugu: galdetegi egituratu bat eta lau eztabaida-talde (*focus group*), aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzeko tresnak betetzeko prozesuan esperientzia duten funtsezko pertsonekin, zehazki, Eusko Jaurlaritzako sail, erakunde autonomo, partzuergo eta erakunde publikoetako kargu publikodunekin, teknikariek eta berdintasun-teknikariek.

Bi tresna horiek bateratzeari esker, askotariko informazioa bildu ahal izan dugu, datu kuantitatiboak zein kualitatiboak. Horrek analisia aberastu du, eta aurrekontu-prozesuaren egungo egoeraren ikuspegi integralagoa lortu ahal izan dugu, genero-ikuspegitik.

Arestian aipatutako interes-taldeek ezagutzei, pertzepzioei, praktikei eta premiei buruzko informazio sistematikoa eta homogeneoa biltzeko asmoarekin diseinatu da galdetegia. Lagin zabal batetik abiatuta, datu-base kuantifikagarri bat lortu, eta joera orokorrak, hautemandako oztopoak eta hobetu daitezkeen arloak identifikatu ditugu. Era berean, galdera irekiak gehitu ditugu zailtasun eta hobekuntza zehatzetan sakontzeko.

Bestalde, eztabaida-taldeei esker, azterketak dimentsio aberatsagoa eta zehatzagoa du, esperientziak partekatu direlako, baterako hausnarketa egin delako eta galdetegi indibidualetan sarritan azaleratzen ez diren alderdiak identifikatu direlako Espazio horien bidez, hainbat gaitan sakondu ahal izan da, hala nola genero-egokitasunean eta -garrantzian, programen plangintzan genero-ikuspegia txertatzeko faktore erabakigarrietan edo tresnak betetzeko egungo kronogramaren egokitzapenean.

Bi tekniken osagarritasuna positiboki baloratu bada ere, diagnostikoaren ikuspegi nagusia kualitatiboa izan da. Izan ere, informazio kualitatiboari esker, “zer” eta “zenbat” ez ezik, behatutako prozesuen “nola” eta “zergatik” ulertu ahal izan dugu batez ere.

Metodologia-orientazio horren oinarria da onartzea genero-ikuspegia aurrekontuan txertatzea ez dela gai teknikoa edo arautzailea soilik; kultura-, antolaketa- eta

harreman-aldeketa dakartza, eta aldeketa horiek konplexutasun osoz ulertu behar dira. Horren haritik, foku-taldeetan jasotako kontakizunak, bizipenak eta irudipenak funtsezkoak bihurtu dira gomendio errealistak, testuinguruan kokatutakoak eta egokiak formulatzeko.

3.2. Edukien egitura

3.2.1. Online galdetegia: egitura eta ikuspegi metodologikoa

Diagnostiko honen landa-lanaren fasean, Eusko Jaurlaritzaren aurrekontu publikoaren esparruan profil desberdinak dituzten pertsonei zuzendutako galdetegi bat diseinatu eta aplikatu da. Hainbat funtsezko tresnaren —adibidez, P-GEN inprimakiaren eta genero-ikuspegitik egindako azterketa-txostenen— erabileraren inguruko ezagutza-mailari, esperientzia praktikoari, hautemandako zailtasunei eta hobekuntza-proposamenei buruzko informazioa jasotzeko asmoarekin prestatu da. Galdetegia online formatuan egin da (Google Forms), malgutasunez eta modu errazean betetzeko. MURGIBEko talde teknikoak jaso ditu erantzunak modu zentralizatuan, eta hura arduratu da informazioa tratatzeaz eta aztertzeaz. Betetzeko batez besteko denbora 34 minutukoa izan da.

Galdetegiaren egitura

Galdetegia sei multzotan antolatu da, bakoitza helburu jakin batekin:

1. Sarrera orokorra: bertan jaso dira diagnostikoaren helburuak eta genero-ikuspegidun aurrekontuei buruzko testuinguru labur bat, haren oinarri teorikoa eta arauemailea eta Eusko Jaurlaritzak arlo horretan izan duen ibilbide instituzionalaren laburpena
2. Betetzeko gomendioak eta kontsultarako kontaktua: galdera-sortari modu egoki eta arinean erantzuteko orientabide praktikoak, baita kontsultataldearen zuzeneko kontaktua ere, zalantzak edo gorabeherak argitzeko.
3. 0. multzoa: erantzuten duen pertsonaren profila. Erantzunak testuinguruan kokatzeko oinarrizko informazioa bildu da: izena, generoa, aurrekontu-programako rola (kargu politikoa, teknikariak, berdintasun-teknikariak edo beste batzuk), P-GEN inprimakiarekin aurretik izandako esperientzia eta azken lau urteetan berdintasunean jasotako prestakuntza.

4. 1. multzoa: P-GEN inprimakiaren balorazioa: inprimakiaren argitasunari, garrantziari eta aplikagarritasunari buruzko pertzepzioaz galdetu da, sei dimentsiotan egituratuta: ikuspegi orokorra, genero-egokitasuna, arau-aginduak, diagnostikoa, berdintasun-estrategiak, eta aurrekontu-partida eta -memoriekiko lotura.
5. 2. multzoa: genero-ikuspegitik egindako analisi-txostenaren balorazioa. Txostenak aurrekontua planifikatzeko eta ebaluatzeko tresna tekniko gisa duen erabilgarritasunaz, eraginaz eta argitasunaz galdetu da.
6. 3. multzoa: azken proposamenak eta gomendioak. Modu irekian sartu dira alderdi positiboak, hobetu beharreko elementuei eta aurrekontu publikoetan genero-ikuspegidun tresnen ezarpena indartzeko iradokizun zehatzei buruzko balorazioei buruzko gaiak.

3.2.2. Focus groups: elkarrizketa parte-hartzailea azterketa kualitatiborako

Galdetegiaren osagarri gisa, lau foku-talde egin dira (*focus groups*), eta aurrekontuen diseinuan eta aplikazioan esku hartzen duten profil estrategikoen inguruan antolatu dira horiek: kargu publikodunak, teknikariak, berdintasun-teknikariak eta erakunde publikoetako ordezkariak. Metodologia kualitatibo horren helburua izan da genero-ikuspegidun aurrekontuen inguruko behar praktikoak eta interes estrategikoak identifikatzea, funtsezko eragileen arteko lankidetzak-elkarrizketatik abiatuta.

Taldeen profila eta helburu espezifikoak

1. Kargu publikodunak
 - Programa, proiektu eta jarduketan plangintzan genero-ikuspegia gehiago txertatzeko proposamenak identifikatzea.
 - Aplikazio praktikoa hobetzea aurrekontuak egiterakoan.
 - Kronograma instituzionala gaur egungo tresnetara egokitzen den ebaluatzea.
2. Teknikariak
 - Kronogramaren aplikagarritasuna eta dauden tresnen ezarpen erreala baloratzea.

- Jardunbide instituzional egokiak eta errepika daitezkeen esperientziak detektatzea.
- Hobekuntza metodologikoak eta alternatibak proposatzea, datuak modu eraginkorragoan eta genero-ikuspegiarekin biltzeko.

3. Berdintasun-teknikariak

- Egungo tresnen erabilgarritasuna eta funtzionaltasuna ebaluatzea.
- Kronograma instituzionala gaur egungo tresnetara egokitzen den ebaluatzea.
- Prozesua hobetzeko proposamenak egitea.
- Genero-ikuspegia zeharka, modu eraginkorrean eta eraldatzailean aplikatzeko beharrezkoak diren jarduketak identifikatzea.

4. Erakunde publikoak

- Urteko plangintzaren eta eskura dauden baliabide teknikoaren arteko koherentzia aztertzea.
- Kronograma eta koordinaziorako mekanismoak ebaluatzea.
- Jardunbide egokiak identifikatzea eta erakundeen egiturara egokitutako hobekuntza-estrategiak proposatzea.

Foku-taldeen metodologia

Saio bakoitzak 90 eta 120 minutu arteko iraupena izan du, eta bi bideratzailek dinamizatu dituzte: bat, eztabaida gidatu, partaidetza aktiboa bultzatu eta ingurune seguru eta horizontala bermatzeaz arduratu da; eta, bestea, ekarpenak sistematikoki biltzeaz, bai eta euskarri tekniko eta logistikoaz ere.

Diseinu metodologikoa parte-hartzailea izan da, eta elkarlaneko dinamika hauen inguruan egituratu da:

- Ideia-jasa titularrekin: hasieran erabili da pertzepzio orokorrak jasotzeko eta partaidetza espontaneoak bultzatzeko.
- Oztopen eta erraztaileen *post-it*ak: proposamenak lehenestera eta tresnak ezartzeko oztopoak eta aukerak ikusaraztera bideratutako teknika.

Foku-taldeetan landutako gaiak online galdetegiko aurkikuntza nagusiak oinarri hartuta definitu dira. Horrela, azterketa kualitatiboari esker, testuinguru edo hausnarketa kolektibo handiagoa behar zuten alderdietan sakondu ahal izan da, eta, horrela, prozesuaren ikuspegi aberatsagoa eta zehatzagoa lortu da.

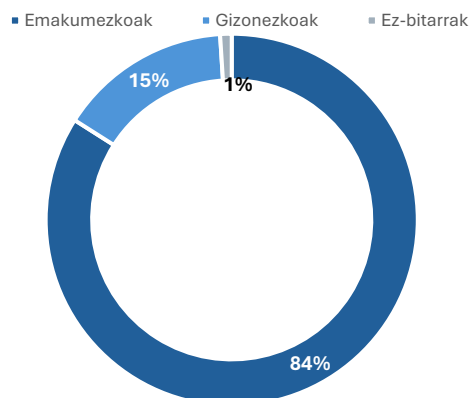
3.3. Partaidetza

Galdetegia

Analisiaren unibertsoa 97 pertsonak osatu dute, eta lagina 68 pertsonakoa izan da. Hortaz, konfiantza-maila % 95ekoa da, eta errore-marjina % 6,5ekoa.

UNIBERTSOA, GENEROAREN ARABERA		
	Emakumezkoak	Gizonezkoak
Teknikariak eta kargudunak. Administrazio orokorra, erakunde autonomoak eta partzuergoak	52	29
Berdintasun-teknikariak	16	0
GUZTIRA	68	29

LAGINA, GENEROAREN ARABERA			
	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Ez-bitarrak
Teknikariak eta kargudunak. Administrazio orokorra, erakunde autonomoak eta partzuergoak	44	10	1
Berdintasun-teknikariak	13	0	0
GUZTIRA	57	10	1

Erantzunen ehunekoa % 70,1 izan da, eta hori tasa altutzat jotzen da. Hala bada, galdetegiaren hartzaileen partaidetza-maila handia izan da, eta horrek sendotasuna eta adierazgarritasuna ematen die analisiaren emaitzei.

Focus groups

Eztabaida-taldeetan 44 pertsonak hartu dute parte: horietatik 33 emakumeak eta 11 gizonak. Beraz, partaidetza oso handia eta aberasgarria izan da aniztasunari eta ekarpen kualitatiboen bolumenari dagokienez.

1. taula: partaidetza, generoaren arabera

PARTAIDETZA, GENEROAREN ARABERA		
	Emakumezkoak	Gizonezkoak
Kargu publikodunak	9	3
Teknikariak	7	4
Berdintasun-teknikariak	13	0
Erakunde publikoak	7	4
GUZTIRA	33	11

4- EMAITZA NAGUSIAK, PARTAIDEEN TALDEAREN ARABERA

Jarraian, eztabaida-taldeetan eta galdetegietan lortutako emaitzak zehaztuko ditugu. Apartatu hau landa-lanean parte hartu duten interes-taldeen arabera egituratu da, eta talde bakoitzaren azterketa xehatua egin da.

Gainera, informazio zehatza emateko eta argazki orokorra erakusteko, azken apartatu gisa interes-taldeetan bat datozen gaien konparazioa jaso da, lortutako emaitzen argazki erlatiboa eskaintzeko helburuarekin.

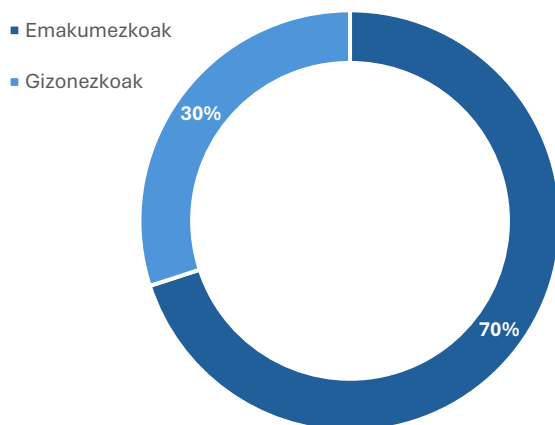
4.1. Kargu publikodunak

Apartatu honetan, P-GEN tresna betetzen esperientzia duten “kargu publikodunek” lortutako emaitzak aurkeztuko ditugu.

Horretarako, 10 kargu publikodunek (7 emakumek eta 3 gizonak) galdetegiari erantzun diote, eta 12k (9 emakumek eta 3 gizonak) eztabaida-taldeetan parte hartu dute. Jarraian, landa-laneko prozesuan atzemandako iritziak, pertzepzioak eta beharrak jaso ditugu.

4.1.1. Pertsonaren profila

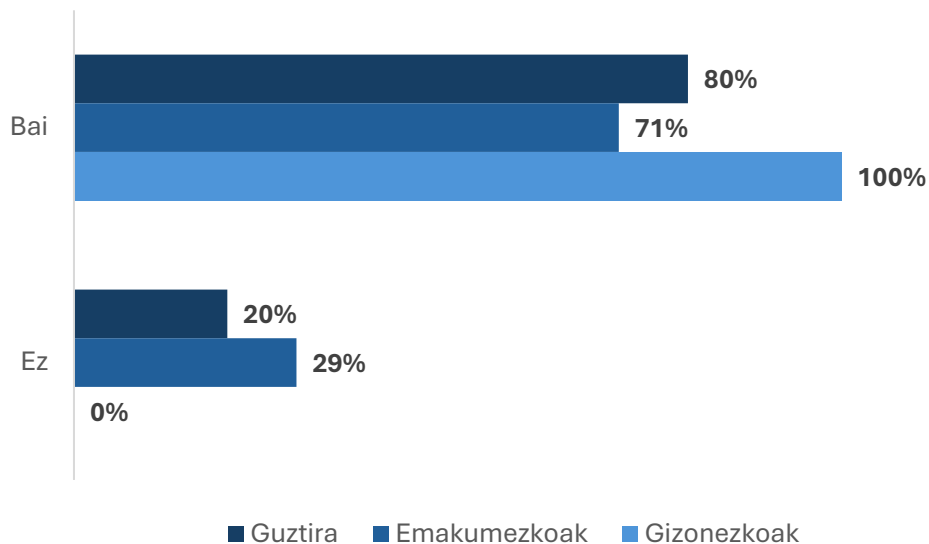
1. grafikoa: kargu publikodunen banaketa, generoaren arabera.

Generoari erreparatuta, erantzun gehienak emakumeek eman dituzte, eta bi emakumek kenduta, gehienek zuzenean bete dute inprimakia. Hala izan ez den kasuetan, berdintasun-teknikaria edo aurreko gerentea arduratu da galdetegiaren betetzeaz. [Halaber, aditzera eman da zerbitzaburuek bete dutela, berdintasun-teknikariak gainbegiratuta.](#)

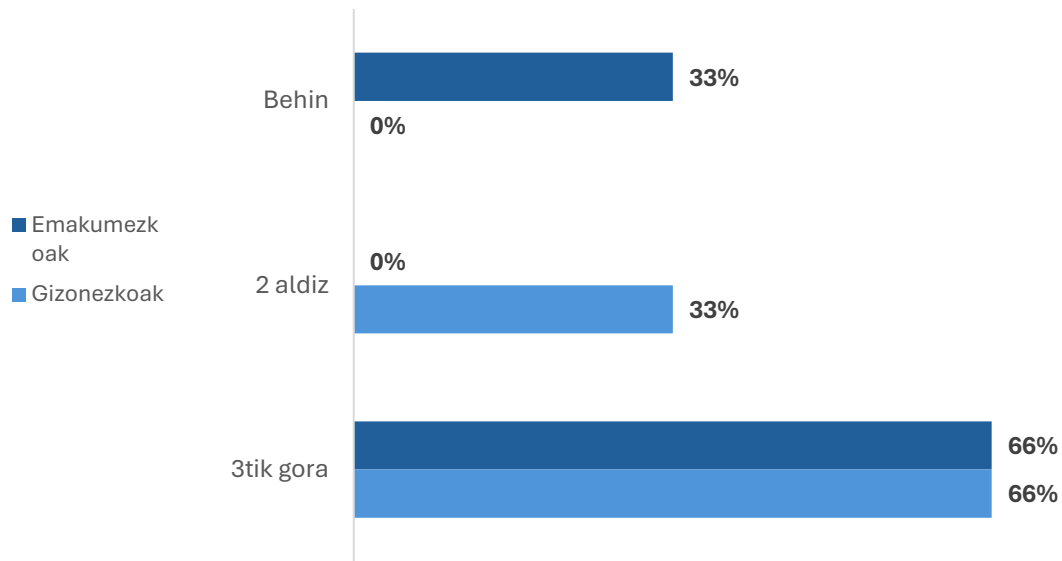
Eztabaida-taldeetan ideia hori indartu egin da, hau da, zuzendaritzek P-GEN inprimakia idazten parte hartzen dutela gehienetan. Era berean, alde nabarmenak aurkitu dira antolaketan eta inprimakiak betetzeko moduetan; alde batetik, sail eta organo batzuek berdintasun-teknikariarekin elkarlanean betetzen dute, beste batzuek zerbitziburuekin, saileko barne-zuzendariekin... Erakunde autonomoen kasuan, esan dute zerbitzuekiko hurbiltasun eta kontrol handiagoa dutela, eta, horregatik, errazagoa dela inprimakia betetzea.

2. grafikoa: P-GEN inprimakiaren betetze-maila, generoaren arabera.

Jarraian ikus daitekeen bezala, gehienek 3 urtetik gorako esperientzia dute.

3. grafikoa: P-GEN inprimakia betetzeko maiztasuna, generoaren arabera.

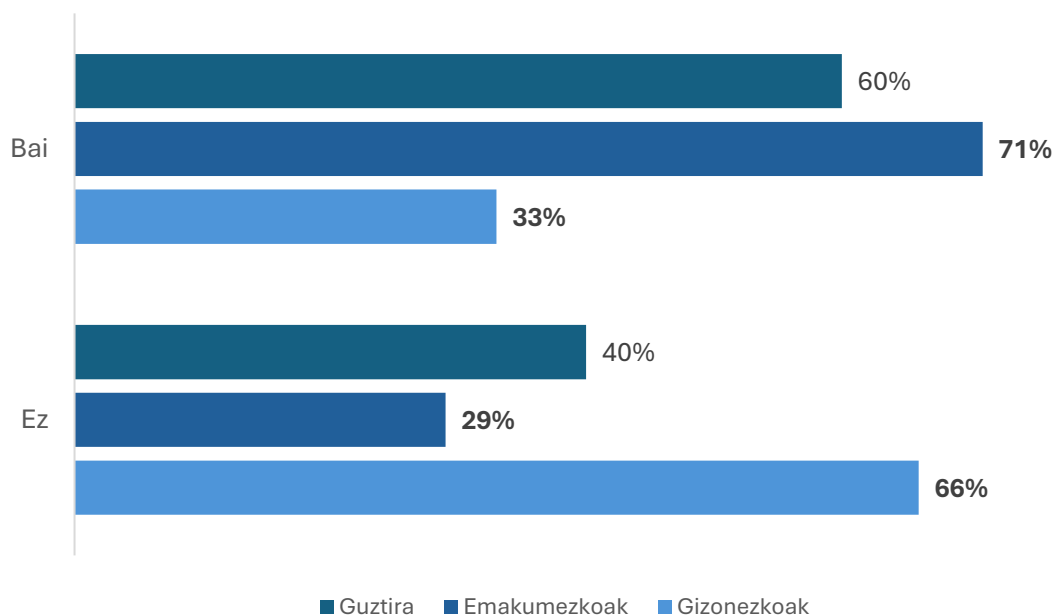

Oinarria: P-GEN inprimakia bete ez duten kargu publikodunak (n=2).

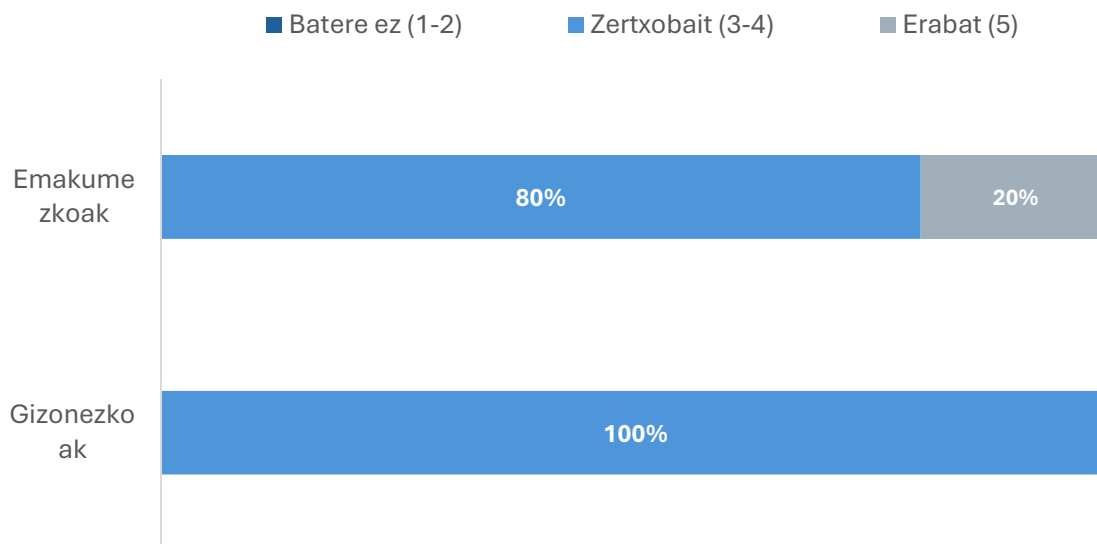
Kargu publikodunen berdintasunari buruzko prestakuntzari dagokionez, genero-desberdintasunak daude. Emakumeak nabarmentzen dira baieztarazekin. Aitzitik, gizonen heren batek baino ez du arlo horretako prestakuntza. [Hori horrela izanik, kargudun askok diotenez, kargu publikodunentzako berdintasunaren arloko prestakuntza espezifiko beharrezkoa da.](#)

Aurrekoarekin lotuta, emakumeek hainbat gairi buruzko prestakuntza jaso dute. Oinarrizko prestakuntza dute berdintasunean, baita genero-ikuspegian, komunikazioan, ahalduz eta emakumeen aurkako indarkerian ere. Gizonek, aldiz, berdintasunaren inguruko oinarrizko prestakuntza dute nagusiki. Nolanahi ere, aplikagarritasuna ertaintzat jotzen da, 5. grafikoa ikus daitekeen bezala.

4. grafikoa: berdintasunari buruzko prestakuntza, generoaren arabera (azken 4 urteak).

5. grafikoa: berdintasunari buruzko prestakuntzaren aplikagarritasuna, generoaren arabera (azken 4 urteak).

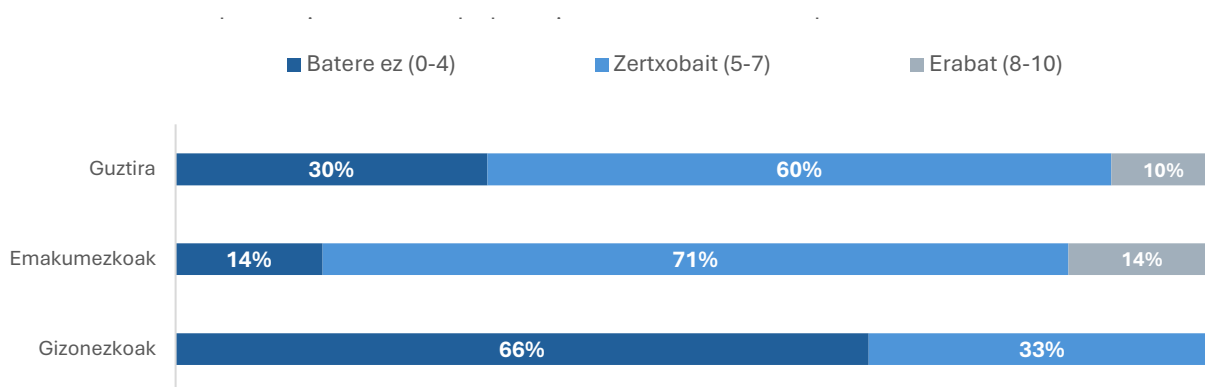
Oinarria: berdintasunari buruzko prestakuntza jaso duten kargu publikodunak (n=6).

4.1.2. P-GEN inprimakiaren balorazio orokorra

Orokorra

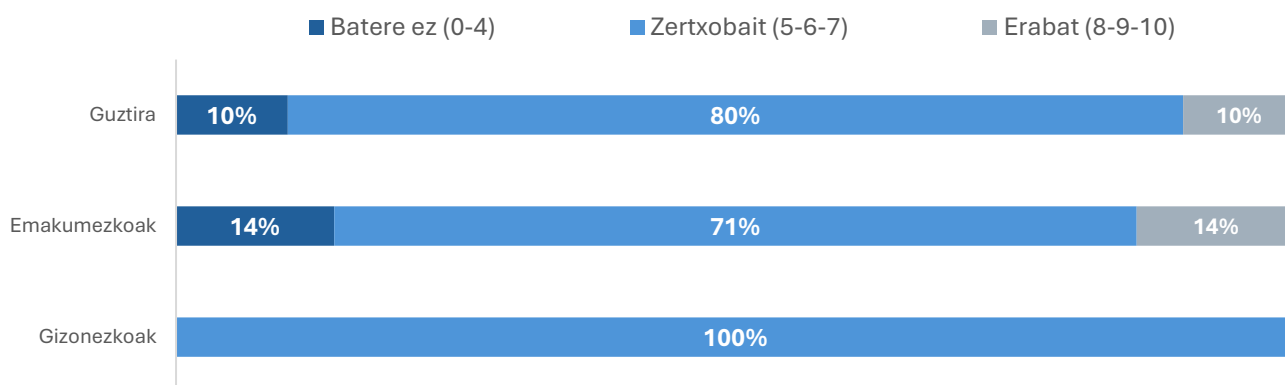
Inprimakiaren argitasuna eta ulergarritasuna lehen balorazio-irizpidetzat hartuta, gizonezko kargudunek iritzi kritikoagoak dituzte, eta emakumezkoek, berriz, balorazio positiboagoak. Hala ere, datuen arabera, hobetzeko tarte handia da oraindik. [Hori bat dator eztabaida-taldeetako iritziekin. P-GEN modu desberdinetan ulertzen zuten, eta hainbat aldiz aipatu zen sinplifikatu zitekeela.](#)

6. grafikoa: P-GEN inprimakiaren argitasunaren eta

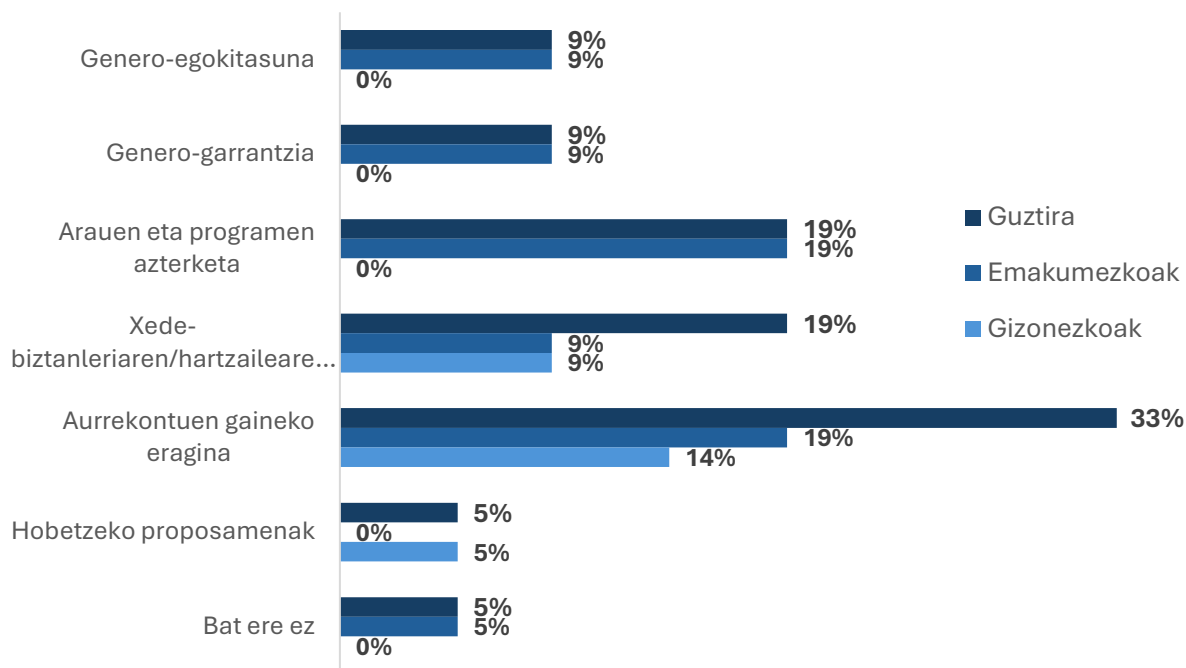
Inprimakiaren helburua ulergarria bada ere, balorazio orokorra ertaina da. [P-GENaren ulergarritasunaren kasuan bezala, P-GENaren helburua ulertzen zaila da, batez ere generoari buruzko prestakuntza espezifikorik ez dutenentzat.](#)

7. grafikoa: P-GEN inprimakiaren helburuaren ulergarritasunaren balorazioa, generoaren arabera.

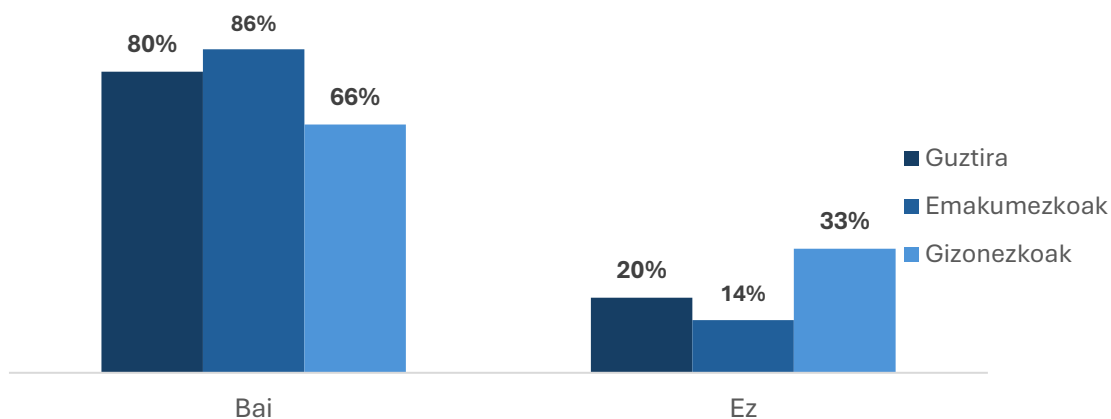
Galdetegia bete zuten pertsonentzat, ulertzeko atal zailenak xedebiztanleriaren edo hartzailearen azterketa eta aurrekontuen gaineko eragina dira, eta, ondoren, arauen eta programen azterketa. Halaber, konplexutzat jotzen dira genero-egokitasuna eta -garrantzia, bai eta hobetzeko proposamenak ere. Emakume bakar batek esan zuen ez zuela zailtasunik izan atal bakar batean ere. Hortaz, pertzepzio orokorraren arabera, galdetegiaren zati batzuk gehiago argitu behar dira, eta laguntza tekniko handiagoa behar da horiek betetzeko. [Emitza horiek bat datoz eztabaida-taldeetan adierazitakoarekin. Genero-zeharkakotasunarekin zerikusia duten jarduketei aurrekontu-partidak esleitzea zaila dela aipatu zen.](#)

8. grafikoa: P-GEN inprimakiaren atalen zailtasuna, generoaren arabera (erantzun anizkoitza)

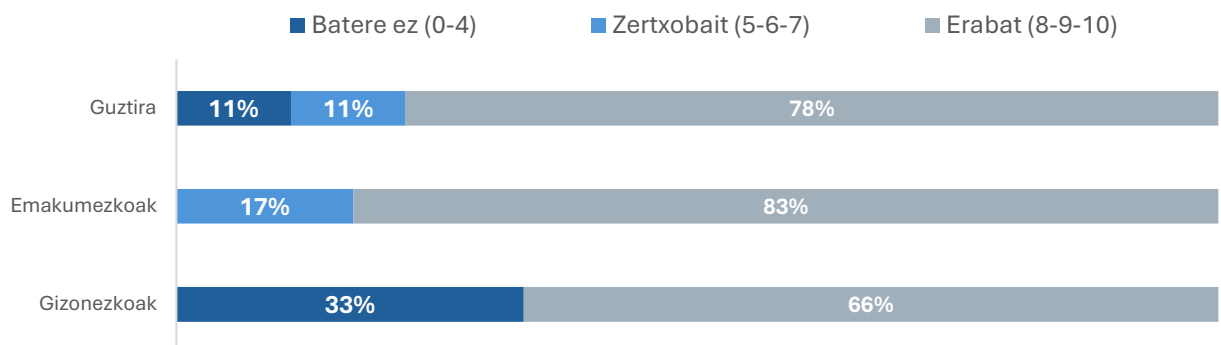
Lehen aipatu bezala, kargudun gehienek berdintasun-teknikarien laguntza dute inprimakia betetzeko. **Dena den, taldeen arabera, aldeak daude prozeduran: kasu batzuetan elkarrekintza eta elkarlan aktiboa dago, eta beste batzuetan, berriz, erantzukizuna haien esku uzten da erabat.**

9. grafikoa: berdintasun-unitatearen laguntza P-GEN betetzeko, generoaren arabera.

Berdintasun-teknikarien laguntza oso balioetsia da, eta horien falta bereziki igartzen da bajengatik edo egiturazko beste kontu batzuenengatik babes tekniko hori ez duten sail edo erakundeetan.

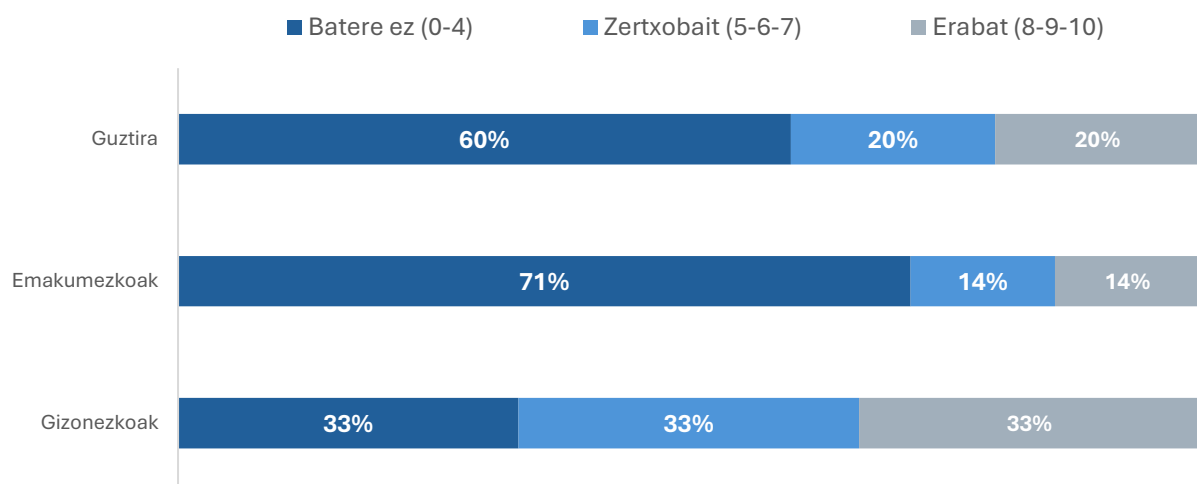
10. grafikoa: P-GEN betetzeko berdintasun-unitatetik jasotako laguntzaren baliagarritasuna, generoaren arabera.

Genero-egokitasuna eta -garrantzia

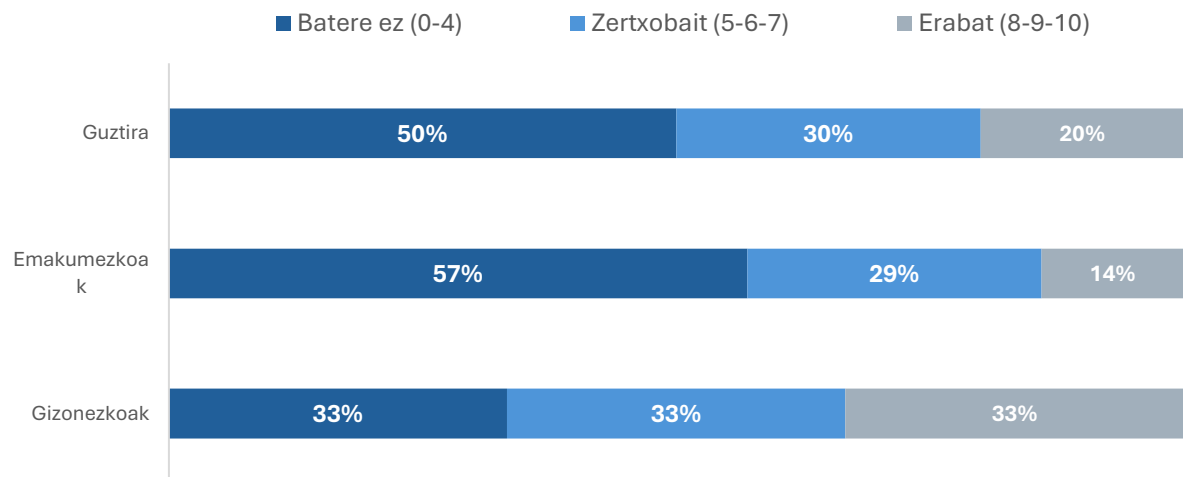
Oro har, kargudunek ez dute zailtasunik programetan genero-egokitasuna identifikatzeko. Hala eta guztiz ere, eztabaida-taldeetan zenbait zailtasun identifikatu dira egokitasuna identifikatzeko orduan, baina ez dira orokortu.

11. grafikoa: programa bat generoari dagokionez egokia den identifikatzeko zailtasunak, generoaren arabera.

Aldiz, genero-garrantzia identifikatzea erronka handixeagoa da kargu publikodunentzat.

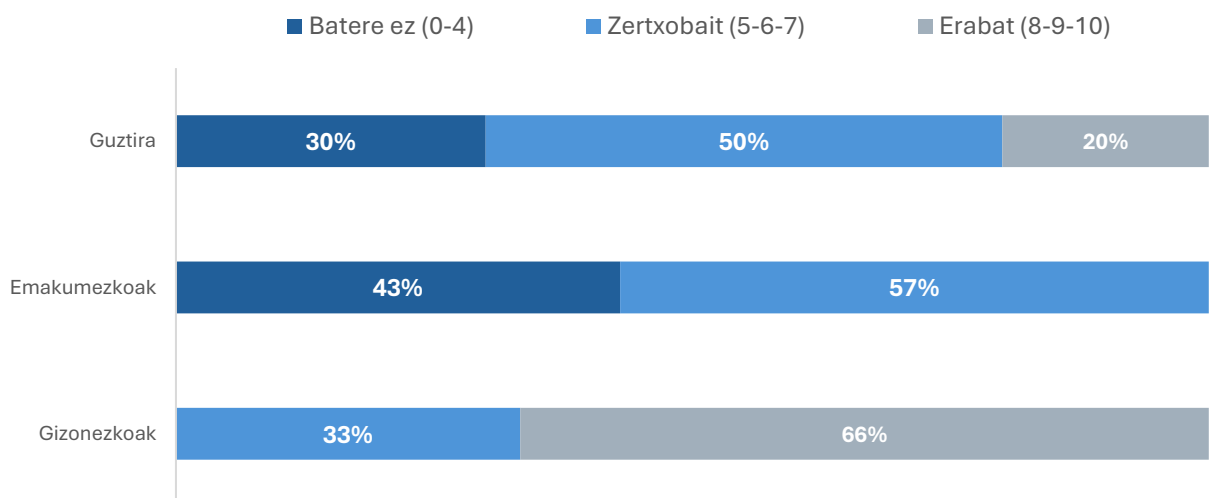
12. grafikoa: programa bat generoari dagokionez garrantzitsua den identifikatzeko zailtasunak, generoaren arabera.

Berdintasunerako arau- eta programa-aginduak

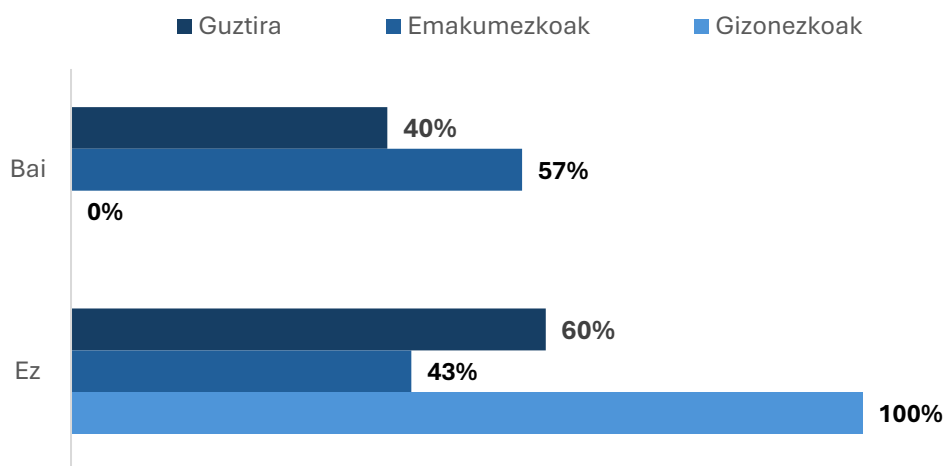
Arau-justifikazioak eta programa-esparruak zailtasun ertaina dute; hala ere, pertsona batzuek diote erraza dela programak testuinguruan kokatzea.

13. grafikoa: programekin lotutako araudi- eta programa-aginduak aurkitzeko eta aplikatzeko erraztasuna, generoaren arabera.

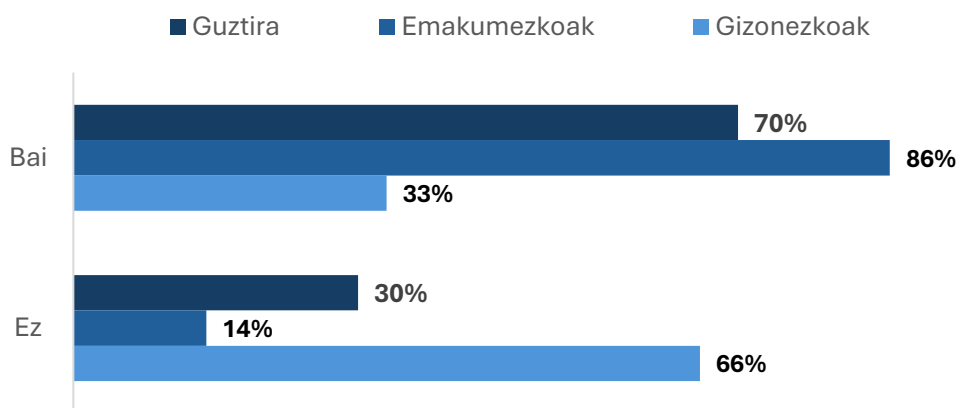
Baliteke hain zaila ez izatea, atal hori normalean ez dutelako kargu publikodunek betetzen zuzenean, bereziki gizonezko kargudunen kasuan, eta, neurri txikiagoan, emakumezko kargudunen kasuan; berdintasun-teknikariek betetzen dute.

14. grafikoa: P-GEN inprimakiko aginduen atala betetzea, generoaren arabera.

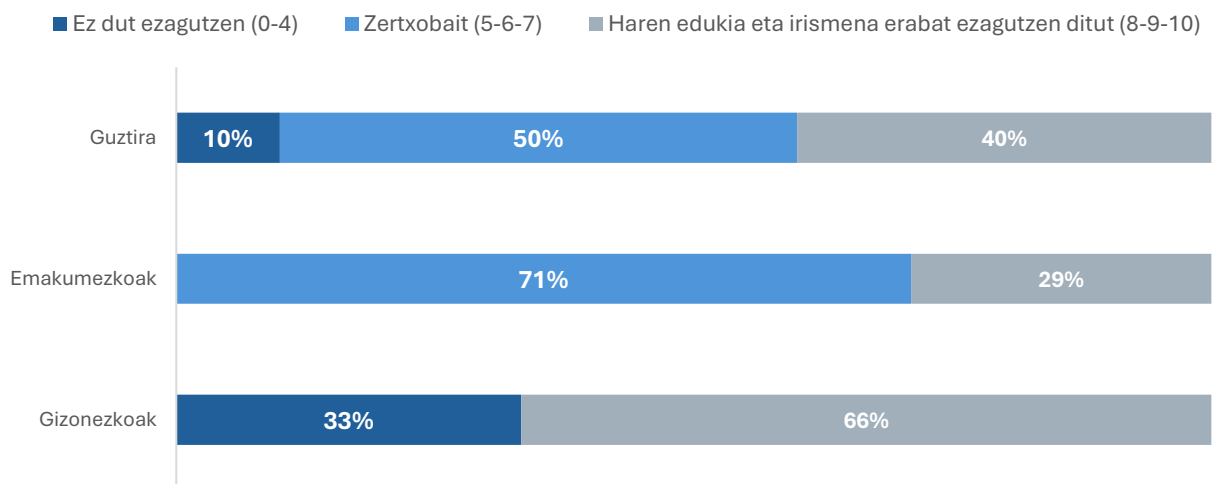
Nolanahi ere, 15. grafikoa ikus daitekeenez, joera orokorraren arabera, atal hori berrikusi egiten da. Dena den, gizonezko kargudunek ez dute maiztasun berarekin berrikusten.

15. grafikoa: P-GEN inprimakiko aginduen atala berrikustea, generoaren arabera.

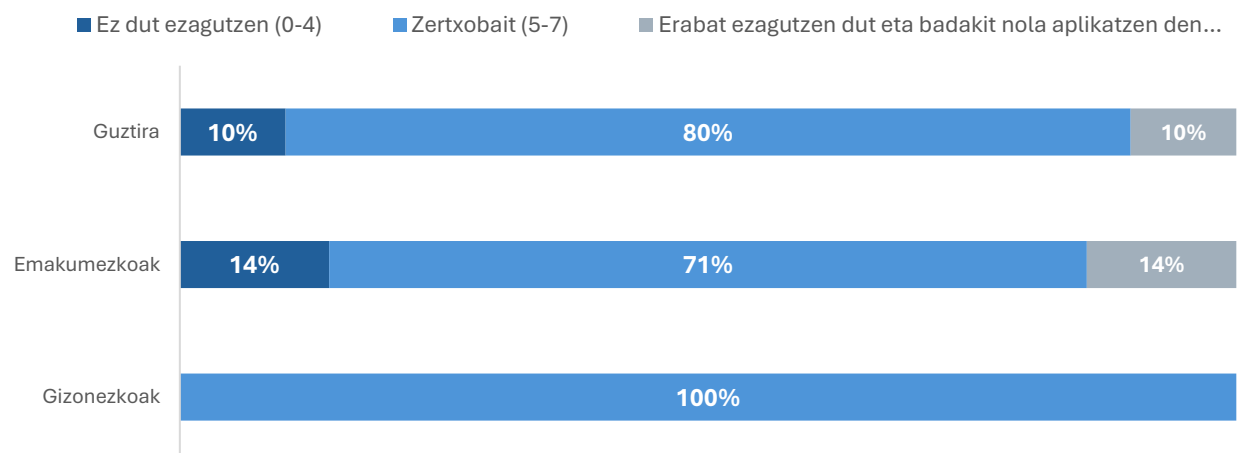
Jarraian, berdintasun-politikak ezartzeko beharrezkoak diren legeak eta erreferentzia-programak zein neurritan ezagutzen diren baloratuko da. EAEko Berdintasun Legea orokorrean ezaguna bada ere, kargudunetako batzuek —batez ere emakumeek— legea partzialki baino ez dutela ezagutzen aitortu dute.

16. grafikoa: 1/2023 Legegintzako Dekretuaren testu bateginaren inguruko ezagutza, generoaren arabera.

Berdintasunerako 2030 Estrategiari helduta, kargudun gehienek ezagutza mugatua edo azalekoa dute, eta emakume askok zertxobait edo gutxi ezagutzen dutela diote.

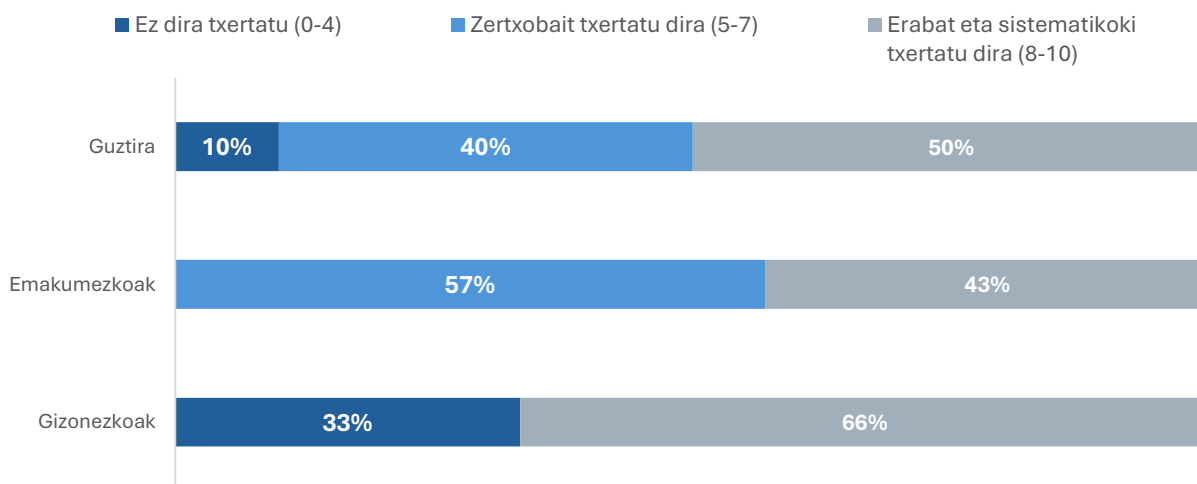
17. grafikoa: EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2030 Estrategiaren inguruko ezagutza, generoaren arabera.

Parte-hartzaileen erdiek uste dute genero-berdintasuneko aginduak betetzeko ekintzak erabat txertatuta daudela, baina % 10ek kontrakoa irizten diote. Gizonek pertzepzio polarizatuagoa dute, eta emakumeek ikuspegi uniformeagoa eta moderatuagoa; prozesua partziala dela edo eraikitzen ari dela diote.

Eztabaida-taldeetan nolabaiteko adostasun-maila zegoen: txertatzen dira berdintasunari buruzko agindu eta betebeharrak legalak betetzen dituzten jarduketak. Baina, alde zuzenetik ikusi dugunez, zalantzak zituzten genero-ikuspegia txertatzen duten ekintzen partidak identifikatzeko moduari buruz.

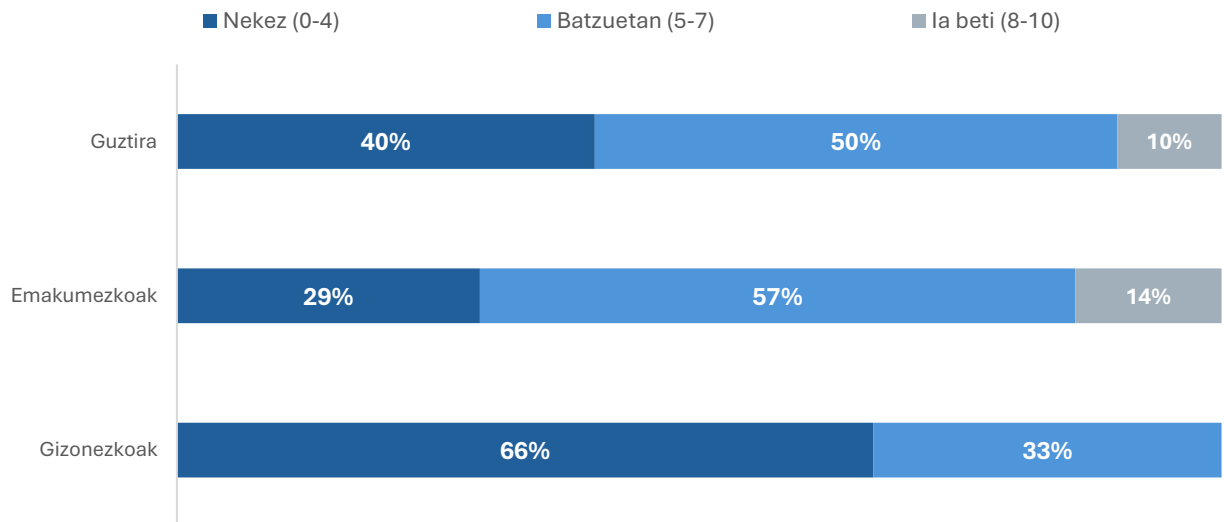
18. grafikoa: berdintasunaren arloko aginduak eta betebeharrak betetzeko jarduketak txertatzeari buruzko ezagutza, generoaren arabera.

Diagnostikoa

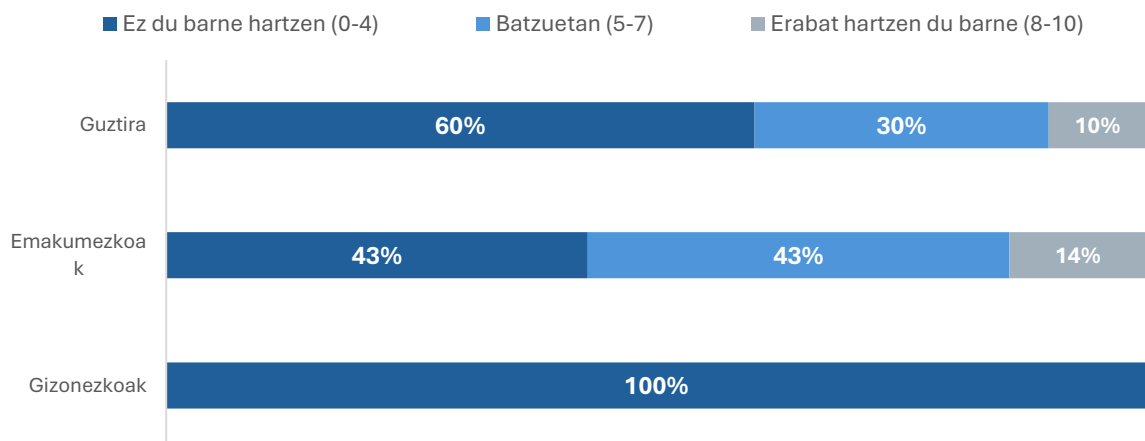
Tresnaren beste atal batek sexuaren arabera bereizitako informazioarekin du zerikusia. Emaizten arabera, arazoak daude informazio hori eskuratzeko edo harekin lan egiteko, eta ez dago nahiko luketen bezain eskuragarri edo irisgarri. Emaizta horiek bat datoz eztabaida-taldeetan adierazitakoarekin. Aldi berean, eztabaida-taldean aipatu zen nolabaiteko koherentziarik eza dagoela sexuaren arabera bereizitako datuak eskatzean eta, ondoren, informazio hori non, nola eta zertarako erabili den ez jakinaraztean; izan ere, informazio hori lortzea eta tratatzea zaila da neurri handi batean. Beraz, bat datoz ogasunak P-GEN inprimakien inguruan feedbacka eman behar duela esatean.

19. grafikoa: biztanleria aztertzeko sexuaren arabera bereizitako datuen eskuragarritasuna, generoaren arabera.

Interseksionalitatearekin lotutako beste aldagai batzuk (adina, jatorri etnikoa, dibertsitate funtzionala, sexu-orientazioa...) txertatzeko zailtasuna are handiagoa da, eta kasu gehienetan ez dira barne hartzen. Azpimarratzekoa da emakumeek egin dutela alderdi horri heltzeko ahalegin handiena.

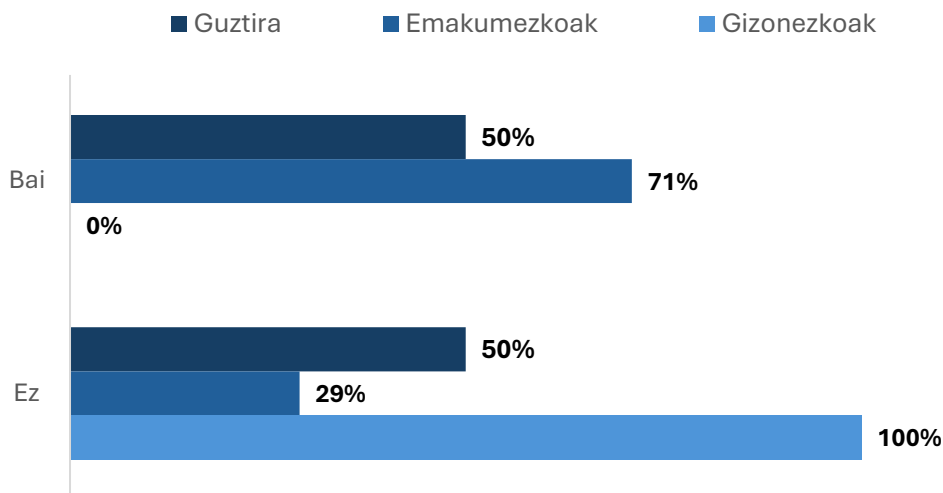
20. grafikoa: diagnostikoa beste aldagai interesgarri batzuekin, generoaren arabera.

Izan ere, hurrengo grafikoak islatzen duen legez, zaila egiten zaie desberdinkeria sektorialak diagnostikatzea ahalbidetuko dieten iturrietara iristea. Beste behin ere,

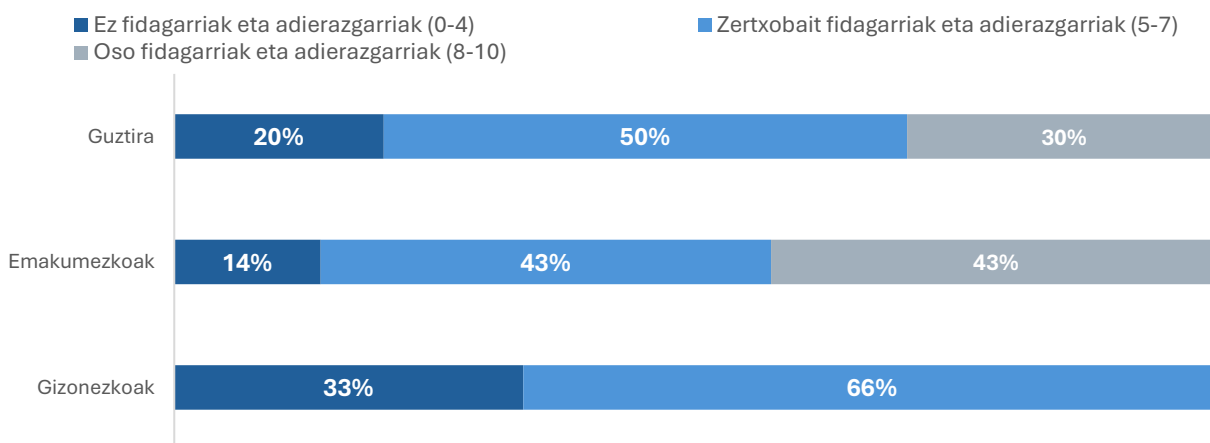
gizonek zailtasun handiagoa dute alderdi horretan. **Modu berean, iturri bereizien eskuragarritasunari buruzko nolabaiteko informazio-falta dago, eta hori inprimakian bertan sar daiteke.**

21. grafikoa: datuen iturriei buruzko ezagutza, generoaren arabera.

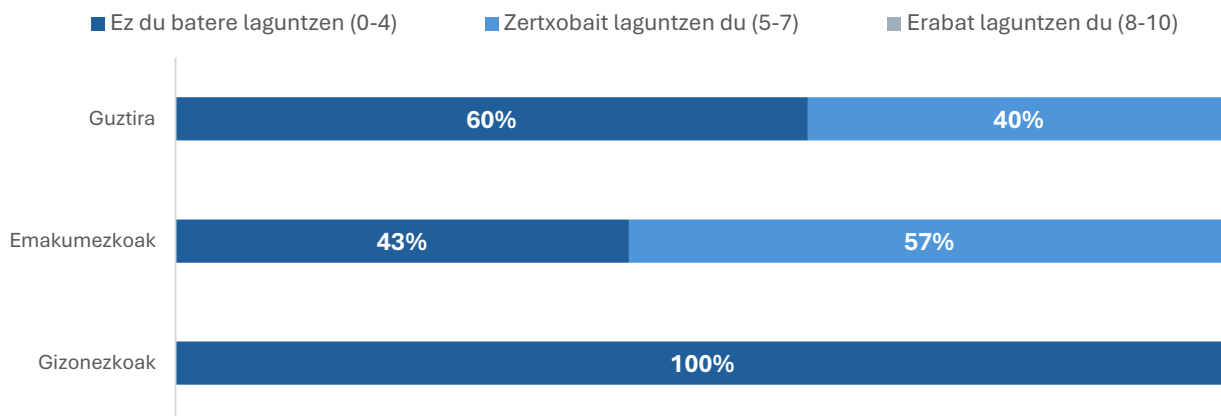
Zailtasunak zailtasun, erdiek baino gehiagok irizten diote datuek hobera egin dezaketela fidagarritasunari eta adierazgarritasunari dagokienez.

22. grafikoa: diagnostikoan jasotako datuen nahikotasuna eta zuzentasuna, generoaren arabera.

Azken batean, inprimakiko diagnostikoari buruzko ataleko emaitzak ikusi ostean, kargudun gehienentzat inprimakiak ez du laguntzen xede dituen kolektiboen desberdinkeria-errealitatea ezagutzen, eta hori etorkizunean hobetzeko aukera argia da.

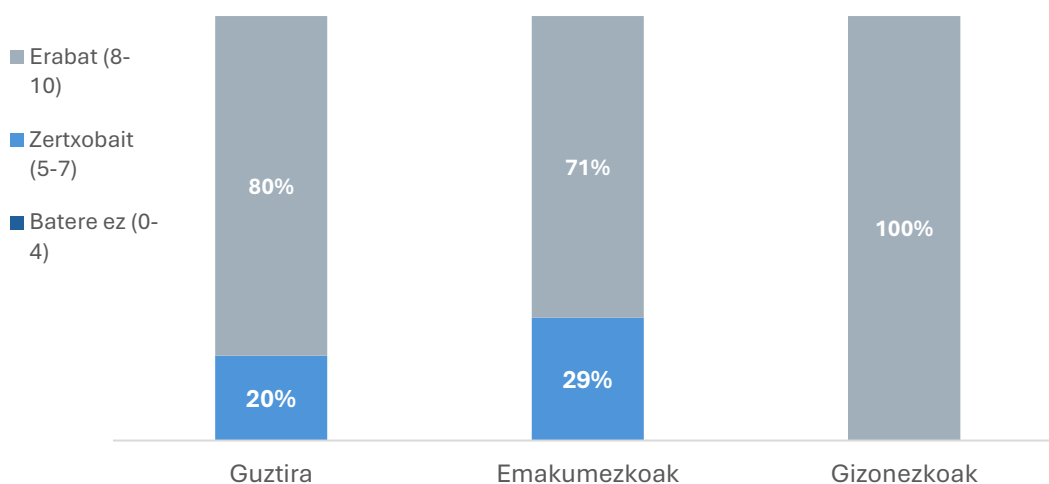
23. grafikoa: P-GEN inprimakiak jarduketa zehatzak zuzentzen zaizkien kolektiboak sakon ezagutzen laguntzen duen, generoaren arabera.

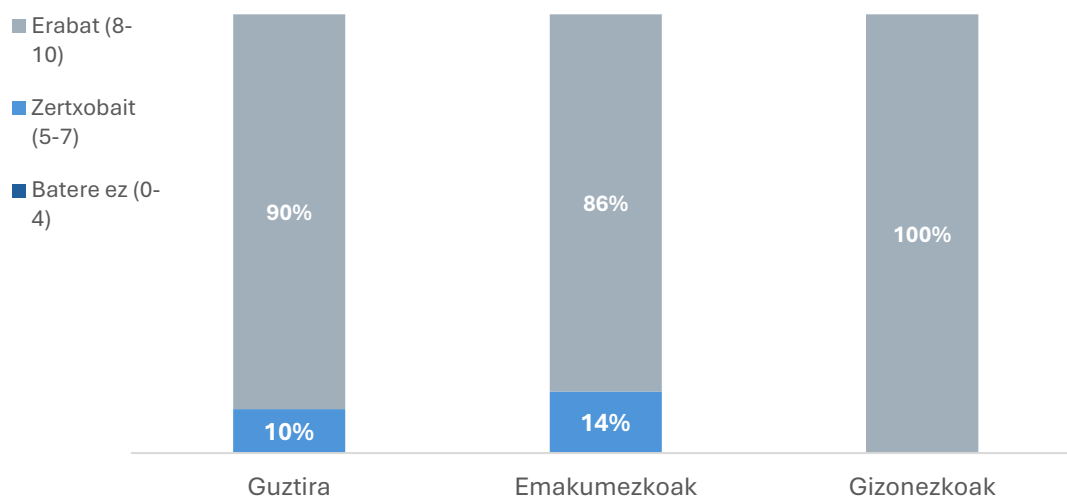
Berdintasun-estrategiak

Kargudun gehienek berdintasun-politikak bultzatzeko funtsezko kontzeptuen ezagutza handia dute; horien artean daude, adibidez, genero-ikuspegia, berdintasun-helburuak eta ekintza positiboak. Hala ere, taldeetan jaso da prestakuntza gehiago behar dela, hobetu beharreko arloak identifikatzeko eta gai horietan gehiago sakontzeko.

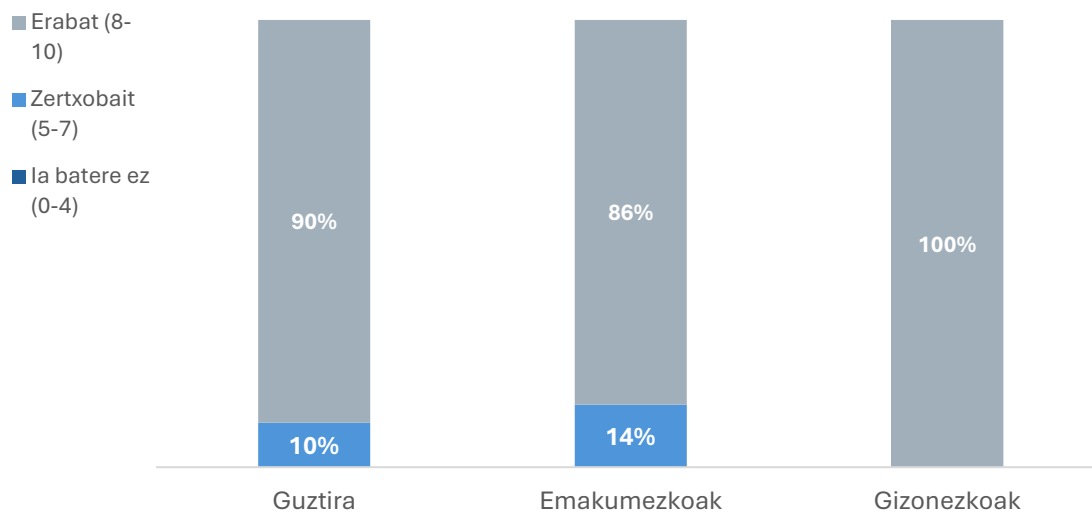
24. grafikoa: “genero-ikuspegia” terminoaren ezagutza-maila, generoaren arabera.

25. grafikoa: “berdintasun-helburuak” terminoaren ezagutza-maila, generoaren arabera.

26. grafikoa: “ekintza positiboa” terminoaren ezagutza-maila, generoaren arabera.

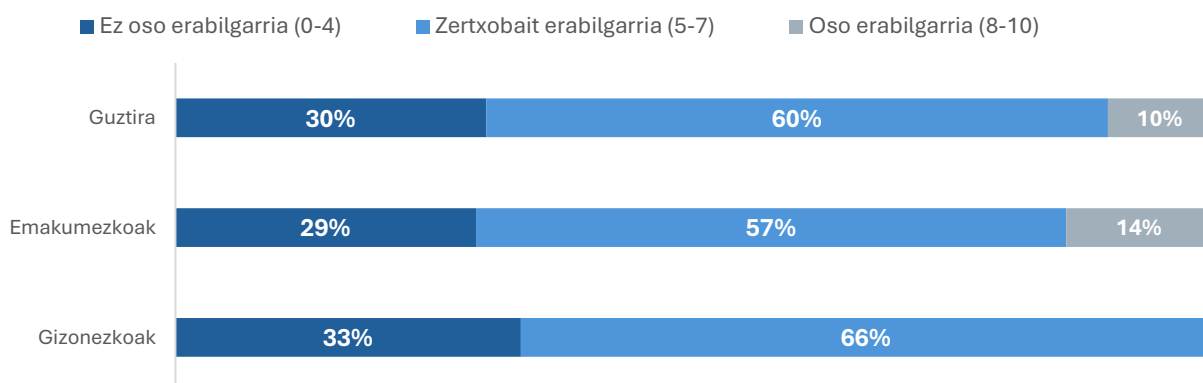
Apartatu honetan zehar errepikatu dugun bezala, kargudun gehienentzat P-GEN inprimakia zertxobait erabilgarria da, eta kargudun horien heren batentzat, berriz, ez da oso erabilgarria. [Izan ere, taldeetan egutegiak dakarren zailtasuna aipatu da. Kontrako bi ikuspegi daude. Alde batetik, esan dute inprimakia aurrekontuak prestatzen diren bitartean bete beharko litzatekeela, hausnarketarako eta plangintzarako tresna gisa erabili ahal izateko; bestetik, uste dute inprimakia](#)

aurrekontuak prestatzeko prozesuaren aurretik edo prozesuan zehar osatzen bada balitekeela errealitatean ez islatzea, berdintasun-ekintzak oraindik ere ez direlako beste ekintza batzuk bezain ezinbestekotzat hartzen, eta, beraz, aurrekontuan esleitutako kopuruak nabarmen murriztu daitezke.

Halaber, ekitaldia urrian itxi aurretik betetzean, inprimakiek aurrekontuen errealitatea islatzen ez duten datuak izan ditzaketela diote.

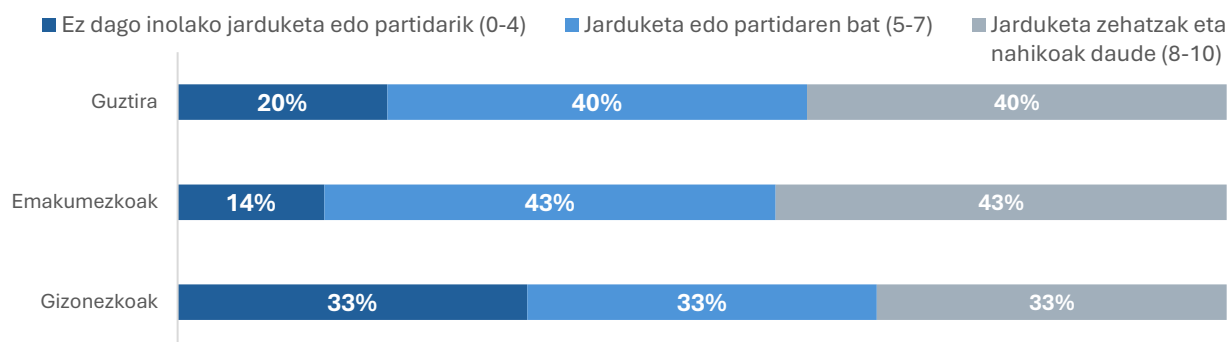
Bestalde, askotan mekanikoki betetzen dela aipatu dute, aurreko urtekoa ebaki eta itsatsi egiten dela.

27. grafikoa: P-GEN inprimakiaren erabilgarritasun-maila genero-ikuspegia txertatzeko, generoaren arabera.

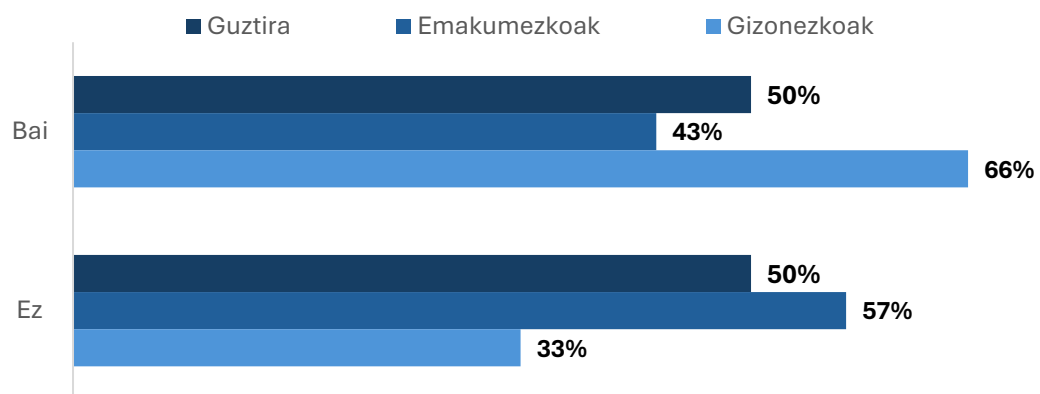
Indarkeria matxistaren aurkako jarduketa espezifikoek haritik, batzuentzat badago neurriren bat, beste batzuentzat nahikoak dira, eta ehuneko txikiago batentzat ez dago inolako ekintzarik. [Emaita horiek guztiz bat datoz taldeetan adierazitakoarekin.](#)

28. grafikoa: indarkeria matxistarekin lotutako jarduketa edo aurrekontu-partida espezifikoek garapena, generoaren arabera.

Ekintza positiboak ere ez daude behar bezala islatuta aurrekontuko partidetan, eta baiezko eta ezezko erantzunak proportzio berean jaso dira. [Eztabaida-taldeetan ere](#) bi iritzia agertu ziren, eta, aldi berean, kontuan hartu beharreko ekintza positiboek buruzko hainbat gogoeta egin ziren, genero-ikuspegia duten aurrekontuetan izan dezaketen eraginagatik.

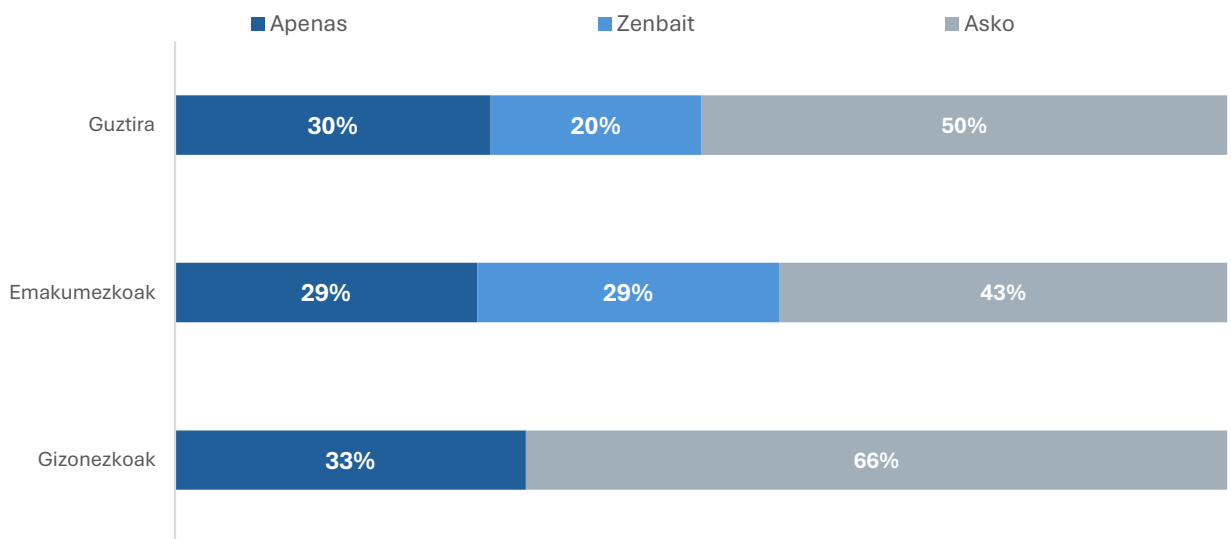
29. grafikoa: sailean ekintza positiboak sustatzeko partida edo ekintza espezifikoaren existentzia, generoaren arabera.

Aurrekontu-partidak eta -memoriak (helburuenak)

Lehen esan dugun bezala, atal honetan ageri dira zailtasun handienak, zaila egiten baitzaie aurrekontu-partidak zehaztea.

30. grafikoa: aurrekontu-partiden zenbatekoa zehazteko zailtasunak inprimakiaren inpaktu-aula betetzean, generoaren arabera.

Zailtasun zehatzen artean, berdintasunerako partida espezifikoaren aurrekontua eta genero-ikuspegia duten jarduketak identifikatzeko zailtasuna nabarmendu da.

Teknikarien eta arduradunen prestakuntza- eta sentsibilizazio-falta izan da aipu, bai eta zerbitziburuek edo arlo ekonomikoko buruek jarritako oztopoak ere; aurrekontuan genero-jarduketak txertatzea mugatzen dute horiek. Gainera, azpimarratu da genero-politika zeharkakoa denez, zaila dela kuantitatiboki islatzea aurrekontuan. Oro har, gai hori gehiago landu eta garatu behar dela uste da.

2. taula: inpaktu-taulan aurrekontu-partiden zenbatekoa zehaztean sortzen diren zailtasunak, generoaren arabera. Hitzez-hitzezko erantzunak

Emakumezkoak
<i>“Berdintasunerako partida espezifikoak ezin dira desberdindu, kontuan hartuta genero-ikuspegia txertatzen duten jarduketara asko partida orokorretan sartuta daudela”.</i>
<i>“Prestakuntza falta askotan; inguruko sare teknikoaren prestakuntza eta sentsibilizazio falta; zerbitziburuek eta/edo ekonomia-zerbitzuko teknikariek jartzen dituzten oztopoak (esan digute gai hori ez dela aurrekontuetan sartu behar; ez zaigula axola...)”.</i>
<i>“Genero-politika gure aurrekontuan zeharkako politika den heinean, benetan ezin da poltsa honen eragin-zenbakietan islatu. Adibidez, deialdietan 10 puntu dituzu emakume izateagatik; genero-politika bada, zer jarri behar da? Ezer ez? Deialdiaren aurrekontu osoa? Orain arte ez dugu ezer jarri eta genero-politika jakin batera bideratutako ekimenak baino ez ditugu jaso”.</i>
<i>“Gehiago landu beharreko gaia da”.</i>
Gizonezkoak
<i>“Genero-datuak ez ditugu partida guztietan. Partida guztiak ezin dira halakotzat jo”.</i>
<i>“Aplikagarritasunari buruzko zalantzak”.</i>

Kargudunen proposamenak 5 ataletan bana ditzakegu:

1. Prestakuntza eta trebakuntza

- Prestakuntza orokorraren beharra tartean diren pertsona guztientzat: inprimakia betetzen dutenentzat, teknikarientzat eta, bereziki, arlo ekonomikoko langileentzat.
- Prestakuntza espezifikoaren garrantzia eta inprimakiaren edukietara eta berdintasun-helburuetara egokitutako laguntza-tresnak.
- Etengabeko prestakuntza koordinatua proposatu da, ez indibidualizatua, ulermen partekatua eta aplikazio koherentea bermatzearren.

2. Barne-koordinazioa

- Guztiz beharrezkotzat jo da inprimakiak benetako eragina izan dezan sisteman.
- Inprimakiaren egutegiaren eta aurrekontuaren egutegiaren arteko koordinaziorik eza azpimarratu da, horregatik proiektua ez baita hain eraginkorra.

- Nabarmendu denez, inprimakia, gaur egun, ez da modu kolektiboan sozializatzen, ezta modu kolektiboan lantzen ere, eta horrek haren ahalmen eraldatzailea murrizten du.
- Ogasunaren feedbackaren beharra adierazi da.

3. Inprimakiaren hobekuntza teknikoa

- Hura betetzeko berariazko programa informatiko bat diseinatzeko proposamena (Word erabiltzea nahasgarria da), [historia izan dezakeena](#).
- Programak zuzendaritzen arteko aurrekontu aniztasuna islatu behar du, batezbesteko okerretara eramaten gaituzten sinplifikazioak saiheste aldera.
- Programa aurrekontu-partidei zuzendaritzen arabera lotu ahal izatea iradoki dute, hasierako balorazio automatizatua egin ahal izateko.
- [Inprimakian hura ulertzen lagunduko duten adibideak jasotzea proposatu da](#). [Fikziozkoak edo beste esparru batzuetako jardunbide egokiak izan daitezke](#).

4. Datuak eta adierazleak

- Diagnostikorako datu homogeneousik eza. EUSTATEk jarraibide eta minimo komunak ezartzea proposatu da. Hala, adierazleek konparagarritasuna eta jarraitutasuna izango lukete.
- Aurrekontu-partida bakoitzerako adierazleak *ex ante* ezartzeko proposamena, eragina modu argiago eta aurreratuagoan ebaluatzeko.
- [Aurrerapen- eta emaitza-adierazle orokorrak ezartzea proposatzen da inprimakia betetzen duten organo guztientzat](#).

5. Plangintza eta ebaluazioa

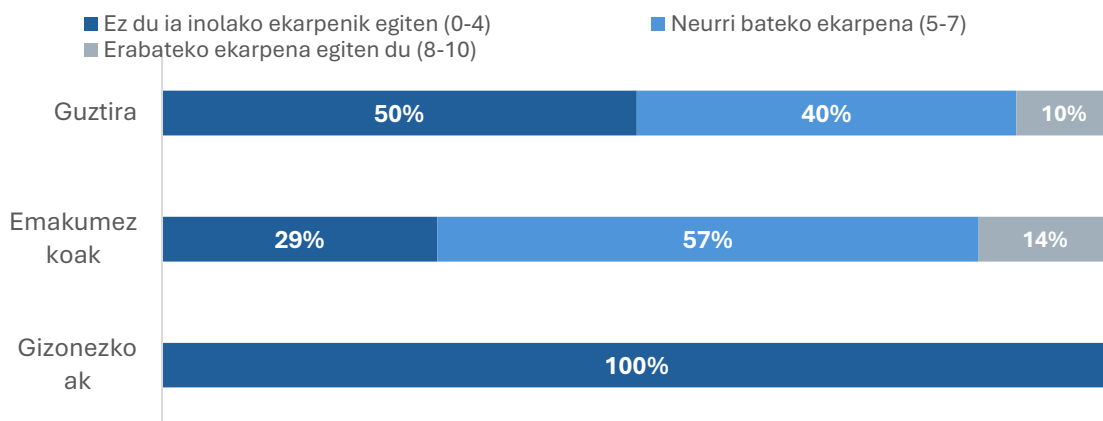
- Memoriaren edo inprimakiaren entrega aurrekontu-taulak itxi arte atzeratzea proposatzen da, azken orduko aldaketak izaten dituztelako.
- Aurreko berdintasun-planaren ebaluazio-emaitzak kontuan hartzeko gomendioa, hurrengoa diseinatzerakoan.
- Inprimakia ezagutza espezifikoak dituen pertsona batek betetzeko iradokizuna, haren kalitatea eta erabilgarritasuna ziurtatze aldera.

3. taula: zeregin horretarako hobekuntza-proposamenak, generoaren arabera. Galdetegian hitzez hitz jasotako erantzunak (P.39)

Emakumezkoak
<i>“Laguntza-tresnak eta prestakuntza espezifikoak”.</i>
<i>“Guztiz beharrezkoa da barne-koordinazioa”.</i>
<i>“Prestakuntza orokorra. Inprimakia beteko duten pertsonena eta teknikariena. Zerbitzu ekonomikoko pertsonentzako prestakuntza. Egutegian aurrekontu-proiektua kontuan hartzea. Orain arte koordinatu gabe egon dira. Inprimakia bete dugunok, askotan, bakarrik bete dugu; inprimakiak informazioa ematen du, baina ez dio sistemari eragiten, ez delako taldean lantzen, ez delako sozializatzen...”.</i>
<i>“1. Inprimakia betetzeko programa informatiko bat diseinatzea. Horrelako inprimakiak Word-en betetzea nahasgarria da.</i> <i>2. Kontuan eduki behar da (batez ere lehenengo ataletan) zuzendaritzen aurrekontuak ez direla uniformeak, hau da, agian ekimen batzuk oso bideratuta daude gizarte objektibo batera eta beste batzuk ez. Batezbestekoa egitera behartzen gaituzue, eta gehienetan batez besteko maila baino ez duzue jasoko. Aurrekontuen aniztasuna aurreikusi behar da.</i> <i>3. Aurrekoa esanda, agian komeniko litzateke aurrekontuen partida nagusia zuzendaritzen arabera jasotzen duen programa bat garatzea (aurrekontuetan erabiltzen duten programarekin lotuta egon daitekeena) eta, gutxienez, partiden hasierako balorazioa egitea. Hori lehen urtean egin daiteke, laguntza teknikoarekin. Hala, datorren urtean eginda egongo da (programak ez dira hainbeste aldatzen zentzu horretan), eta partida berriak bete eta gainerako guztiak erreparatu besterik ez da egin beharko.</i> <i>4. Datu diagnostikoak ezinbestekoak dira, baina arlo horretako ikerketak oso ikuspuntu desberdinetatik egiten dira. Ondo legoke EUSTATEk gobernu osoan erabil ditzakegun jarraibide edo minimo batzuk jartzea, baina denak berdinak. Horrela, adierazleek jarraitutasuna izango lukete, gure artean alderatuko genituzke edo haien bilakaera ikusiko genuke.</i> <i>5. Memoria ez litzateke aurkeztu beharko aurrekontu-etaurkeztu baino lehen. Azken unera arte aldaketak egon ohi dira. Urte askotan ez dugu dirurik izan esandakoa egiteko, azken momentuan alderdi batetik edo bestetik moztea erabaki delako, edo, alderantziz, partida bat soberan izan dugu eta genero-politikak indartu ditugu”.</i>
<i>“Berdintasun-planaren ebaluazioa kontuan hartzea hurrengo plana diseinatzerakoan”.</i>
Gizonezkoak
<i>“Partida bakoitzeko adierazleak ex ante ezartzea”</i>
<i>“Ezagutza espezifikoak dituen pertsona batek betetzea”</i>

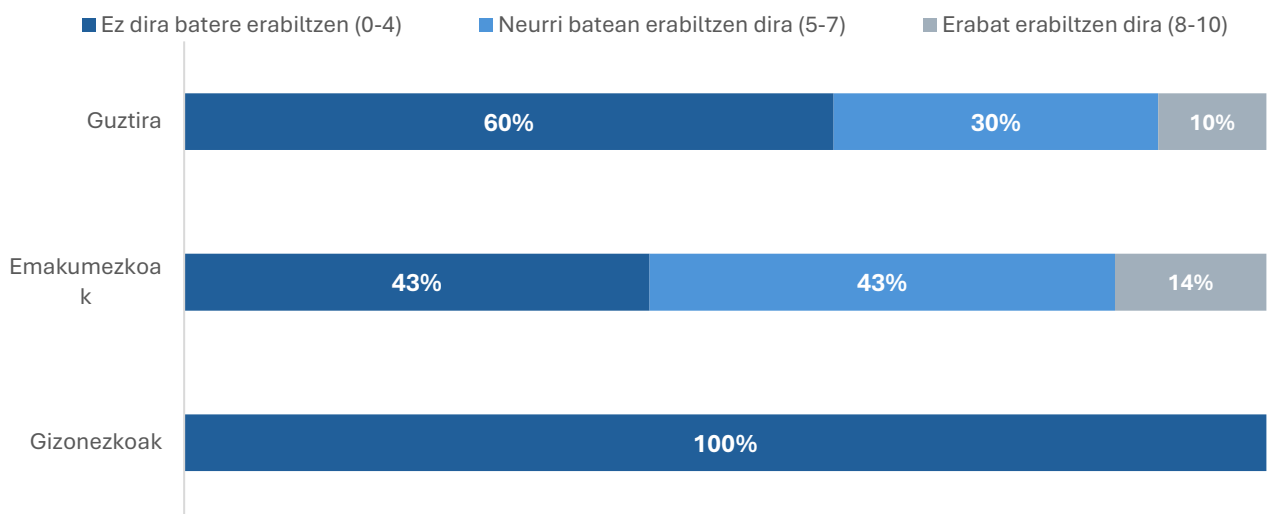
Azken batean, kargudunen erdiek uste dute inprimakiaren irismena urria dela plangintzarako tresna gisa. Nolanahi ere, benetan eraldatzailea izan dadin hobetu daitekeela diote.

31. grafikoa: P-GEN inprimakiak gastu publikoa genero-ikuspegitik planifikatzeko egiten duen ekarpenaren inguruko adostasun-maila, generoaren arabera.

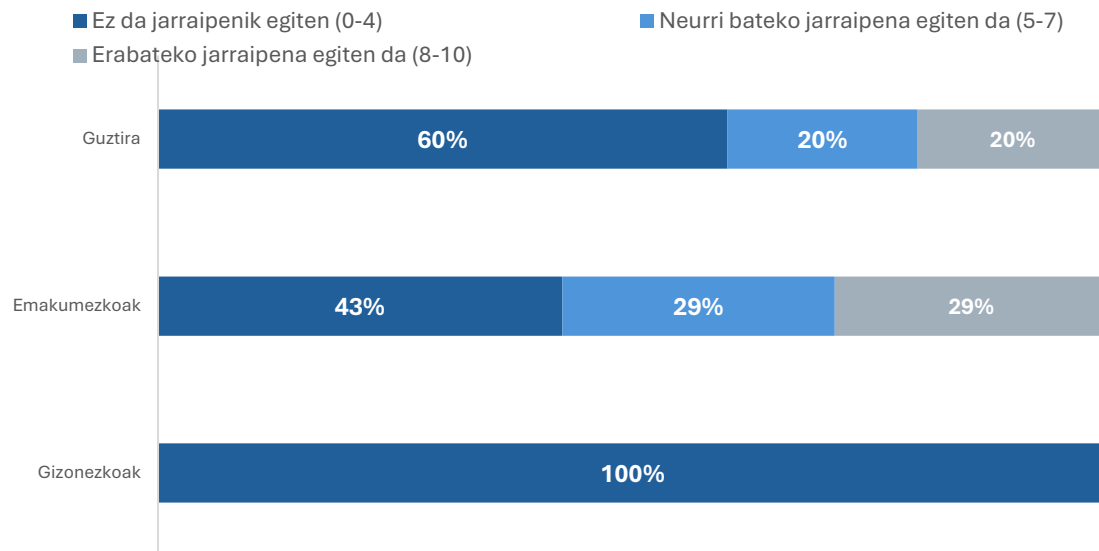

Genero-ikuspegiaren jarraipenari eta hura plangintzako fase guztietan txertatzeari dagokionez, erabilera oso txikia da, jarraian jasotako bi grafikoetan ikus daitekeen bezala.

32. grafikoa: diagnostikoan lortutako datuak helburuak eta aurrekontuak plangintza-, betearazte- eta ebaluazio-fase guztietan aztertzeke erabiltzen diren, generoaren arabera.

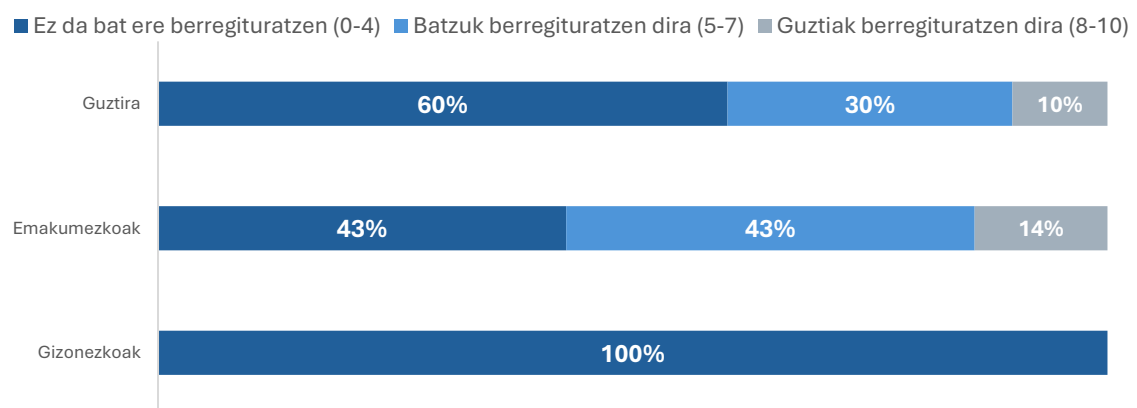

33. grafikoa: aurrekontu-esleipenen emaitzen eta horiek emakumeen eta gizonen aukera sozioekonomikoetan duten eraginaren jarraipena denboran zehar, generoaren arabera.

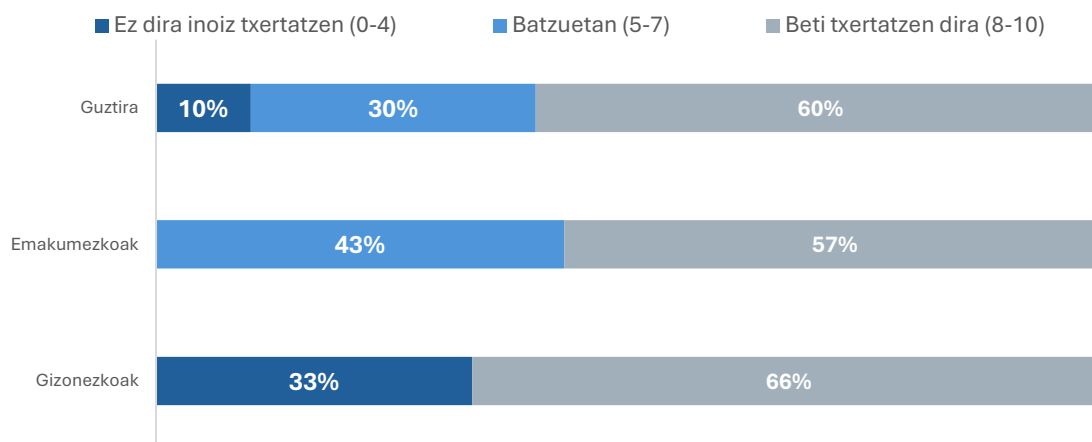
Ilido beretik, gehienek jakinarazi dute aurrekontu-partidak ez direla berregituratzen, ezta berdintasunaren arloko errealitatea hobetu daitekeela identifikatzen denean ere.

34. grafikoa: diskriminazio-egoerak mantentzea edo areagotzea eragiten duten partiden berregituraketa, generoaren arabera.

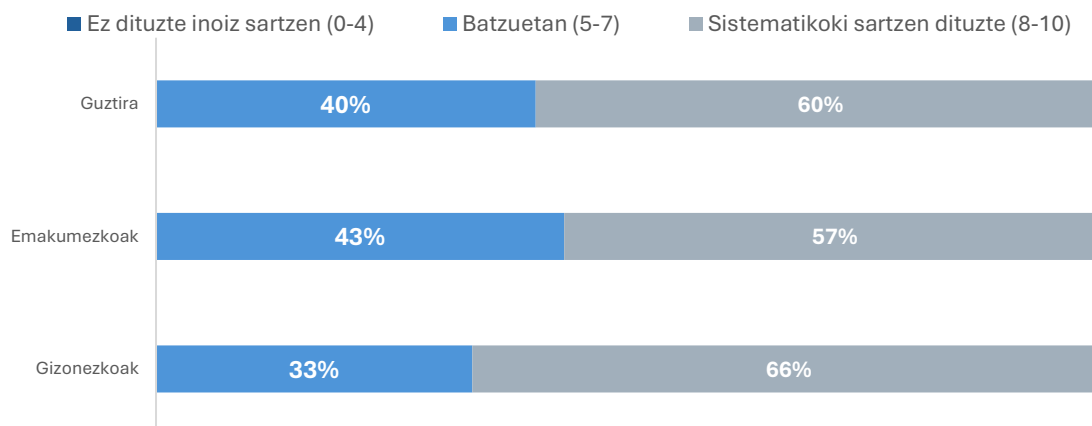

Kasu gehienetan, berdintasunaren arloko helburuak eta jarduketak txertatzen dira aurrekontuen memorian. Genero-adierazleak neurri txikiagoan txertatzen dira.

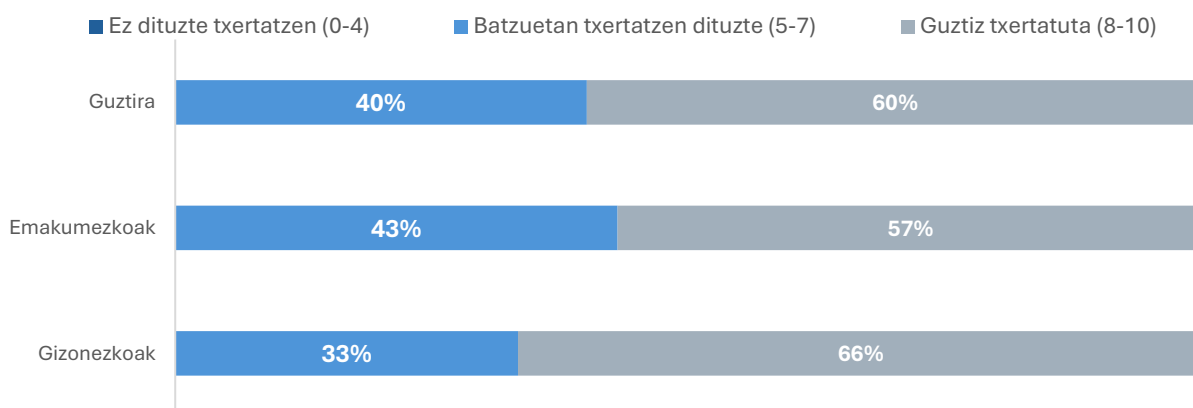
35. grafikoa: berdintasun-helburuak txertatzen diren zure sail, erakunde autonomo edo partzuergoaren aurrekontu-memoretan (helburuenetan), generoaren arabera.

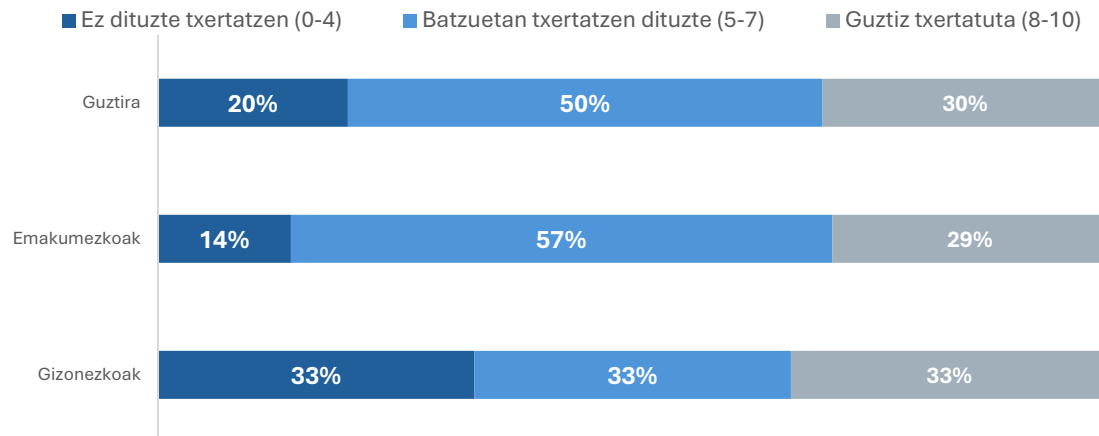
36. grafikoa: berdintasun-jarduketa espezifikoak sartzen diren aurrekontu-memoretan (helburuenetan), generoaren arabera.

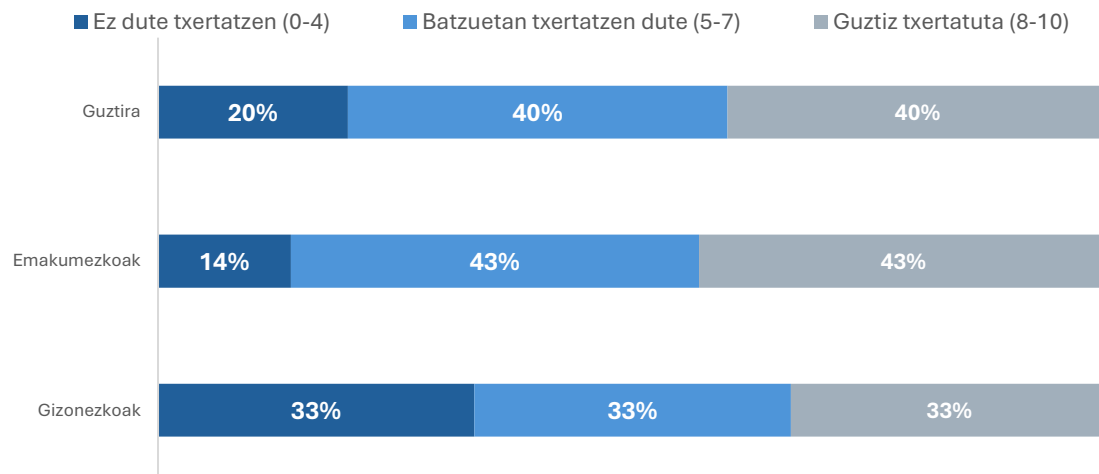
37. grafikoa: berdintasun-jarduketa espezifikoaren integrazio-maila aurrekontu-memoretan (helburuenetan), generoaren arabera.

38. grafikoa: sexuaren arabera bereizitako adierazleen integrazioa aurrekontu-memoretan (helburuenetan), generoaren arabera.

39. grafikoa: genero-ikuspegiaren zeharkako txertatze-maila aurrekontu-memoretan (helburuenetan), generoaren arabera.

Azken batean, genero-zeharkakotasuna oraindik ere lantzeko dago aurrekontu-memorian.

4.1.3. Azken proposamenak

Kargudunek identifikatutako indargune nagusien artean, aurrekontu-plangintza hobetzen jarraitzeko konpromisoa dago. Horrez gain, inprimakia diagnostikorako eta plangintzarako tresna erabilgarria izan daitekeela onartu da, nahiz eta modu mugatuan izan, eta positiboki baloratu da inprimakiaren aplikazioa hobetzeko prestasuna, prestakuntzaren, koordinazioaren eta laguntza teknikoaren bidez.

4. taula: aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzeko prozesuan ongi funtzionatu duten alderdiak (indarguneak). Hitzez-hitzeko erantzunak

Emakumezkoak
- Biztanleria hartzailea aztertzea eta partidak zehaztea. - Aurrekontuan genero-ikuspegia txertatzeari buruz hausnartzen hasteko balio izan du. - Partidak daude. - Produktiboena txostena iruditzen zait. - Berdintasun-teknikaria gainean egon izana. - Aurrekontua taldean landu izana berdintasun-teknikariarekin batera. - Berdintasun-batzordean lan egin dugu, jarraipena egin dugu eta gure zalantzak/proposamenak bildu ditugu. - Genero-ikuspegia agendan sartzeak eta bertako langileak arlo horretan trebatzeak, proiektu espezifikoak egiteak, berdintasun-planaren jarraipena egiteak eta abarrek asko lagundu dute lan-ekosistema edo -giroa genero-ikuspegiarekin lotuta lantzen. - Nire ustez, indargune nagusia da aurrekontugileari genero-politikei buruz pentsarazten diola. Hau da, memoriarik ez balego, oso pertsona gutxik aztertuko lukete aurrekontuak zer eragin duen genero-politiketan. - Memoria egiteak gaiaren inguruan hausnartzea errazten du.
Gizonezkoak
- Berdintasun-teknikariaren laguntza, orientatzeko eta zalantzak argitzeko. - Kontzientziazioa - Egiteko kontzientzia zabalak.

Kargudunen iritziz hiru alderdi hauek hobetu behar dira:

1. **Prestakuntza- eta koordinazio-falta:** agerian da prestakuntza espezifikoa behar dela, bai inprimakia osatzen dutenentzat, bai langile tekniko eta ekonomikoentzat. Gainera, taldeen artean eta aurrekontu-egutegiarekin barne-koordinaziorik ez izateak prozesuaren erabilgarritasuna mugatzen du.
2. **Zailtasunak diagnostikoarekin eta datuekin:** datu bereizi eta homogeneoak falta dira, eta berdintasunarekin lotutako aurrekontu-partidak identifikatzeko oztopoak daude. Horregatik, zaila da desberdinkerien diagnostiko zehatza egitea.
3. **Inprimakiaren erabilgarritasun praktiko txikia:** inprimakia tresna eraldatzailea izan daitekeela esaten bada ere, ez da tresna eraldatzailerik hartzen. Haren aplikazioa mugatua da, eta ez dago oso txertatuta benetako plangintzan, bereziki eragin txikia duelako partiden berregituraketan edo genero-zeharkakotasunaren jarraipen eraginkorrean.

5. taula: hobetzeko lehenetsi behar diren hiru alderdi (hobekuntza-arloak)

Hobetzeko hiru alderdi (emakumezkoak)		
<i>Sinplifikatzea</i>	<i>Argitasuna</i>	<i>Informazioa partekatzea</i>
<i>Prestakuntza</i>	<i>Egutegia</i>	<i>Feedbacka</i>
<i>Bizkortasuna</i>	<i>Errekonozimendua</i>	<i>Prestakuntza</i>
Hobetzeko hiru alderdi (gizonezkoak)		
<i>Neurketa</i>	<i>Prestakuntza</i>	<i>Adierazleak</i>
<i>Neurketa</i>	<i>Azterketa</i>	<i>Jarraipena</i>
<i>Sinplifikatzea</i>	-	-

Laburpen gisa, proposamen garrantzitsuenen artean, alde batetik, prestakuntza espezifikaren eta aholkularitza pertsonalizatuaren beharra nabarmentzen da, bai teknikarientzat, bai inprimakia osatzen dutenentzat, eta, bestetik, prozesuaren hasieratik laguntza izateko beharra. Urteko datuak bistaratu eta Jaurlaritzaren adierazleekin alderatzeko aukera emango duen tresna informatiko bat garatzea planteatzen da, oinarrizko adierazle komunak ezartzearekin batera. Halaber, lankidetzaren espazioen, erreferentziazko adibideen eta egindako lanari buruzko feedback argi eta erabilgarria jasotzearen garrantzia azpimarratzen da. Hona hemen beste proposamen batzuk: kontzeptu argiagoak erabiltzea, inprimakiaren luzera murriztea, ahalegina egiten dutenentzako ikusgarritasuna eta denbora-plangintza hobe, barne-komunikazioan atzerapenak saihesteko.

6. taula: tresnak, laguntza edo prozesua oro har hobetzeko proposamen zehatza (proposamen orokorrak). Hitzez-hitzeko erantzunak

Emakumezkoak
- Erreferentziazko adibideak <i>Emakundek egindako lanaren iragarpena eta proposamenak</i> - Tresnak. Programa informatiko bat planteatuko nuke, non urteko datuak ikusi eta Jaurlaritzaren adierazleekin alderatu ahal diren. Ariketa exekutiboa ere betetzen lagunduko luke - Laguntza. Egia esan, sailean teknikariak ditugu, baina askotan informazioa oso berandu iristen zaie haiei ere, edo ez dakite oso ondo nola bete behar diren atal batzuk. <i>Prestakuntza sendagoa izaten lagunduko lieke.</i> - Guztiontzako oinarrizko adierazleak

- Ahalegina egiten duenari laguntzea
- Ikusgarritasuna lortzea
- Aholkularitza pertsonalizatua
- Prestakuntza espezifikoak
- Lankidetzak-espazioak
- Feedbacka Gure teknikariek askotan ontzat ematen badute ere, ondo legoke memoriak lantzen dituzten taldeetara feedbacka jasotzea... Ez dakigu ondo ari garen ala ez.
- Kontzeptu argiagoak erabiltzea

Gizonezkoak

Adierazleak aldeztatik eskatzea

Galderak eta luzera murriztea

Prestakuntza espezifikoak

Aholkularitza pertsonalizatua

Azken gogoetetan azpimarratu dutenez, inprimakia ondo betetzea hainbat faktoreren mende dago neurri handi batean: berdintasun-teknikariaren inplikazioa, ardura duen kargudunaren lidergoa eta irimotasuna, eta lana kolektibizatzeko ahalegina, prestakuntzaren eta interpretaziorako espazio partekatuen bidez. Hala ere, inprimakia kasu askotan izapide burokratiko bihurtzen dela onartu da. Banaka betetzen da, erakundean benetako eraginik izan gabe. Inprimakia sakon birpentsatzeko beharra planteatu da, adierazleak argi definituta eta berariazko ezagutzak dituzten pertsonen esleitura hura betetzeko ardura, laguntza tekniko eta politiko egokiarekin.

7. taula: beste gogoeta edo iruzkin batzuk. Hitzek-hitzekoko erantzunak

Emakumezkoak

- Oro har, azken bi legegintzaldi hauetan izandako esperientziatik, hauek izan dira inprimakia ondo betetzeko gakoak:
 1. Berdintasun-teknikariaren inplikazioa eta laguntza.
 2. Inprimakia betetzeko lana kolektibizatzeko ahalegina (prestakuntza, elkarrekin lan egiteko saiakerak, inprimakia interpretatzeko ariketa kolektiboak...).
 3. Kargudunaren lidergoa eta irimotasuna arlo horretan.
 4. Gure plangintzan genero-ikuspegia txertatzeko helburua ezarri izana, gai horrekin lan-giroa sortu izana...

- Urtean zehar, inprimaki asko bete behar izaten ditugu, eta askotan lan burokratiko bihurtzen dira. Teknikari batek bakarrik betetzen ditu, eta, informatu arren, ez da sailean edo lan-eremuan eragiteko tresna bat. Horretan, asko dugu hobetzeko. Baina ez da PGaren arazoa bakarrik.
- Inprimakiari 360 gradu ko bira eman beharko litzaioke.

Gizonezkoak

- Adierazleen definizio zehatza
- Ezagutza espezifikoak dituen pertsona batek betetzea, nire laguntzarekin edo alderantziz.

4.2. Teknikariak

Dokumentuaren logikarekin jarraituz, apartatu honetan, tresnak bete dituzten “teknikarien” erantzunak aurkezten dira. Jarraian, galdetegian eta interes-talde gisa parte hartu duten eztabaida-taldeetan lortutako datuak jaso ditugu. Argitu nahi dugu ez direla berdintasun-teknikariak; apartatu espezifikoa dute horiek.

Horretarako, 32 pertsonak (24 emakumek, 7 gizonek eta bitarra ez den pertsona batek) galdetegiari erantzun diote, teknikari gisa, eta 11 pertsonak (7 emakumek eta 4 gizonek) eztabaida-taldeetan parte hartu dute. Jarraian, landa-laneko prozesuan atzemandako iritziak, pertzepzioak eta beharrak bildu ditugu.

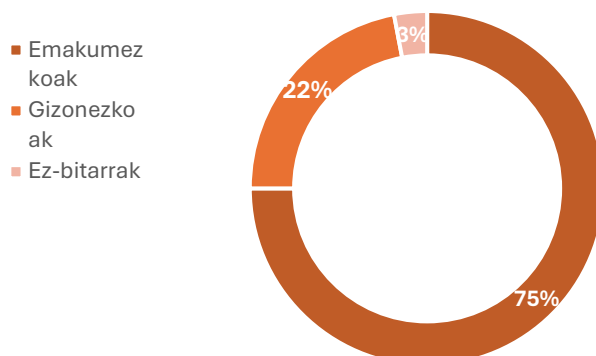
4.2.1. Elkarrizketatutako pertsonaren profila

Generoari dagokionez, erantzun gehienak emakumezko langileek eman dituzte. Orobat, langile gehienek hainbat urteko esperientzia metatua dute P-Gen inprimakia prestatzen. Hiru pertsonak bakarrik esan zuten ez dutela inoiz bete.

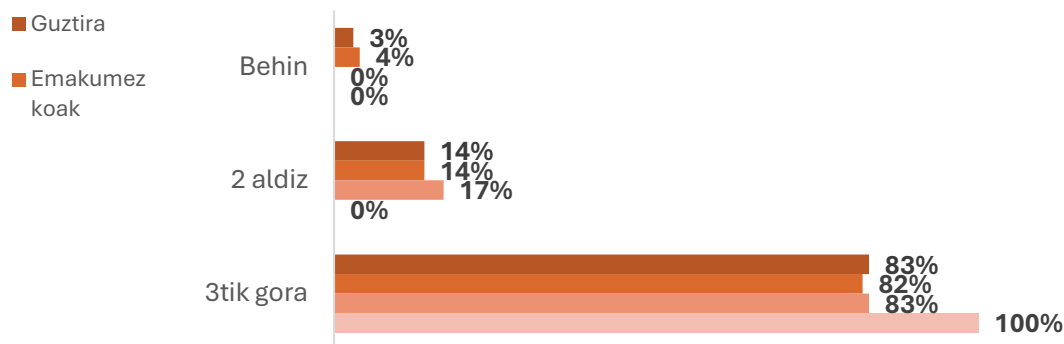
Parte-hartzaile batzuek jakinarazi zutenez, sail batean baino gehiagotan bete dute inprimakia, eta, horri esker, prozesuaren ikuspegi zabalagoa dute. Zenbait kasutan, lana elkarlanean egin da, zuzendaritzako langile juridikoen laguntzarekin edo saileko berdintasun-teknikariak zuzenean gidatuta. Elkarlan hori funtsezkoa izan da inprimakiaren edukiak behar bezala ulertu eta jorratzeko.

Eztabaida-taldeen arabera ere, sail bakoitzak bere gaitasunen eta borondate politikoaren arabera ezartzen du P-GEN betetzeko erantzukizuna. Kasu batzuetan, zerbitzuburuaren eta zuzendaritzaren artean betetzen dira, berdintasun-teknikariaren laguntza teknikoarekin; beste kasu batzuetan, berriz, prestakuntzarik ez duten teknikariena da erantzukizuna, eta horrek, eztabaida-taldeetan azaldu zutenez, frustrazioa eta haserrea eragiten du, maila politikoan ez baitzaio inolako garrantzirik ematen.

40. grafikoa: teknikarien banaketa, generoaren arabera.

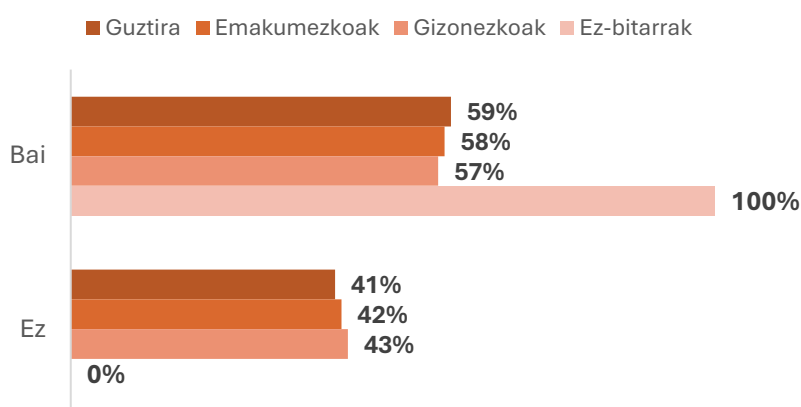
41. grafikoa: P-GEN inprimakia betetzeko maiztasuna, generoaren arabera.

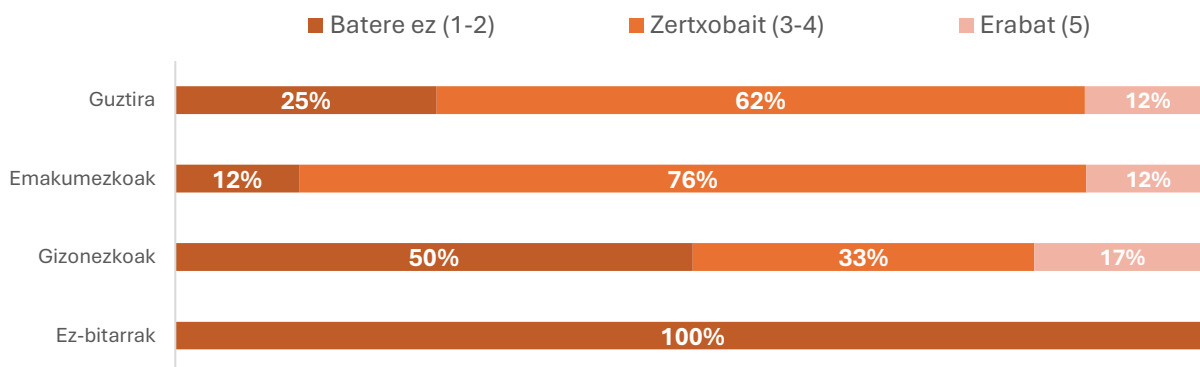
Langileen ia erdiek berdintasunarekin lotutako askotariko prestakuntza dutela adierazi dute, bereziki, berdintasunari eta genero-ikuspegiari buruzko oinarritzko prestakuntza; horiek aipatu dira gehien. Era berean, hainbat eduki azpimarratu dituzte: genero-ikuspegia duten aurrekontuak, komunikazio inklusiboa, kontziliazio erantzukidea eta kontratu eta dirulaguntzetan berdintasun-klausulak sartzea. Neurri txikiagoan aipatu dira indarkeria matxista, ahalduntzea eta IVAPen adierazleak eta prestakuntza-tresnak erabiltzea. Horrek erakusten du gero eta interes handiagoa dagoela genero-ikuspegiari sakontzeko, kudeaketa publikoaren hainbat dimentsiotatik. Horri lotuta, langile gehienek irizten diote prestakuntza-edukiak aplikagarriak direla.

Eztabaida-taldean, aldiz, teknikarien prestakuntza falta azpimarratu zen, eta horregatik nolabait zaila dela egokitasuna eta garrantzia identifikatzea. Alde horretatik, eztabaida-taldean alde nabarmena ikusi zen generoari eta berdintasunari buruzko prestakuntza duten pertsonen artean (espezifikoa zein orokorra) eta ez dutenen artean.

42. grafikoa: berdintasunari buruzko prestakuntza, generoaren arabera (azken 4 urteak).

43. grafikoa: berdintasunari buruzko prestakuntzaren aplikagarritasuna, generoaren arabera (azken 4 urteak).

Oinarria: berdintasunari buruzko prestakuntza jaso duten teknikariak (n=19).

4.2.2. P-GEN inprimakiaren balorazio orokorra

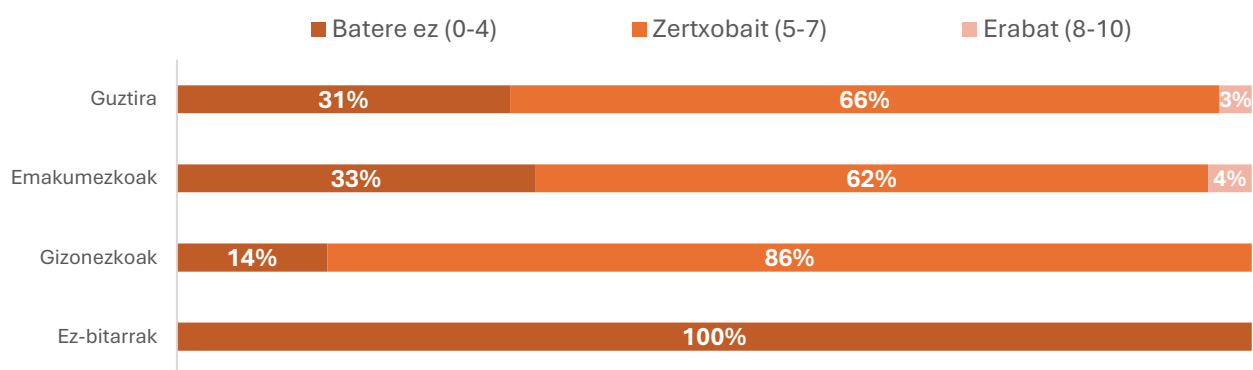
Orokorra

Inprimakia argiagoa eta ulergarriagoa izan daiteke; izan ere, haren balorazioak oro har ertainak izan dira. Bereziki, emakumeen eta ez-bitarren arabera, ez da oso edo

batere argia edo ulergarria. Hortaz, inprimakiaren hizkera eta egitura berrikusi eta egokitu behar dira, erabiltzaile guztientzat ulergarria izan dadin.

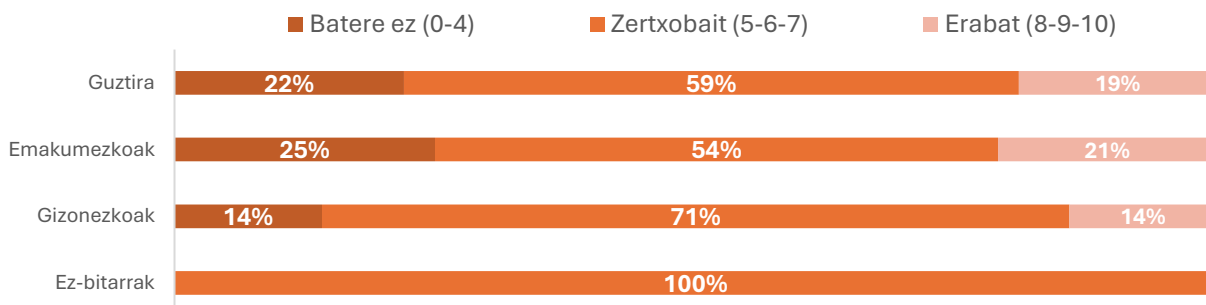
Horren harira, eztabaida-taldeko parte-hartzaileek adibide praktikoak gehitzeko aukera aipatu zuten; hala, inprimakiaren hizkera teknikoa leundu, eta argiagoa eta ulergarriagoa izango da.

44. grafikoa: P-GEN inprimakiaren argitasunaren eta ulergarritasunaren balorazioa, generoaren arabera.

Aurrekoaren ildotik, inprimakiarekin zer helburu lortu nahi diren hobeto ulertzen bada ere, hobetu daitekeen alderdia da oraindik ere. Argitasun falta horrek mugatu egin dezake berdintasunaren arloko plangintza- eta diagnostiko-tresna eraginkor gisa duen erabilgarritasuna.

45. grafikoa: P-GEN inprimakiaren helburuaren ulergarritasunaren balorazioa, generoaren arabera.

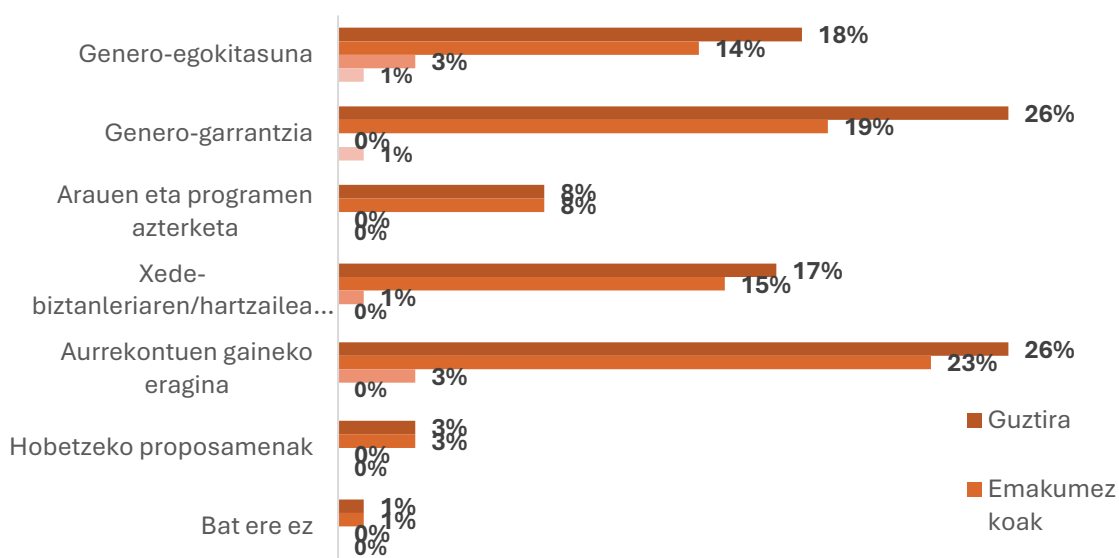

Langileek galdetegiaren atal hauetan dituzte zailtasun handienak — konplexutasunaren arabera ordenatu ditugu—: lehenik eta behin, aurrekontuaren gaineko eragina; ondoren, genero-garrantzia, eta, azkenik, xede-biztanleriaren eta

biztanleria hartzailearen azterketa. Hiru bloke horiek dira konplexuenak inprimakia betetzeko orduan.

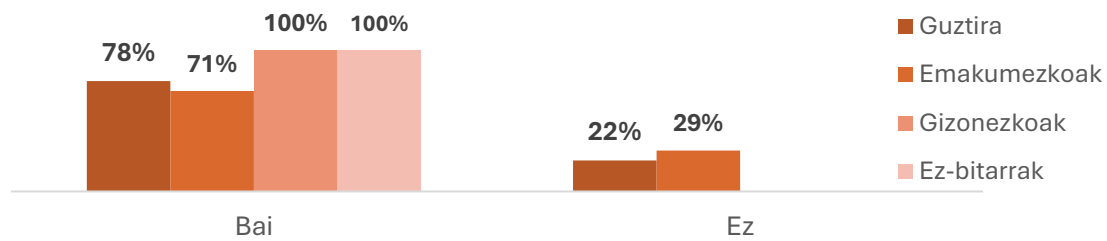
Ildo horretan, eztabaida-taldeetan beste zailtasun batzuk aipatu dira —jarraian datozen orrialdeetan garatuko ditugu—, hala nola xede-biztanleria identifikatzea eta horrek sailetako beste atal batzuekin sortzen dituen kontraesanak; sexuaren arabera bereizitako informazioa eskuratzeko zailtasuna, eta are gehiago, beste aldagai batzuen arabera bereizitako informazioa eskuratzekoa, ikuspegi interseksionala txertatu ahal izateko. Horrekin batera, zaila egiten zaie xede-biztanleriak identifikatzea eta informazioa eskuratzeko, baina biztanleria argi eta garbi identifikatzeko zailtasunak ez dituzte haiek bakarrik; saileko beste atal batzuek ere badituzte.

46. grafikoa: P-GEN inprimakiaren atalen zailtasuna, generoaren arabera

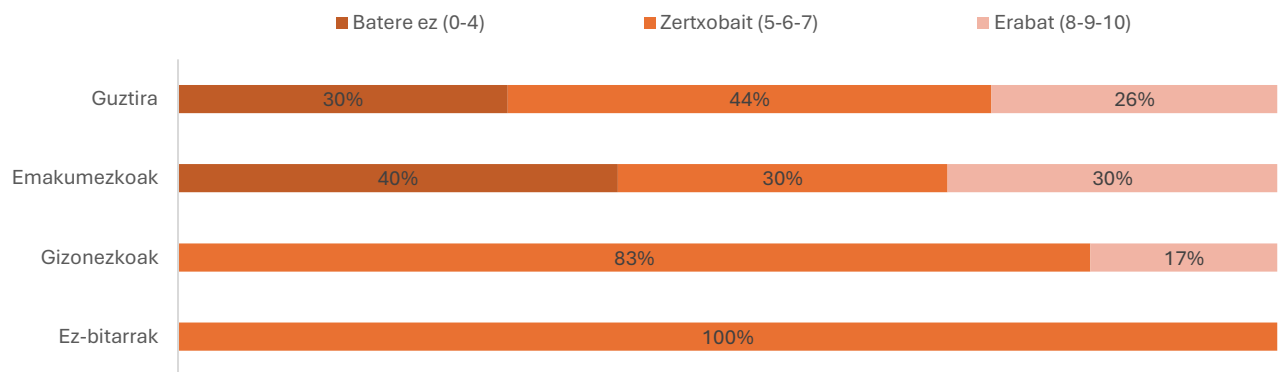

Langile gehienek berdintasun-teknikariaren laguntza izan dute inprimakia betetzean, eta, orokorrean, positiboki baloratzen dute haien laguntza. Hala eta guztiz, emakumezko langileen % 40k dio laguntza hori ez dela oso erabilgarria, eta horrek agerian uzten du laguntzaren ikuspegia eta horretara bideratutako baliabideak berrikusi eta indartu behar direla.

47. grafikoa: berdintasun-unitatearen laguntza P-GEN betetzeko, generoaren arabera.

48. grafikoa: P-GEN betetzeko berdintasun-unitatetik jasotako laguntzaren baliagarritasuna, generoaren arabera.

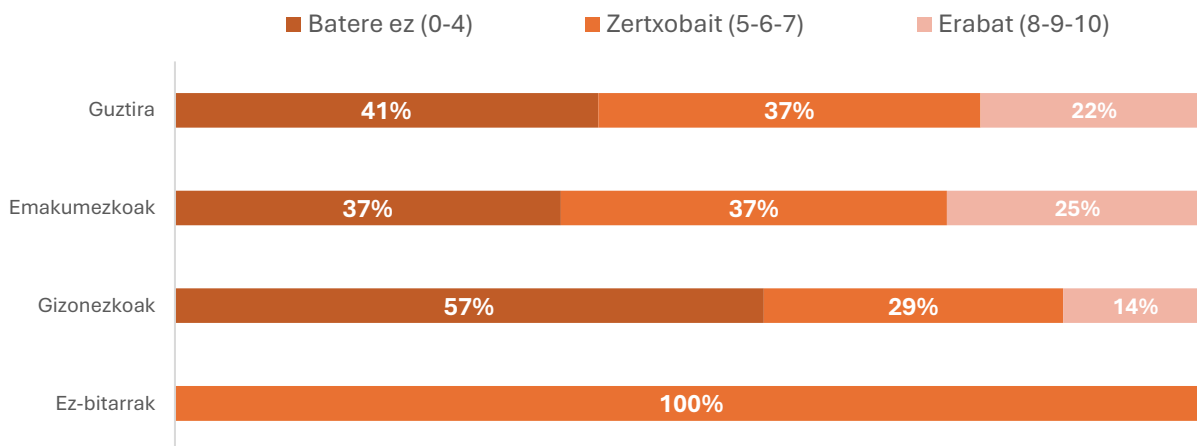
Oinarria: P-GEN inprimakia betetzean laguntza jaso duten teknikariak (n=27).

Genero-egokitasuna eta -garrantzia

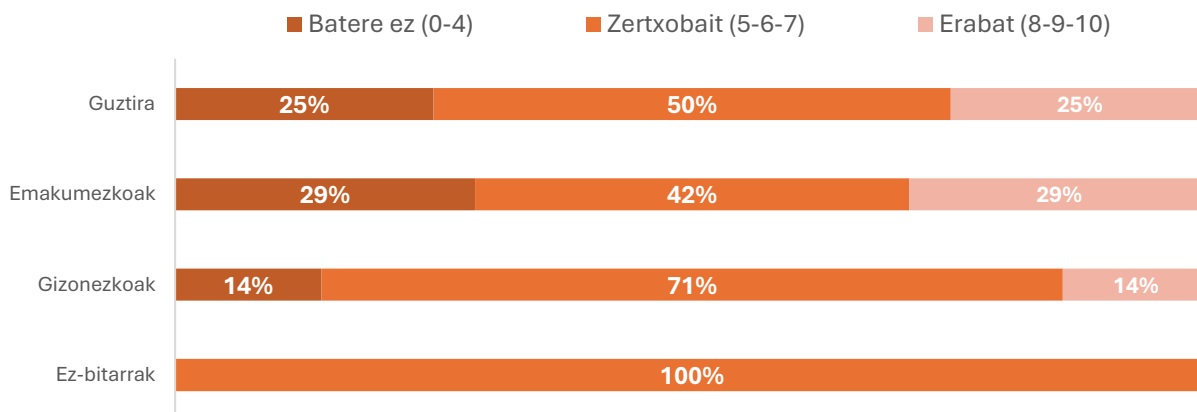
Egokitasuna zailtasun ertaineko alderditzat hartzen da, eta garrantzia, berriz, lehen esan bezala, atal zailenetako bat da inprimakia betetzen dutenentzat.

Eztabaida-taldeetan aditzera eman da zailtasunak daudela [garrantzia identifikatzeko eta kuantifikatzeko](#), bai herritarrekin harreman zuzena duten sailetan, bai azpiegituran edo gobernuen arteko harremanetan diharduten sailetan. Azken horietan nabari da zailtasun handiena.

49. grafikoa: programa bat generoari dagokionez egokia den identifikatzeko zailtasunak, generoaren arabera.

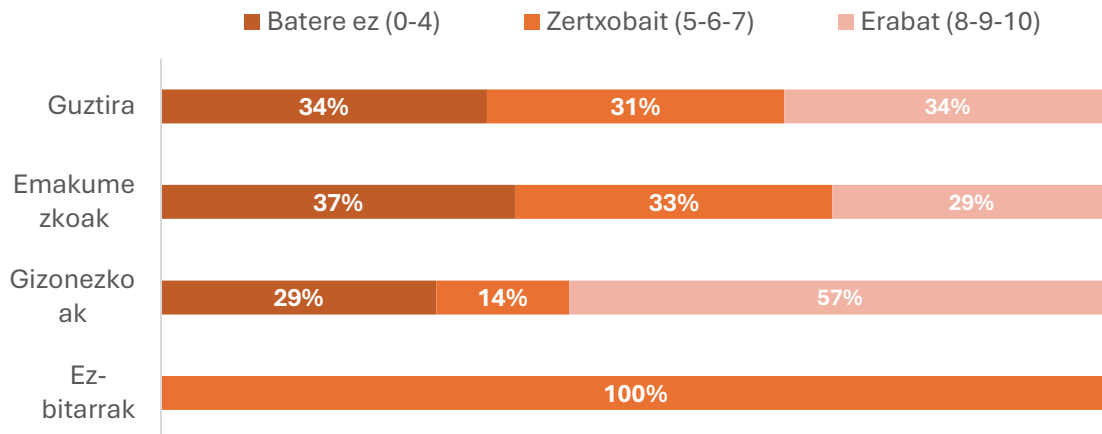
50. grafikoa: programa bat generoari dagokionez garrantzitsua den identifikatzeko zailtasunak, generoaren arabera.

Berdintasunerako arau- eta programa-aginduak

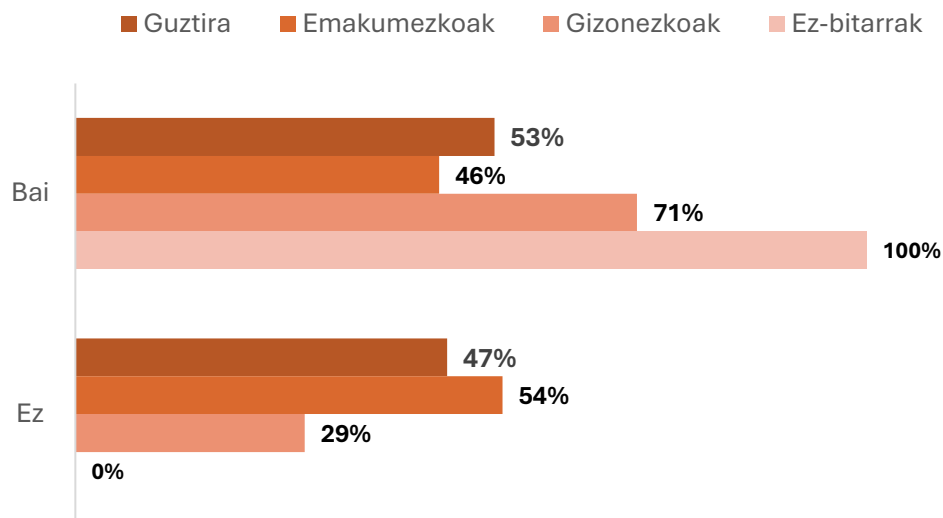
Parte-hartzaileek diotenez, inprimakiaren lege- eta programa-testuingurua betetzeko zailtasuna ertaina da, eta gehienek zuzenean betetzen dute. Hala ere, zuzenean betetzen ez duten kasuen % 15ean, zeregin hori hainbat profilek burutzen dute: aholkulari juridikoak, berdintasun-teknikariak (libre dagoenean), kudeaketa ekonomikoko zerbitzuaren arduradunak edo, kasu batzuetan, zerbitzuburuek.

51. grafikoa: programekin lotutako araudi- eta programa-aginduak aurkitzeko eta aplikatzeko erraztasuna, generoaren arabera.

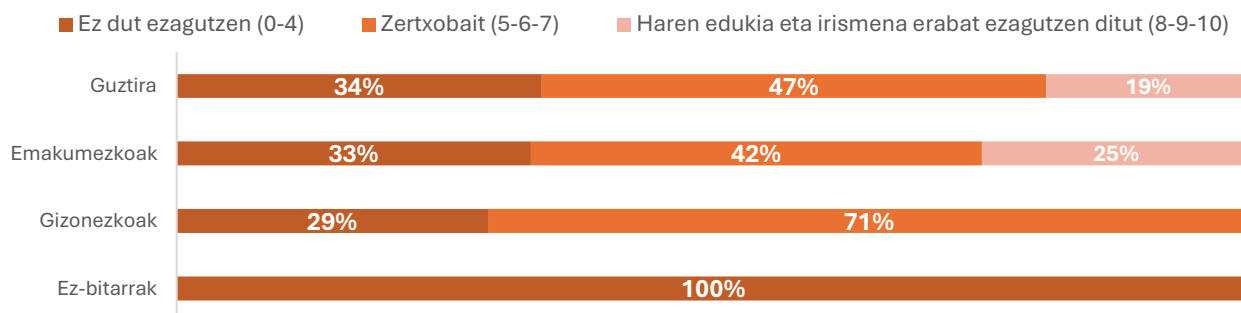
Berrikuspena hobetu daiteke, ia erdiek soilik berrikusten dute eta.

52. grafikoa: P-GEN inprimakiko aginduen atala berrikustea, generoaren arabera.

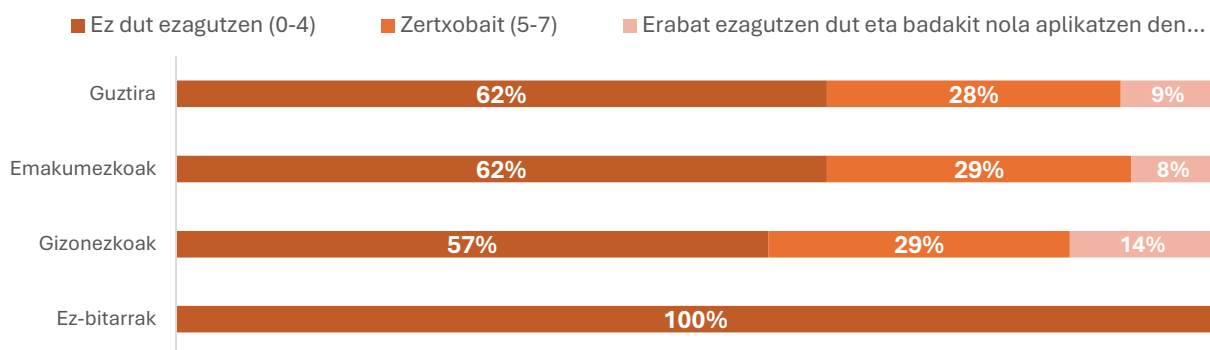

Jarraian, lege- eta programa-esparruen ezagutza aztertuko dugu. Ezagutza gehiago izan daitekeela ikusten da: Berdintasunerako EAEko Legea ezagunagoa da Berdintasunerako 2030 Estrategia baino. Azken hori ez dute ezagutzen teknikarien erdiek baino gehiagok.

53. grafikoa: 1/2023 Legegintzako Dekretuaren testu bateginaren inguruko ezagutza, generoaren arabera.

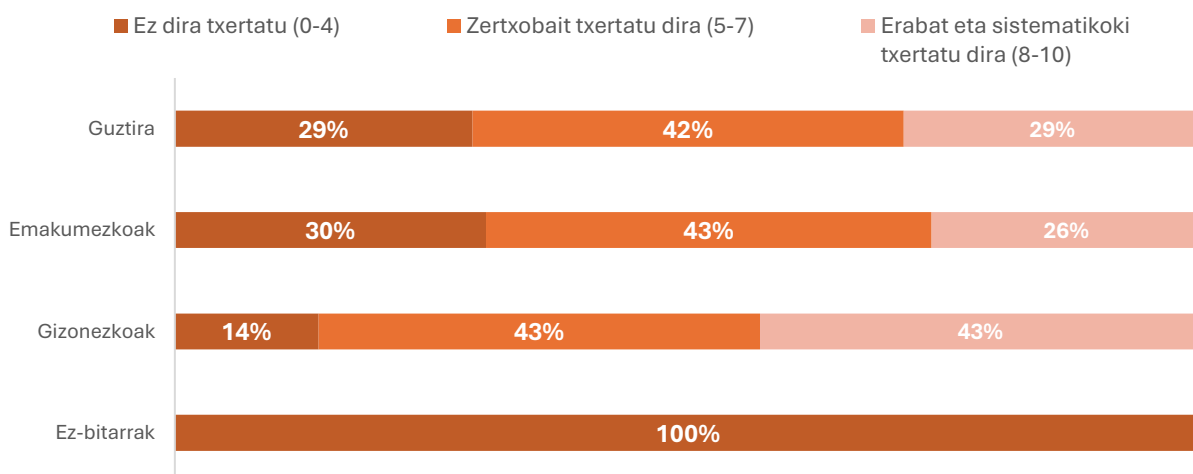

54. grafikoa: EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2030 Estrategiaren inguruko ezagutza, generoaren arabera.

Oro har, lege-aginduak modu esanguratsuan txertatu direla nabari da. Dena den, haien aplikazioa doitzen jarraitzeko behar dela azpimarratu da, betetze-maila handiagoa lortzearren.

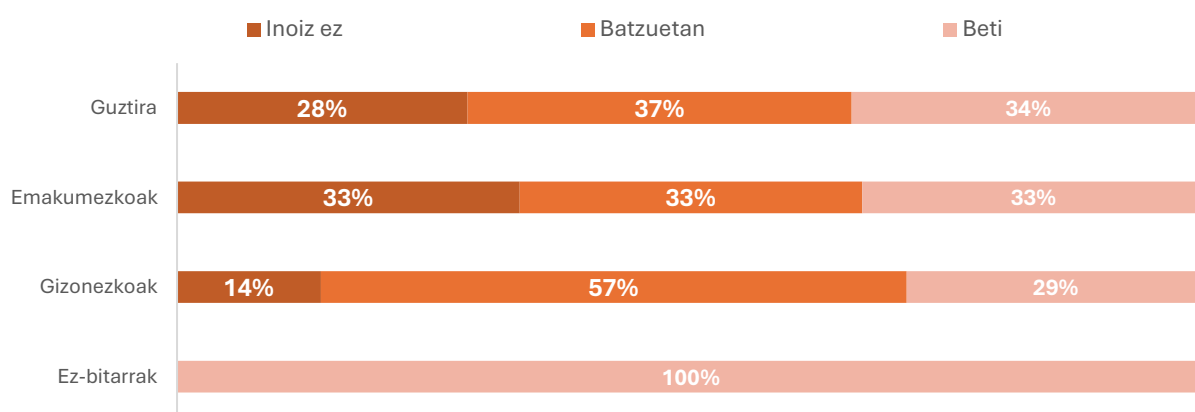
55. grafikoa: berdintasunaren arloko aginduak eta betebeharrak betetzeko jarduketak txertatzen diren, generoaren arabera.

Diagnostikoa

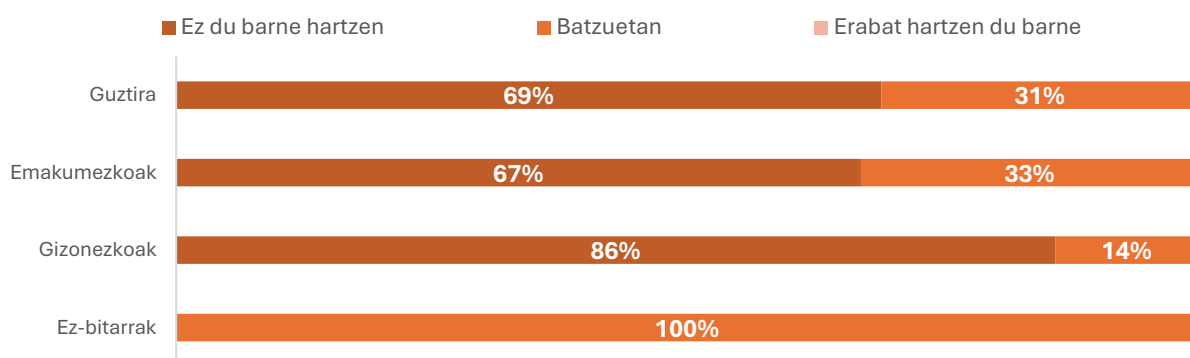
Diagnostikoan ere zailtasunak daude, balorazio ertainen prebalentzian islatzen den bezala. Pertsonen heren batek helarazi du ez duela informazio nahikorik diagnostiko egoki bat egiteko eta esku-hartzeen hartzaileak genero-ikuspegitik ulertzeko.

56. grafikoa: biztanleria aztertzeko sexuaren arabera bereizitako datuen eskuragarritasuna, generoaren arabera.

Aurrekoaren ildotik, are zailtasun handiagoak daude adina, dibertsitate funtzionala, jatorri etnikoa eta antzeko aldagaiekin lotutako informazio-bilketan.

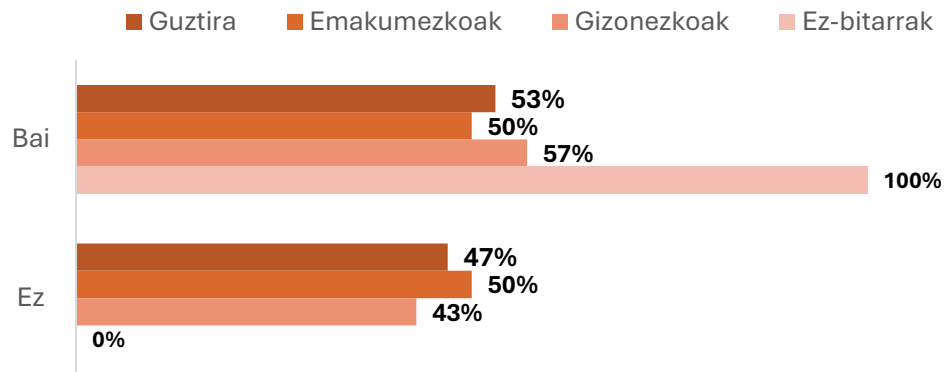
57. grafikoa: diagnostikoa beste aldagai interesgarri batzuekin, generoaren arabera.

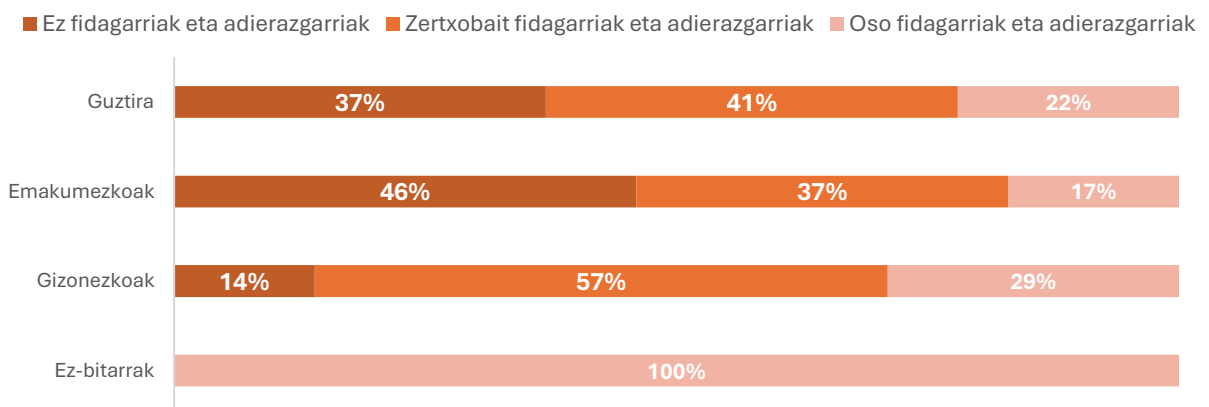
Datuekin jarraituz gero, hurrengo bi grafikoetan ikus daitekeen bezala, iturri fidagarrietarako sarbidea oraindik ere erronkatzat hartzen da. [Hori dela eta, eztabaida-taldeetan nabarmendu denez, oso zaila da diagnostiko zehatza egitea,](#)

eta partidak bideratzen zaizkion biztanleriaren errealitatea behar bezala identifikatzea.

58. grafikoa: datuen iturriari buruzko ezagutza, generoaren arabera.

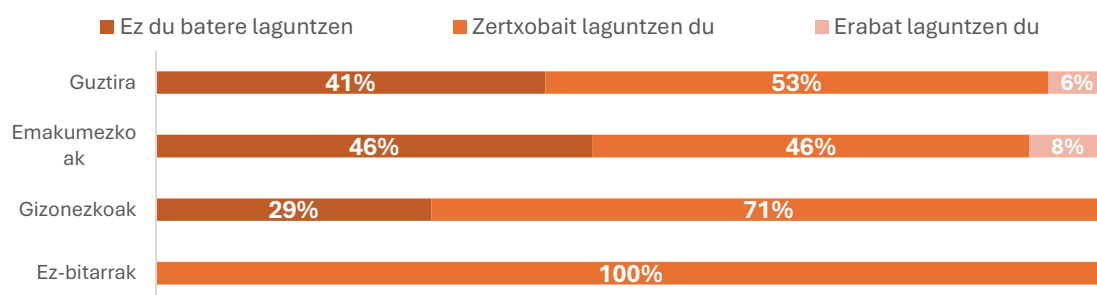

59. grafikoa: diagnostikoan jasotako datuen nahikotasuna eta zuzentasuna, generoaren arabera.

Horregatik, uste da inprimakiak ez duela behar adina laguntzen xede diren jarduketan errealitatea ezagutzen. Bai genero-ikuspegitik, ez delako sexuaren arabera bereizitako daturik aurkitzen, bai ikuspegi intersektzionaletik, ezin delako aldagai gehiagoren arabera bereizitako daturik eskuratu.

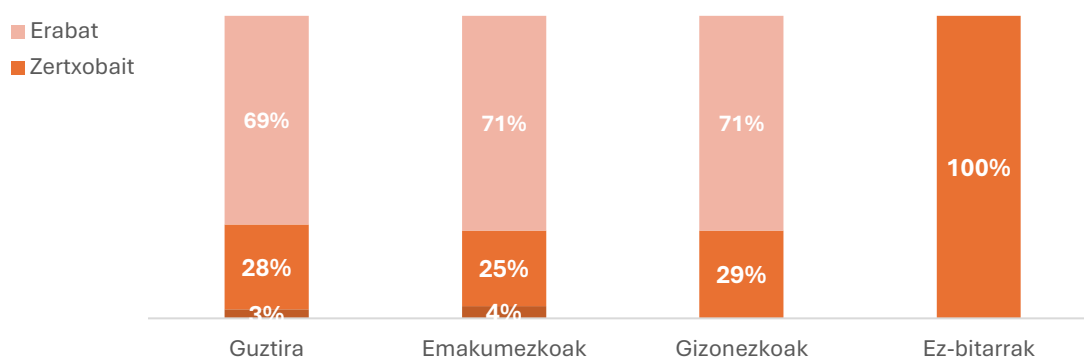
60. grafikoa: P-GEN inprimakiak jarduketa zehatzak zuzentzen zaizkien kolektiboak sakon ezagutzen laguntzen duen, generoaren arabera.

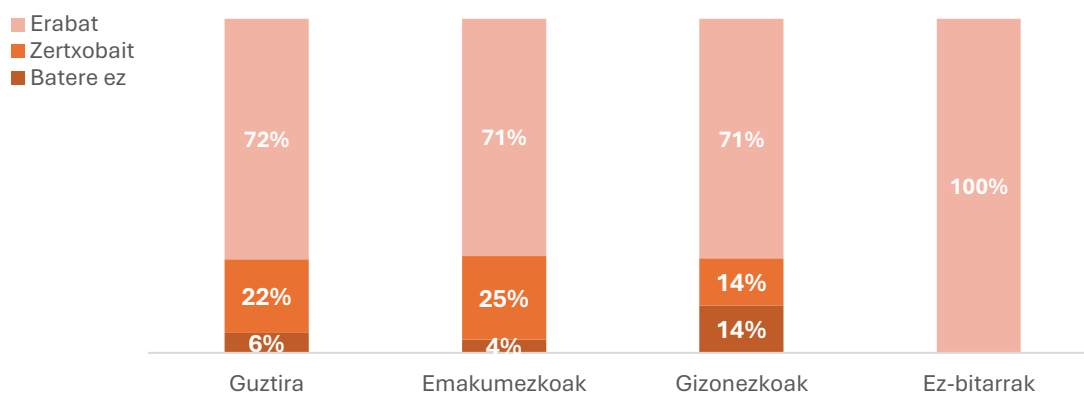
Berdintasun-estrategiak

Berdintasun-kontzeptu eta -estrategiei buruzko ezagutza handia da, hurrengo hiru grafikoetan ageri den bezala.

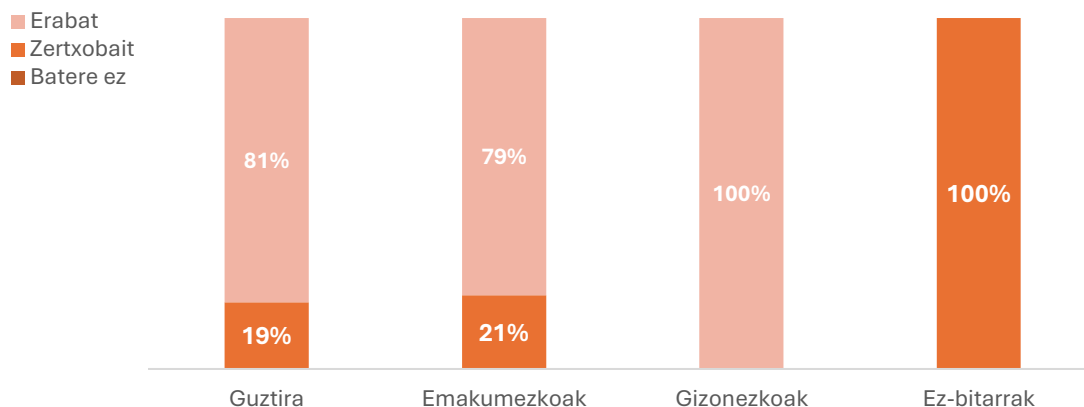
61. grafikoa: “genero-ikuspegia” terminoaren ezagutza-maila, generoaren arabera.

62. grafikoa: “berdintasun-helburuak” terminoaren ezagutza-maila, generoaren arabera.

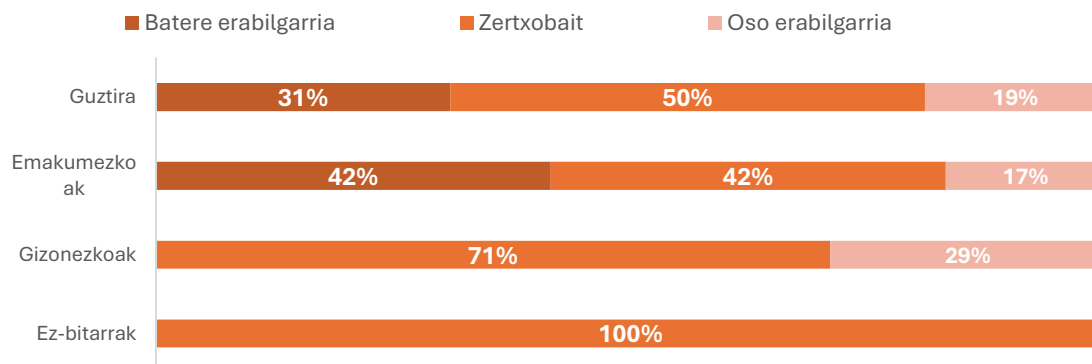

63. grafikoa: “ekintza positiboak” terminoaren ezagutza-maila, generoaren arabera.

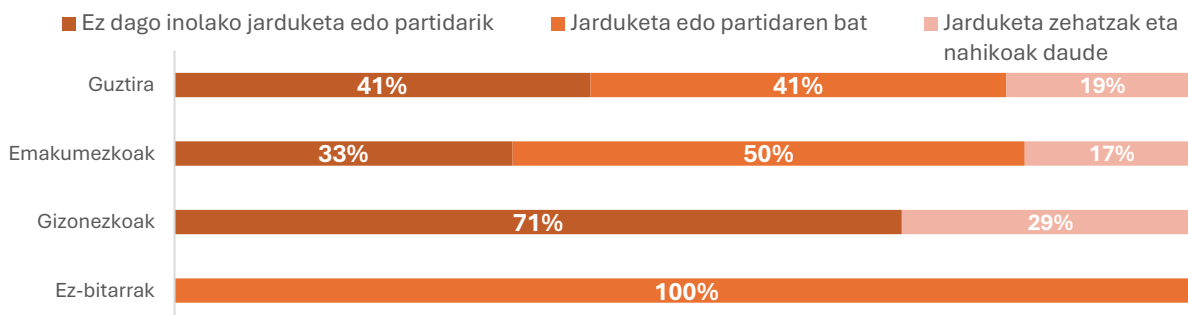

Arrakala dago teoriaren eta praktikaren artean; horregatik, inprimakia potentziala duen tresna gisa ikusten da, nahiz eta haren erabilgarritasuna oraindik txikia irudit, eta, praktikan, ez da erabiltzen indarkeria matxistaren arloan jarduteko, ezta ekintza positiboak garatzeko ere.

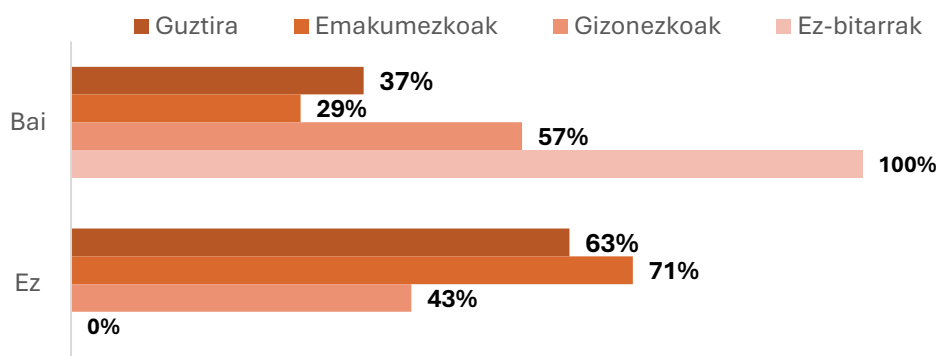
64. grafikoa: P-GEN inprimakiaren erabilgarritasun-maila genero-ikuspegia txertatzeko, generoaren arabera.

65. grafikoa: indarkeria matxistarekin lotutako jarduketa edo aurrekontu-partida espezifikoaren garapena, generoaren arabera.

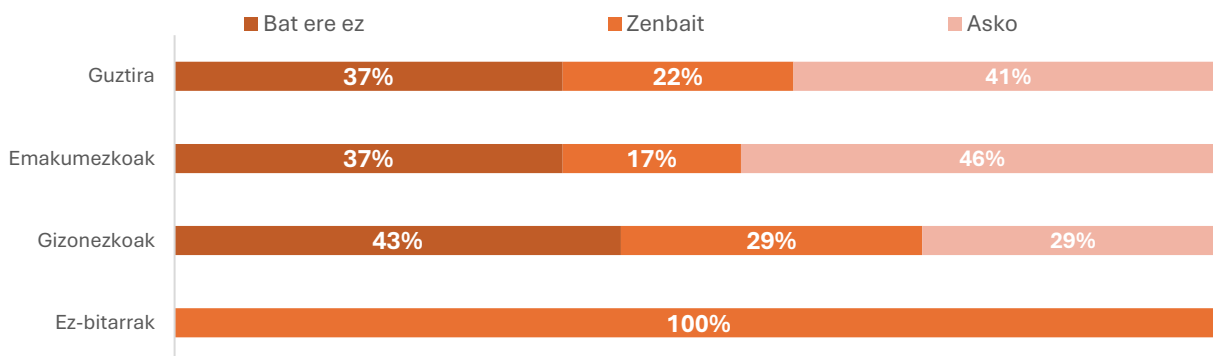
66. grafikoa: sailean ekintza positiboak sustatzeko partida edo ekintza espezifikoaren existentzia, generoaren arabera.

Aurrekontu-partidak eta -memoriak (helburuenak)

Inprimakiaren inpaktu-taula osatzeko unean aurrekontua esleitzea da beste alderdi zailenetako bat.

67. grafikoa: aurrekontu-partiden zenbatekoa zehazteko zailtasunak inprimakiaren inpaktu-taula betetzean, generoaren arabera.

Azaldu dutenaren arabera, hauek dira zailtasun nagusiak: informaziorik eza, prestakuntzarik eza eta sail arduradunen arteko koordinaziorik eza, kalkuluaren konplexutasuna eta berdintasun-helburuetarako partida espezifikorik eza. Gainera, kasu batzuetan prozesu hori izapide hutsa dela iruditzen zaie, berdintasun-politikak ezartzeko benetako asmorik ez dagoela, eta zaila da aurrekontuak esleitzea ekintzak herritar guztiei zuzenduta daudenean. Sail batzuek ez dute garrantzitsutzat jotzen zenbait partida generoaren arabera bereiztea, eta hori oztopoa da genero-ikuspegia aurrekontu-plangintzan modu eraginkorrean sartzeko.

8. taula: inpaktu-taulan aurrekontu-partiden zenbatekoa zehaztean
sortzen diren zailtasunak, generoaren arabera.

Hitzez-hitzezko erantzunak

Emakumezkoak
- “Ez dagoelako partida espezifikorik helburu horretarako”.
- “Kalkuluaren konplexutasuna”.
- “Prestakuntzarik eza”.
- “Bereizteko elementuak falta dira”.
- “Zerbitzu Zuzendaritzak beste zuzendaritza batzuek ematen dioten informazioa biltzen du, eta, batzuetan, partida batzuk garrantzitsutzat hartu dira, garrantzitsuak ez direnean”.
- “Zailtasuna aurrekontuko partiden xedearen berri duten pertsonen informazioa lortzeko beharrak eragiten du”.
- “Informaziorik eza. Galdetegia betetzen dut, baina ez dut aurrekontua egiten, ezta jarraitzen ere”.
- “Inprimakia betetzeko prestakuntzarik eza eta kalkuluaren konplexutasuna”.
- “Hainbat ekintza herritar guztientzat dira, eta oso zaila da aurrekontua generoaren arabera zehaztea”.
- “Informaziorik eza eta koordinaziorik eza aurrekontuak egiten dituztenekin”.
- “Egin beharreko izapide hutsa denez, ez dago berdintasun-politikak gauzatzeko asmo zuzenik, ekintza zuzenak Emakunderi bakarrik dagozkiola uste delako”.
- “Ez dugu zailtasunik”.
- “Zaila da alderdi bakoitzari zenbat egokituko zaion identifikatzea”.
Gizonezkoak
- “Trenbide-azpiegituran inbertitzen duen saila denez, aurrekontu-partidak herritar guztientzat direla ulertzen da, genero-bereizketarik egin gabe”.
- “Informaziorik eza”.
- “Gure zerbitzuko aurrekontu-gaiek ez dutelako generoa kontuan hartzen (igogailuek ez dute generorik, uste dut)”
- “Koordinaziorik eza”.
Ez-bitarrak
- “Informaziorik eta koordinaziorik eza”.

Horregatik guztiatik, iruditzen zaie beharrezkoa dela langileen prestakuntza eta trebakuntza sendotzea, informazioaren eskuragarritasuna eta kalitatea hobetzea, eta sailen artean koordinazio handiagoa sustatzea. Halaber, berdintasun-helburuetarako aurrekontu-partida espezifikoak sortzea, kalkulu-prozesua

sinplifikatzea eta berdintasun-politikak integratzeko benetako konpromisoa sustatzea gomendatzen da, izapide soiltzat jo ez dadin.

9. taula: zeregin horretarako hobekuntza-proposamenak, generoaren arabera. Hitzez-hitzezko erantzunak

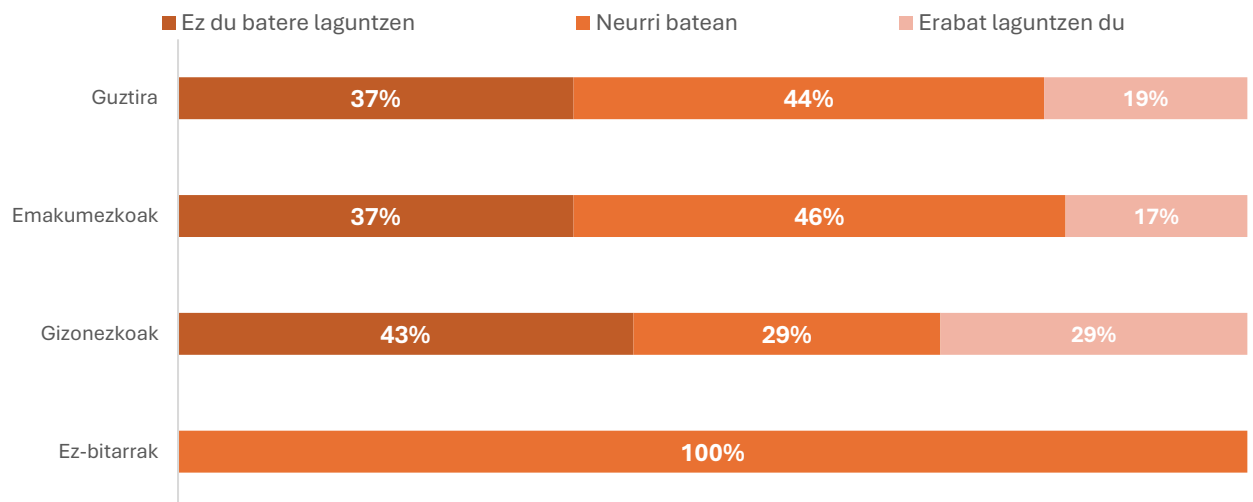
Emakumezkoak
- <i>“Ideiak eta iradokizunak ematea”.</i>
- <i>“Nire ustez, genero-ikuspegia hasieratik txertatu beharko litzateke, eta berdintasun-teknikariek beren saileko teknikariekin baloratu beharko lukete zer neurri har daitezkeen”.</i>
- <i>“Prestakuntza, laguntza, inplikazio eta interes gehiago kargudunen aldetik”.</i>
- <i>“Ez dakit ezer; beraz, ezin dut proposamenik egin”.</i>
- <i>“Datu-baseak beharrezko informazioarekin osatzea”.</i>
- <i>“Prestakuntza praktikoa, ez hain teorikoa”.</i>
- <i>“Beharrezkoa da prestakuntza espezifikoa izatea inprimaki horiek betetzeko, ekintzak eta irizpideak aurrekontuaren gaineko eraginarekin lotzeko eta, inprimaki horietan oinarrituta, sailetan diagnostiko bat egin ahal izateko; hala, aldaketak egin ahal izango ditugu. Inprimakiok betetzen dira, baina gero ez dakigu zer egiten den horiekin”.</i>
- <i>“Iraileko lehen hamabostaldian betetzen da; harremanetarako pertsona asko oporretan daude orduan”.</i>
- <i>“Nork bete behar duen argitzea. Prestakuntza espezifikoa eta sinestea. Erantzuleen inplikazioa”.</i>
- <i>“Prestakuntza espezifikoa”.</i>
- <i>“Alderik ahulena gure jardueren/ekintzen ebaluazioa da”.</i>
- <i>“Egutegia egokitzea, atalen artean koordinazio handiagoa”.</i>
- <i>“Emakunderen eta sailen arteko komunikazioa, sail bakoitzaren eskumen aurreko elkarlana, elkarrenergina zehazteko, eta beharren azterketa komuna egitea”.</i>
- <i>“Partidak hobeto ezagutzea. Prestakuntza espezifikoa. Laguntza-tresnak”.</i>
Gizonezkoak
- <i>“Prestakuntza espezifikoa”.</i>
- <i>“Sailen artean koordinazio handiagoa eta laguntza-tresnak”.</i>
Ez-bitarrak
- <i>“Prestakuntza espezifikoa eta tresna gehiago”.</i>

Aurreko erantzunei erreparatuta, inprimakiak eragin ertain-txikia du aurrekontuan, eta jasotzen den informazio potentziala gutxi erabiltzen da genero-ikuspegidun aurrekontu-plangintzako prozesuan. [Horri lotuta](#), [eztabaida-taldeetan](#), [txostena](#)

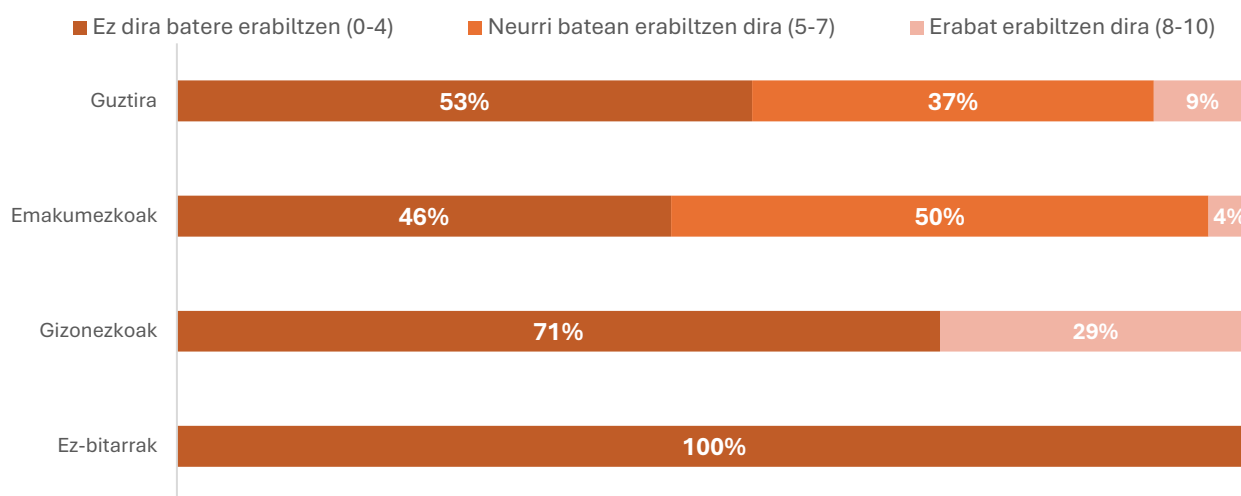
idazteko aldiak aldatzeko beharra aipatu da; inprimakia aurrekontuak egin aurretik edo aurrekontuak egiteko prozesuan betetzea proposatu da. Alde batetik, inprimakiak gogoetarako tresna gisa aipatu dira; bestetik, aurrekontuan genero-ikuspegia sistematikoki txertatzeko eta hori, ondoren, inprimakian islatzeko beharra azaldu da. Bi kasuetan genero-ikuspegia txertatzeko beharra azpimarratu da, inprimakia tresna gisa erabilita edo aurrekontua bera erabilita.

lido horretan, gogoeta egiteko edo ikuspegia kolektiboan txertatzeko beharra ere adierazi da, hainbat diziplina, teknikariak eta politikariak kontuan edukita; nahiz eta, ondoren, inprimakia eta/edo aurrekontua pertsona bakar batek bete. Modu kolektiboan egiten dutela dioten sailek agertu dute prozesuarekiko adostasun eta erosotasun handiena eztabaida-taldean.

68. grafikoa: P-GEN inprimakiak gastu publikoa genero-ikuspegitik planifikatzeko egiten duen ekarpenaren inguruko adostasun-maila, generoaren arabera.

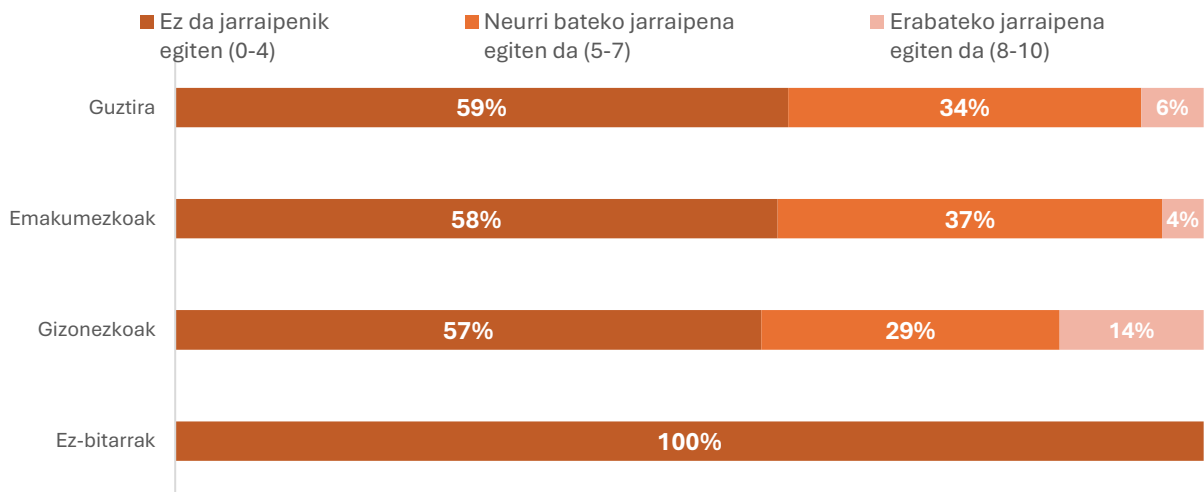

69. grafikoa: diagnostikoan lortutako datuak helburuak eta aurrekontuak plangintza-, betearazte- eta ebaluazio-fase guztietan aztertzeko erabiltzen diren, generoaren arabera.

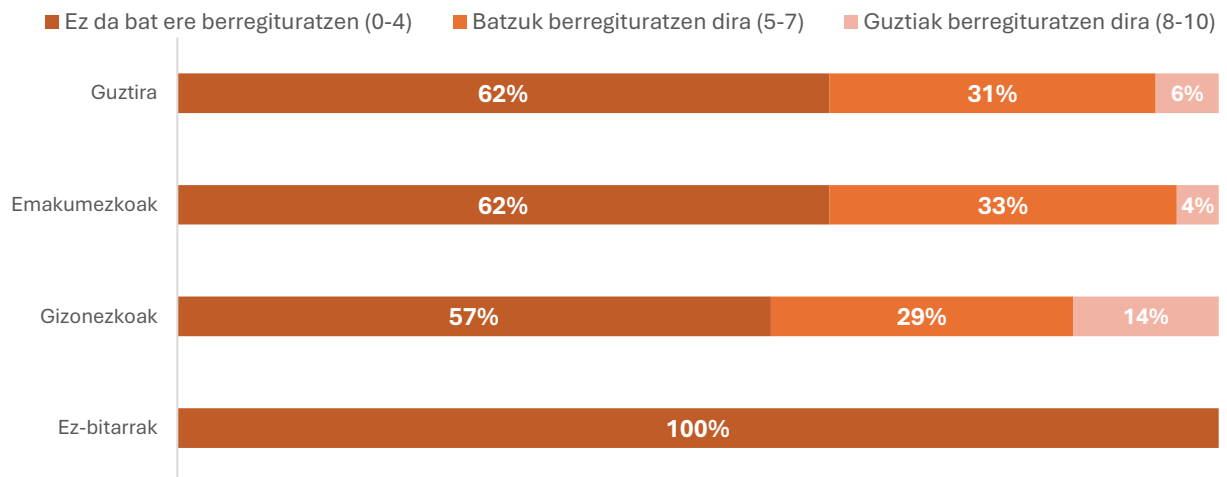

Aurrekoaren ildotik, ez da partiden jarraipenik egiten genero-ikuspegitik, eta, horrez gain, eskura dagoen informazioa ez da erabiltzen diskriminazio-egoerak mantendu edo larriagotu ditzaketen partidak berregituratzeko. Horri dagokionez, eztabaida-taldean memoriak eta inprimakiek duten erabilgarritasun eta garrantzi txikia aipatu da, aurrekontuek eragin handiagoa dutelako. [Horregatik, inprimakiak, memoriak eta aurrekontuak pertsona edo talde berberak bete behar dituztela diote, koherentzia handiagoa izan dezaten.](#)

70. grafikoa: aurrekontu-esleipenen emaitzen eta horiek emakumeen eta gizonen aukera sozioekonomikoetan duten eraginaren jarraipena denboran zehar, generoaren arabera.

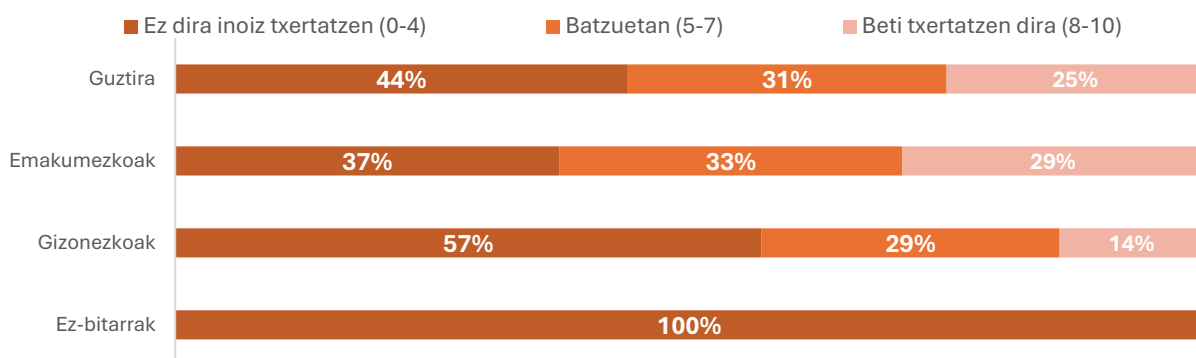

71. grafikoa: diskriminazio-egoerak mantentzea edo areagotzea eragiten duten partiden berregituraketa, generoaren arabera.

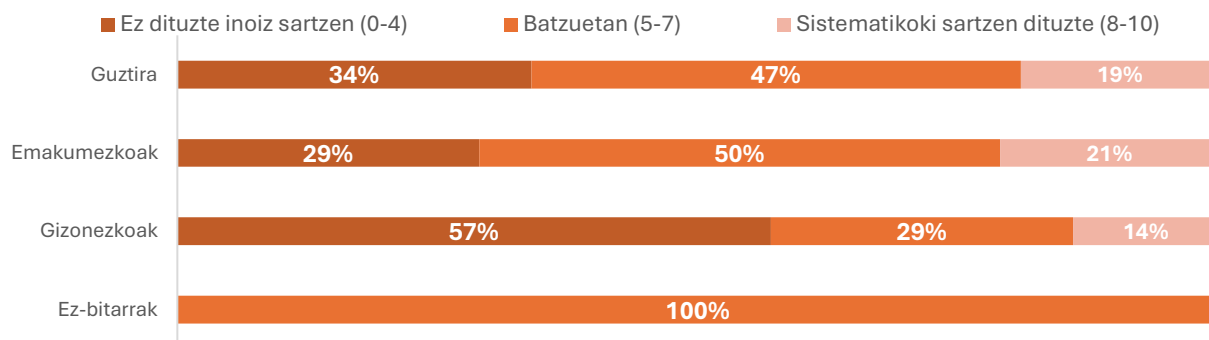

Ikus daitekeenez, neurri ertain-txikian txertatzen dira berdintasun-helburuak aurrekontu-memoretan. Berdintasun-jarduketan kasuan, inklusio-maiztasuna zertxobait handiagoa da. Dena den, generoaren arabera bereizitako adierazleen presentzia are mugatuagoa da, eta horrek zaildu egiten du eraginaren ebaluazio egokia egitea berdintasunaren ikuspegitik.

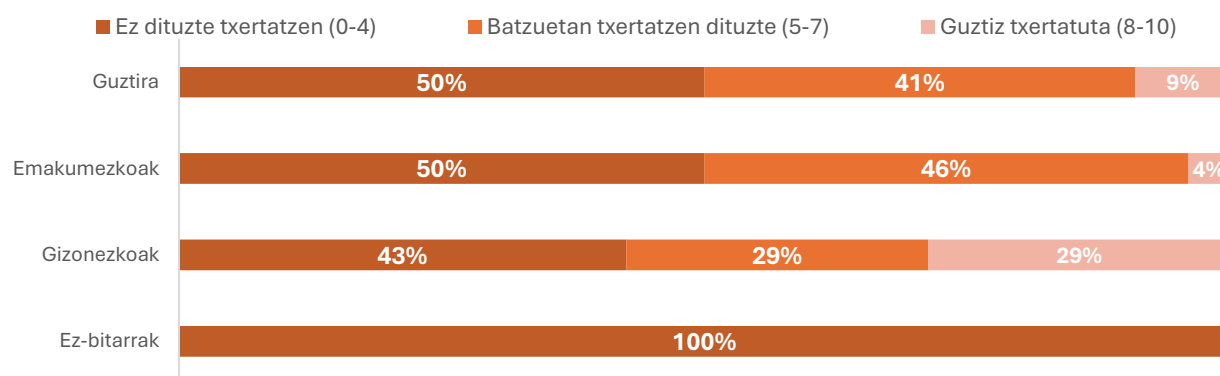
72. grafikoa: berdintasun-helburuak txertatzen diren zure sail, erakunde autonomo edo partzuergoaren aurrekontu-memorieta (helburuenetan), generoaren arabera.

73. grafikoa: berdintasun-jarduketa espezifikoak sartzen diren aurrekontu-memorieta (helburuenetan), generoaren arabera.

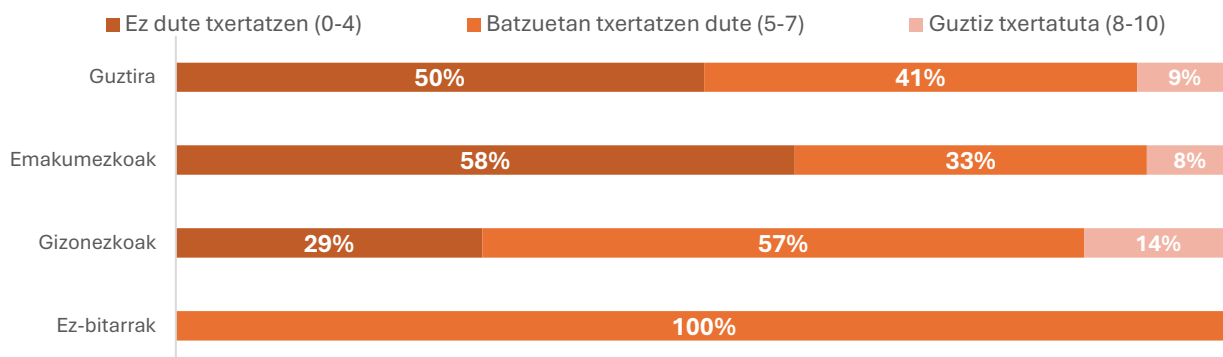

74. grafikoa: sexuaren arabera bereizitako adierazleen integrazioa aurrekontu-memorieta (helburuenetan), generoaren arabera.

Azken batean, genero-zeharkakotasuna ez da modu eraginkorrean islatzen helburuen memorian.

75. grafikoa: genero-ikuspegiaren zeharkako txertatze-maila aurrekontu-memoretan (helburuenetan), generoaren arabera.

4.2.3. Genero-ikuspegitik egindako aurrekontuen azterketa-txostenaren balorazio orokorra

Sei emakumek eta bitarra ez den pertsona batek erantzun dute genero-ikuspegitik egindako azterketa-txostena prestatu dutela. Bi pertsonak esan dute berdintasunean espezializatutako enpresa batera kanporatu dutela.

10. taula: zeregin horretarako hobekuntza-proposamenak, generoaren arabera. Hitzez-hitzeko erantzunak

	Batezbesteko a
<i>Zenbateko erraztasuna izan duzu genero-ikuspegitik egindako aurrekontuen azterketa-txostena betetzeko?</i>	6
<i>Zenbateraino dira argiak txostena egiteko jasotako jarraibideak?</i>	6
<i>Zure iritziz, zein neurritan da baliagarria txostena gogoeta egiteko eta aurrekontuetan berdintasunarekiko konpromisoak ikusarazteko?</i>	7
<i>41. Zure ustez, txostena egiteko eskuragarri dauden datuak eta informazioa nahikoak al dira eta behar bezala islatzen al dituzte emakumeen eta gizonen arteko desberdinkeriak?</i>	7

1etik 10erako eskala

Betetzeko nahiko tresna erraz eta argitzat jotzen da, eta bereziki balioesten da berdintasunaren arloan hausnartzeko eta ikusarazteko duen ahalmena.

Txostena betetzen duten pertsonen herenak baino gutxiagok jaso du feedbacka, baina % 100ek garrantzitsutzat hartzen du hura jasotzea. Ia guztiek dakite txostena Legebiltzarrean erabiltzen dela aurrekontuen eztabaidan.

4.2.4. Azken proposamenak

Indargune gisa, nabarmendu da tresnak baliagarriak direla genero-ikuspegia aurrekontu-prozesuaren fase guztietan txertatzeko, bai eta gogoeta, azterketa lasaia eta desberdinkerien ikusgarritasuna sustatzeko ere. Bereziki balioetsi da erabilgarria dela dirulaguntzen aginduetan eta halako politiketan hobekuntzak identifikatzeko, ikuspegi inklusiboa duten baliabideen esleipena errazteko eta gardentasuna indartzeko adierazleen eta jarraipen-mekanismoen bidez. Gainera, onartu da prozesuak kontzientziazio eta parte-hartze handiagoa sustatzen duela langileen artean, eta prozesu hori existitze hutsa aurrekontu berdinzaleagoak eta eraginkorrak lortzeko aurrerapausoa dela.

11. taula: aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzeko prozesuan ongi funtzionatu duten alderdiak (indarguneak). Hitzez-hitzeko erantzunak

Emakumezkoak

- *Genero-ikuspegia txertatzea aurrekontu-prozesuko maila guztietan.*
- *Azterketa lasaia egiteko balio izan digu.*
- *Dakarren hausnarketa-prozesua.*
- *Pertsonalki, ideiak eman dizkit arduradun naizen zerbitzuaren dirulaguntzen aginduetan hobekuntzak sartzeko.*
- *Diagnostikoa egitean, desberdinkeriak non dauden ulertzen laguntzen du. Jasotako dokumentazioa.*
- *Hura txertatzeari esker, genero-desberdinkeriak modu argiagoan antzeman eta ikusarazten dira, eta, horrela, errazagoa da emakumeen, gizonen eta talde kalteberen premia bereziei erantzuteko baliabide espezifikoak esleitzea. Gainera, genero-adierazleak eta jarraipen-mekanismoak txertatzeak gardentasuna eta emaitzen ebaluazioa indartu ditu, eta aurrekontuak teorian inklusiboak direla eta praktikan eraginkorrak direla ziurtatu du.*
- *Nire ustez, lortu nahi diren helburuen, ekintzen eta adierazleen azalpen-memoria genero-ikuspegiaren azterketarekin lotzeak genero-ikuspegitik ere gogoeta egitera behartzen ditu partiden arduradunak.*
- *Jarduerak (espezifikoak edo ez) eta haien aukerak ikusgai egiteko gaitasuna.*
- *Gure kasuan, orain arte ez dugu kontuan hartu. Gure jarduerak (laguntzak eta dirulaguntzak) emakumeengan nolako eragina izan dezakeen jakinarazten dugu, baina ez dugu genero-*

ikuspegia aldeztatik txertatzen. Jakinaraztean sexuaren arabera bereizitako datuak eta beste ezer gutxi hartzen dugu kontuan.

- *Nire iritziz, prozesua bera da indargunea. Hausnartzera behartzen zaituelako.*
- *Plantillaren inplikazioa.*
- *Aurrekontuetan genero-ikuspegia sartze hutsa indargunea da.*

Gizonezkoak

Genero-ikuspegiaren garrantziaz jabetzea.

Ez-bitarrak

Zuzendaritzaren jardueraren inguruan berriz hausnartzea eragiten du.

Prozesua hobetzeko lehenetsi behar diren hiru alderdi nagusiak hauek dira: lehenik eta behin, genero-ikuspegiari buruzko prestakuntza —askok esan dute funtsezkoa dela ikuspegia behar bezala ulertu eta aplikatzeko—, banakako aholkularitza, aurkezpen argiak eta tartean diren pertsona guztientzako prestakuntza espezifikoak barne; bigarrenik, jarraipena eta laguntza teknikoak, bai inprimakia aplikatzean, bai aurrekontuan duen benetako eraginean, elkarlanaren, berdintasun-arloaren babesaren eta egindako lanaren balioaren ikusgarritasun handiagoaren bidez indartuta, eta, hirugarrenik, maila guztiak, teknikoak zein politikoak, kontzientziaztea eta inplikatztea, baita tresnetan hobekuntza zehatzak egitea ere, hala nola formatua sinplifikatztea, adibideak erabiltzea, datu historikoak txertatzea, beste plangintza-tresna batzuekin lerrokatzea eta datu bereizitako eskuratzea, genero-berdintasunarekiko benetako konpromiso iraunkorra bermatzearren.

12. taula: hobetzeko lehenetsi behar diren hiru alderdi
(hobekuntza-arloak)

Hobetzeko hiru alderdi (emakumezkoak)		
<i>Genero-ikuspegiari buruzko prestakuntza</i>	<i>Laguntza</i>	<i>Inprimakia betetzeko egutegia (beste data bat)</i>
<i>Kasu praktikoak eta adibideak</i>	<i>Tresnaren sinpletasuna</i>	<i>Maila tekniko eta politiko guztiak kontzientziaztea</i>
<i>Prestakuntza</i>	<i>Datu bereizitakoak</i>	<i>Jarraipena</i>
<i>Arduradunen inplikazioa</i>	<i>Aurrekontuaren isla</i>	<i>Prestakuntza</i>
<i>Izapide hutsa</i>	<i>Jarraipena</i>	<i>Nahitaezko ehuneko bat finkatzea</i>
Hobetzeko hiru alderdi (gizonezkoak)		
<i>Genero-egokitasuna eta -garrantzia argitzea</i>		
Hobetzeko hiru alderdi (ez-bitarrak)		
<i>Ezagutza handiagoa</i>	<i>Tresna gehiago</i>	<i>Taldean hausnartzeko denbora gehiago</i>

13. taula: tresnak, laguntza edo prozesua oro har hobetzeko proposamen zehatza (proposamen orokorrak). Hitzez-hitzeko erantzunak

Emakumezkoak
- <i>EIKAn ezin dira datuak sexuaren arabera atera. Atera ahal izatea.</i> - <i>P-GEN inprimakiaren formatuari dagokionez, Word-eko txantiloia hobetu daiteke. Letra-mota uniformeagoa erabili, formatua eskuz konpondu beharrik ez izateko eta txukun gera dadin.</i> - <i>Prestakuntza espezifiko, laguntza eta ekarlan.</i> - <i>Informazio-eskatzailleek erantzun ahal izateko ditugun iturriak ezagutzea.</i> - <i>Hizkera argiagoa eta adibideak; automatikoki osatzea aurreko urteetako datuekin; sailetako berdintasun-planen urteko ebaluazioarekin eta aurrekontu-memoriekin lotzea.</i> - <i>Laguntza eta informazio gehiago.</i> - <i>Berdintasun-arloarekin elkarlan estuan aritzea inprimaki hori eta beste batzuk betetzeko eta egoera nola dagoen diagnostikatzeko.</i> - <i>Elkarlanerako taldeak.</i> - <i>Esku hartzen duten pertsona guztientzako prestakuntza espezifiko.</i> - <i>Nire ustez, lortu nahi diren helburu, ekintza eta adierazleen azalpen-memoria betetzen den egun berean bete beharko litzateke.</i> - <i>Dokumentuak bete behar dituzten teknikarientzako laguntza hobetzea.</i> - <i>Prestakuntzarik, tresnaren aurkezpenik, zergatirik eta abarrik gabe, gaizki.</i> - <i>Prestakuntza, aholkularitza pertsonalizatu eta elkarlanerako gune gehiago.</i> - <i>P-GEN inprimakia betetzea neketsua da, eta zaila da lantzea. Gure kasuan, teknikari bakoitzak bere esparruko ekintzen jarraipena egin beharko luke, eta hori ez da beti gertatzen. Egindako lanaren emaitza ez da ikusten, eta batzuetan alferrikako lana dirudi.</i> - <i>Elkarlanean. Atalka.</i> - <i>Berdintasun-planaz arduratuko den batzordea eratzea.</i> - <i>Ez dakit tresnarik dagoenik ere. Ezagutzera eman beharko lukete.</i>
Gizonezkoak
- <i>Prestakuntza eta banakako aholkularitza.</i>

Laburbilduz, P25-GEN inprimakia betetzea errazteko proposamenen ardatza prestakuntza espezifiko eta presentzialaren beharra da. Ahal dela, sailez sail pertsonalizatua izan behar du, eta banakako aholkularitza eman behar da harekin batera. Halaber, tresna hobetzeko, inprimakiaren bertsio laburragoa prestatzea proposatu da, atalak sinplifikatuta, baita adibide zehatzak dituzten gida praktikoak eskaintzea ere. Beste iradokizun batzuen arabera, elkarlan estuagoan aritu behar da berdintasun-arloarekin, baterako lanerako espazioak ezarri behar dira, informazioa erabiltzen dutenen artean gutxieneko koordinazio-bilerak egin behar dira, eta hura lantzeko denbora nahikoa bermatu behar da. Azkenik, inprimakiaren erabileraren jarraipena eta ebaluazioa urtez urte egitea garrantzitsua dela azpimarratu da, benetako eraginik gabeko izapide errepikakor bihur ez dadin.

14. taula: hobetzeko proposamenak, P25-GEN inprimakia betetzea errazteko. Hitzez-hitzeko erantzunak

Emakumezkoak
- <i>Nire ustez, sail bakoitzari egokitutako alde aurreko prestakuntza bat eman beharko lioke berdintasun-teknikariak.</i> - <i>Prestakuntza</i> - <i>Eskaerak errealistak izatea eskura dagoen informazioari dagokionez.</i> - <i>Sail guztiek egin dituzten eta generoari dagokionez egokiak eta garrantzitsuak diren jarduketak guztiek aplikazio batean jasota egon beharko lukete, eta, bertan, aurrekontu-datuak bakarrik ageri beharko lukete, eraginaren analisiak aurretik ere egin direlako beste tresna batzuen bidez (genero-eraginari buruzko txostenak, azterlanak...).</i> - <i>Elkarlan estua berdintasun-arloarekin eta inprimakia betetzeko nahikoa denbora.</i> - <i>Fitxak bertsio laburragoa izan beharko lukeela iruditzen zait, 1., 2., 3. eta 5. atalak moztuta.</i> - <i>Galdetegirako informazioa duten pertsonen artean gutxieneko bilerak egitea (alde batetik, hura betetzea errazteko, baina baita arrazoian parte hartzeko ere, feedbacka jasotzeko eta ebaluaziorako eta aurrerapenak errazteko tresna bihur dadin benetan).</i> - <i>Betetzean laguntza izatea.</i> - <i>Jarraipena, aurreko urteko balorazio-/ebaluazio-eskaera. Ea txostenean esandakoa egin den ala ez eta zein neurritan. Eta, ea urtero errepikatzen den inprimakia, inolako berritasunik gabe, urtero helburu pilo bera jarrita.</i> - <i>Prestakuntza da gakoa. Baina ez gida bat, aurrez aurreko prestakuntza baizik. Gainera, aholkularitza pertsonalizatua edo elkarlanerako guneak baditugu, askoz hobeto.</i>
Gizonezkoak
- <i>Inprimakia betetzeari buruzko prestakuntza espezifikoa, kontua ez dadin izan izapidea egiteko bakarrik betetzea.</i> - <i>Prestakuntza eta banakako aholkularitza.</i>
Ez-bitarrak
- <i>Adibideak dituzten gida praktikoak.</i>

Ondorio gisa jasotako gogoetek nabarmendu dute oso garrantzitsua dela genero-ikuspegia politika publikoen diseinutik txertatzea, eta tresna objektibo eta neurgarriak izatea haren jarraipena egiteko; adibidez, genero-ikuspegia EIKAn eta antzeko sistemetan txertatzea. Positiboki baloratu da berdintasun-teknikarien laguntza, baina, modu berean, inprimakia askotan karga burokratikotzat hartzen da, aurrekontuak egiten dituztenen feedbackik eta benetako partaidetzarik gabea. Ohartarazi da, sarritan, arloa behar bezala ezagutzen ez duten langile berriei esleitzen zaiela zeregin hori, eta horrek azterketaren kalitatea mugatzen du. Horrez gain, aintzat hartu da inprimaki berria aurrekoarekin alderatuta sinplifikatu izana, baina zalantzan jarri da nahasgarriak diren edo zerbitzu guztien errealitatearekin bat ez datozen atal batzuen egokitasuna.

Emakumezkoak
- Nire iritziz, hau da gakoa: edozein politika edo laguntza diseinatu aurretik, genero-ikuspegia hartu behar da kontuan. Eta gero, haren betearazpenaren jarraipena egin ahal izateko, tresna objektiboak eta neurgarriak izan behar ditugu. Horregatik uste dut EIKAn generoa txertatu behar dela. - Berdintasun-teknikariaren laguntza oso azpimarragarria da. Asko laguntzen du. - Berdintasun-teknikariaren erabateko jarraipenarekin bete dut beti. Eta aurrekontu-memoria egiteko ardura duten edo hura prestatzen parte hartu duten pertsonen jarraipenik eta partaidetzarik gabe. Informazio-biltzaile soila izan naiz: inprimakia bete egin behar da (betebeharra da). Bete behar diren 80.000 agirien artean, beste bat. Ez zait iruditu ezer berezirik ekarri duenik. Ezta arloko langileen artean aurrekontuen P-GEN hori existitzen dela zabaltzeko balio duenik ere (ziur nago horren berri izatea guztiek eskertzen dutela; bestela, ez gara ezeren parte). - Bai. Noizbait, iritsi berri diren langileei ematen zaie lan hori egiteko ardura, hau da, inprimakia betetzekoa. Nire ustez, hura betetzeko gutxieneko esperientzia izan behar da zuzendaritzan edo zerbitzuan, zuzendaritzaren edo zerbitzuaren historia edo ikuspegi orokorra ondo ezagutzeko.
Gizonezkoak
- Nire iritziz, inprimaki berria aurrekoarekin alderatuta sinplifikatu izana aurrerapen handia izan da; aurrekoa konplexuegia zen eta zenbakizko datuak lortu behar ziren, batzuetan kalkulatzeko oso zailak. Agian ez da hau aipatzeko leku egokia, baina ez dut ulertzen inprimakiaren 4.1 puntuan zergatik aipatzen den “SEKTORE PUBLIKOKO BESTE ERAKUNDE BATZUEK kudeatutako programaren helburuen zerrenda”.

4.3. Berdintasun-teknikariak

Hautatutako interes-taldearen artean, berdintasun-teknikariak ere parte hartu dute. Horien artean 13k galdetegietan hartu dute parte, eta 10ek eztabaida-taldeetan.

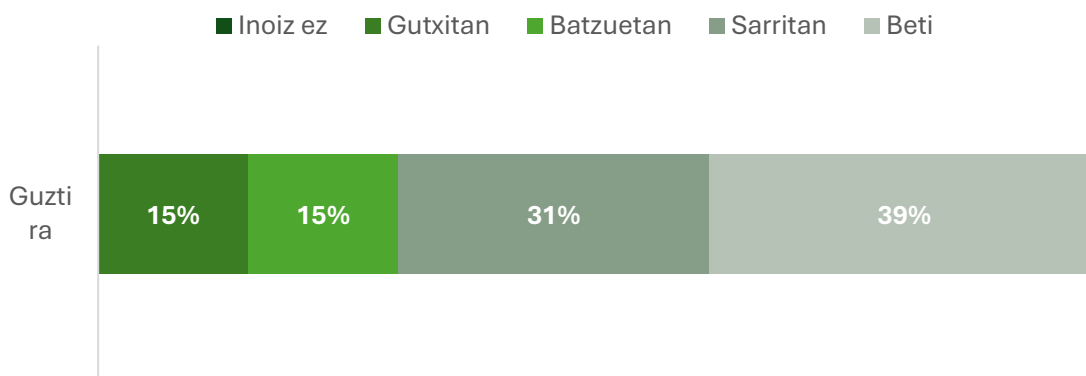
4.3.1. Elkarriketatutako pertsonaren profila

Berdintasun-teknikari guztiak emakumeak dira.

Berdintasun-teknikariak P-GEN galdetegia betetzean ematen duten aholkularitzaren maiztasunari helduta, ikus daiteke ia guztiek ematen dutela inprimakiak betetzeko laguntza.

Zehazki, % 70ek maiztasun handiarekin ematen die aholkua gainerako teknikariei eta/edo kargu publikoei galdetegia betetzen duten bakoitzean. Bestalde, % 30ek dio oso gutxitan edo inoiz ez dutela horrelako aholkularitzarik ematen, sailean esperientzia laburra dutelako.

76. grafikoa: P-GEN inprimakia betetzeko emandako aholkularitza.

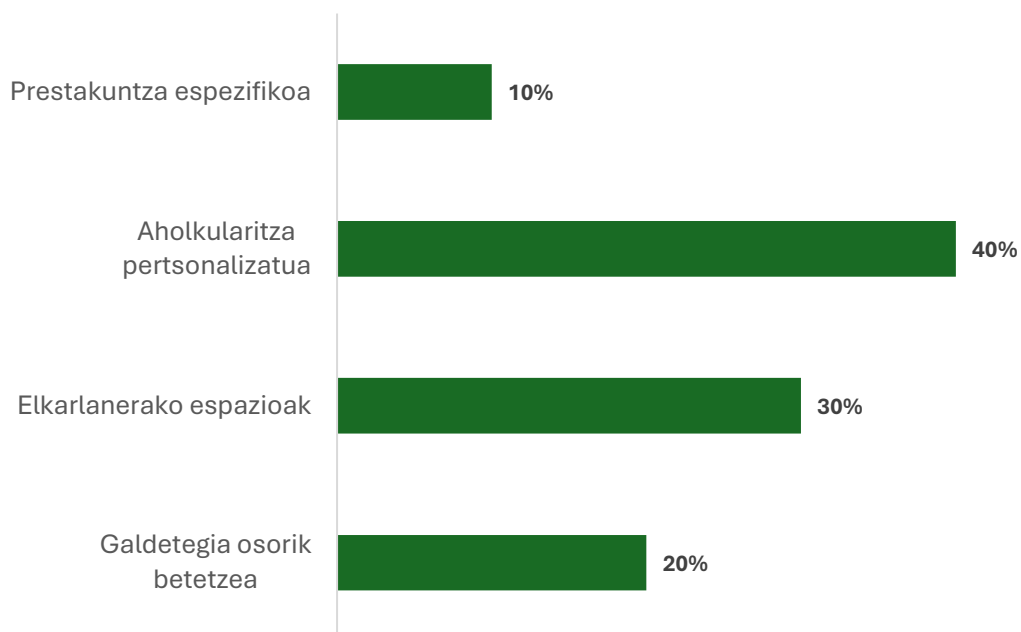

Gainera, eskainitako aholkularitza nagusia laguntza pertsonalizatua da; inprimakian betetzean sor daitezkeen banakako zalantzei erantzuten diete. Bigarrenik, elkarlanerako espazioak sortzea aipatu da, eta, azkenik, prestakuntza espezifikoa. Deigarria da, neurri handi batean, teknikariek osorik betetzen dutela P-GEN inprimakia. [Hori bat dator kargu publikodunek adierazitakoarekin; izan ere, inprimakia betetzeko berdintasun-teknikarien laguntza jasotzen dutela diote, baita haiek betetzen dutela ere askotan.](#)

[Aldi berean, ez dago aho bateko iritzirik formularioak bete beharko lukeen figuraren inguruan. Ondorioztatzen da, alde batetik, elkarlanean aritzea produktiboagoa dela, eta, bestetik, borondate politikoa eta gaitasun teknikoa behar direla.](#)

[Eztabaida-taldeetan, berdintasun-teknikariek zerbitziburuen garrantzia azpimarratu dute. Haien arabera, zerbitziburuek borondatea erakusten badute, inprimakia betetzea errazagoa da, eta borondaterik agertzen ez badute, aldiz, prozesua asko zailtzen dute.](#)

77. grafikoa: P-GEN inprimakia betetzeko emandako aholkularitza-mota.

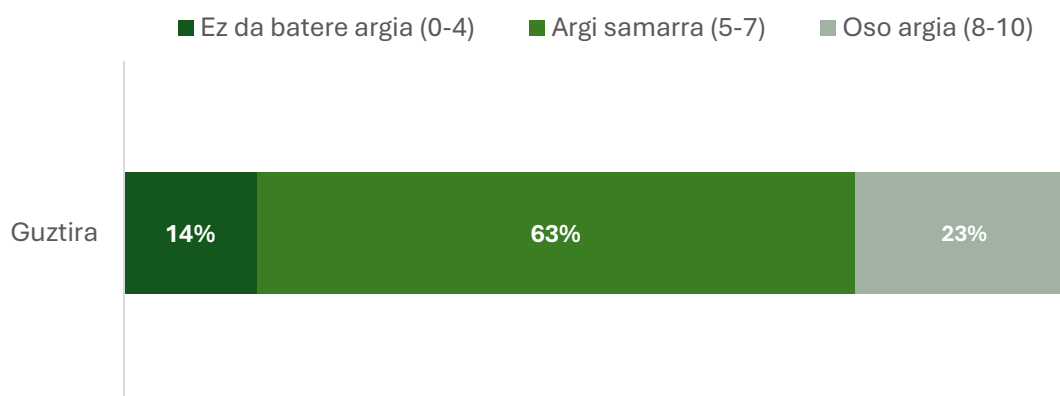
4.3.2. P-GEN inprimakiaren balorazio orokorra

Orokorra

Oro har, berdintasun-teknikariek irizten diote P-GEN inprimakia eta haren arauak argi idatzita daudela; dena den, alderdi hori hobetu daitekeela diote. Izan ere, batezbestekoa 5 da eta mediana 6.

Iritzi argienak dituztenen datuak aztertuz gero, % 14k eman dituzte balorazio eskasena; ostera, berdintasun-teknikarien % 23k soilik uste dute inprimakia eta haren arauak oso argiak direla.

78. grafikoa: P-GEN inprimakiaren argitasunaren eta ulergarritasunaren balorazioa.

Berdintasun-teknikariek behatutako zailtasun nagusien artean, aurrekontu-programen plangintzan, jarraipenean eta ebaluazioan genero-ikuspegia ezartzeko egiturazko zailtasunak nabarmentzen dira. Orobat, azpimarratzekoak dira inprimakia behar bezala osatzeko prestakuntza espezifikorik ez izatea eta prozesu hori hobetzeko baliabiderik eta laguntza instituzionalik ez izatea. Izan ere, inprimakia betetzeko behar den prestakuntza-maila ez da hori egiteko ardura duten pertsonen edo profilen trebakuntza. **Aldi berean, lehen aipatu bezala, P-GEN inprimakiaren arduraduna ondo identifikatzea eta hari prestakuntza espezifikoa ematea proposatzen da. Halaber, garrantzitsutzat jotzen da inprimakiaren arduradunak bere burua nolabait identifikatzea, esaterako, dokumentua sinatuta.**

Gainera, galdetegia izapide burokratikoa iruditzen zaie, politikak hausnartzeko eta hobetzeko tresna baino gehiago, eta horrek mugatu egiten du haren eraginkortasuna. Oztopo gehigarriak diraplangintzaren eta aurrekontuaren arteko loturarik eza, langileen txandakatze handia eta aurrekontuaren integrazio estrategikorik eza. Era berean, sailen artean ez dago koordinaziorik, eta horrek zaildu egiten du genero-ikuspegia eraginkortasunez aplikatzea. Halaber, agerian jarri da informazioa osorik eskuratu ezin duten edo behar besteko prestakuntzarik ez duten pertsonen dagokiela inprimakia betetzeko erantzukizuna, eta, horregatik, epe desegokiekin batera, prozesua hutsala eta eraginkortasun gutxikoa da.

16. taula: P-GEN inprimakia betetzeko zailtasun nagusiak. Hitzez-hitzeko erantzunak

- *Iruditzen zait zailtasunak programa bakoitzetik eratortzen direla, inprimakitik baino gehiago. Zuzendaritza batzuek errutinazko zerbait izango balitz bezala betetzen dute, zerbait automatikoa eta esfortzu minimoa eskatzen duena; beste batzuek, berriz, borondate handiagoz betetzen dute. Gainera, kasu askotan, inprimakia betetzen duen pertsona desberdina da urtetik urtera, eta, batzuetan, hasi berria da.*
- *Generoaren eta xede-biztanleriaren garrantzia.*
- *Zertarako egiten den ulertzea; kolektiboen analisiaren, diagnostikoaren eta ekintza-
taularen arteko zuzeneko loturarik eza; diagnostikoaren konplexutasuna/sakontasuna
eta jarduketataularekin duen zuzeneko loturarik eza; ekintzen eta aurrekontu-partiden
arteko zuzeneko loturarik eza.*

- *Zaila da inprimakian azaltzen diren kontzeptuak eta aurrekontu-memorien beharrezko azterketa lotzea; izan ere, inprimakia betetzeaz arduratzen diren langileek gehienetan ez dute gai horri buruzko prestakuntzarik.*
 - *Eskatzen diren datu ugari askotan ez daude eskuragarri, nahiz eta azterketarako garrantzitsuak direla jakin.*
 - *Langileak asko txandakatzen direnez, zaila da galdetegia erabiltzeko behar den ezagutza finkatzea.*
 - *Galdetegia betetzeaz arduratzen den pertsona ez denez programaren zuzeneko arduraduna izaten, informazio ekonomikorako sarbidea mugatua da entrega-epearen azken unera arte.*
 - *Ez dago benetako loturarik plangintzaren eta programen benetako aurrekontuaren artean.*
 - *Aurrekontu-prozesua ez dago osagai estrategiko gisa integratuta programen azterketan.*
 - *Konpromiso eta bultzada politikorik eza, betetzeko denborarik eza, prestakuntzarik eza, askotan administrariak edo teknikariak betetzen dute.*
 - *Zeharkakotasuna eta, beraz, aurrekontuez arduratzen diren arloekin koordinatutako lana. Alegia, genero-ikuspegia hasieratik txertatzea, aurrekontuak eta garatu behar diren jarduketak proposatzen diren unetik. Normalean, P-GEN a posteriori garatzen da.*
 - *Inprimakia bete behar duenak dagokion zerbitzuei buruzko informaziorik ez izatea.*
 - *Inprimakia betetzeko ardura duten pertsonak ez dute ondo ulertzen zer egin behar duten. Espedientea osatzeko betetzen da, zergatik eta zertarako egiten den sakon hausnartu gabe.*
 - *Lehenengoa, denbora falta. Prozedura oso azkar jarri behar da martxan. Bigarren oztopoa da ez ditudala aurrekontu-programak ezagutzen. Azterketarako eta lankideei hobeto azaldu ahal izateko prestakuntza gehiago behar dudala iruditzen zait. Hirugarren zailtasuna aurretik ditugun inertzia “txarrak” dira.*
 - *Galdetegia behar bezala betetzeko, berdintasunaren arloko prestakuntza-maila handia izan behar duzu. Hori ez da programen arduradunen kasua. Eta Ekonomia eta Finantza Sailaren aldetik eta Emakunderen aldetik ez da baliabiderik (prestakuntzarik) bideratzen galdetegiak behar bezala betetzeko. Adibidez, kargudunei prestakuntza ematea.*
 - *Ez dira gogoeta egiteko tresnak; administrazio-izapide huts moduan betetzen dira. Burokrazia bihurtzen dira eta ez dute balio politikak birpentsatzeko. Memoria-programa alde batetik egiten da, eta zenbakiak, bestetik. Urteen poderioz, memoriak ez datoz bat egiten denaren errealtatearekin.*
 - *Aurrekontuetan ez dago benetako plangintza-prozesurik, eta horrela ezin da genero-ikuspegia txertatu, ez dagoelako plangintzarik, ezta fiskalitaterik ere.*
- Galdetegietan PROGRAMAK GEHIEN ERAGIN DION BIZTANLERIAREN datuak eskatzen*

dira. Ez dago programen hartzaileen premiei buruzko aurretiazko azterketarik edo gogoeta-prozesurik. Aurrekontuak genero-arrakalak kontuan hartu gabe egiten dira; biztanleriaren beharrak baino gutxiago izaten dira kontuan. Ez dago genero-azterketa ikuspegi intersektzionaletik egitea ahalbidetzen digun daturik. Eta datu horiek behin eta berriz eskatzea ez da ezer, azterlan horiek egiteko baliabideak jartzen ez badira. Ez dago argi maila politikoan edo teknikoan galdetegia bete behar den. Ez da sinatzen, eta sinatu egin beharko litzateke, garrantzia emateko eta betetzen duenak ardura har dezan.

Borondatezkoa da berdintasun-teknikariaren aholkularitza eskatzea galdetegiak betetzeko eta haren ekarpenak jasotzeko. Horrek gatazka tekniko-politikoak sortzen ditu.

Proiektu, dirulaguntza edo kontratu batek genero-ikuspegia duela ezartzea galdetegia betetzen duenaren esku gera dadila. Dena genero-ikuspegiarekin egiten dela sinesteko joera dago, eta berdintasun-teknikariak hori gezurra dela dioenean, ez du ez legimitaterik ez gaitasunik galdetegia aldatzeko.

- *Proposamen konplexuegia da benetako egoerarako: ez dago benetako hausnarketarik, ezta horretarako eperik ere; txostena eta PG prestatzeko epeak eta zuzendaritzetatik jasotzen dugun egoera, dituzten epeen ingurukoa, ez dira egokiak. Alde handia dago teorian eta errealitatean, hau da, nola egin beharko litzatekeen prozesua eta zer egiten den eta nork egiten duen (horrek ere eragina du P-GEN inprimakian). Askotan, lantzen duten pertsonak eremu txiki bat ezagutzen dute, baina ez dute memoriari buruzko informaziorik hausnarketa egiteko, eta are gutxiago eskatzen diren erabakiak hartzeko.*
- *Eskatzen den informazioa zehatz-mehatz ezagutzea; izan ere, sailean aurrekontuez arduratzen direnek ez dakite nola bete, eta haiek dira “adituak”.*
- *Zuzendaritza batzuen arteko koordinaziorik eza. Bestalde, erantzukizun osoa teknikariei ematea, hots, programaren ardura ez dutenek bete behar izatea inprimakia.*

17. taula: P-GEN inprimakia betetzeko zailtasun nagusiei buruzko oharra. Hitzez-hitzeko erantzunak

- *Inprimakian genero-ikuspegiarekin zer planifikatzen duzun galdetzen da, baina aurrekontua egiteko unean asmoak adierazten dira, ekintzak oraindik ez daude planifikatuta une horretan, aurreko urteetako jarraipena izan ezean.*
- *Aurrekontua aztertzeko prozedura lehenago hastea, berdintasun-teknikariei P-GEN fitxak azaltzea eta urtean zehar prestakuntza bat edo gehiago ematea.*

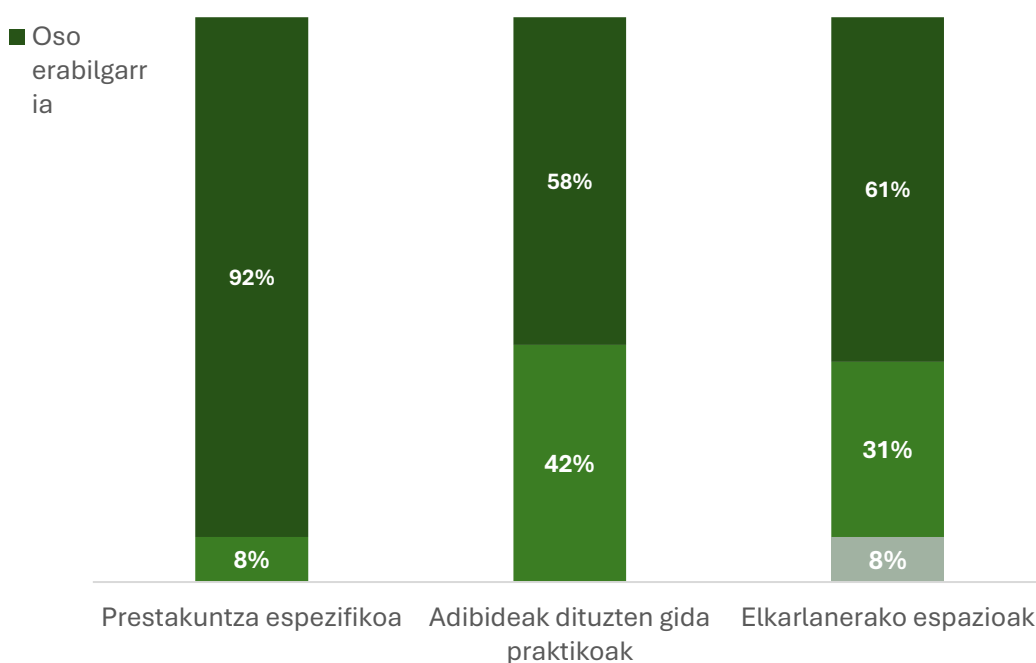
- *Aurrekontuak diseinatzeko prozesua egiteke dago. Hori oinarritzkoa da, bestela ezin dugu genero-ikuspegia txertatu.*
Agintari eta zerbitziburuentzako prestakuntza-ekintza.
Urtean zehar programa bakoitzaren inguruan hausnartzeko guneak sortzea.
Araudia betetzeari buruzko atalak ez du benetako gogoeta egiteko balio. Kendu egin beharko litzateke.
5.2 atala kenduko nuke.
4.4.7 kenduko nuke.
Galdetegiak sinatu egin beharko lirateke (programaren arduradunak).
Derrigorrezkoa eta ez-aukerakoa izan beharko luke berdintasun-unitatearen ekarpenak gehitzea.
- ** PG sinplifikatzea. Tresna 4.4 puntuan amaituko nuke (eta egokitasuna eta garrantzia agian hasieran). Edo oso ondo egokitutako errealitate baterako formula sinple bat pentsatzea.*
** Prozesuaren erantzukizun politikoak lantzea. Aurrekontu-prozesuan, PGari ez zaio garrantzirik ematen zuzendaritzetatik. Bilerak/lantalde politikoa egon behar ziren, edo bultzatzeko erantzukizuna zuzendaritzari bideratzeko zerbait.*
** Sailaren txostenaren beharra baloratzea. Erantzukizuna aurrekontu-programen arduradunena bada, baina, batez ere, zerbitzu-zuzendaritzan (BUA) egiten den txostenak badu balioa, askotan erantzukizunen arteko kontraesana dago praktikan.*
- *Prestakuntza*
- *Nire ustez, badakite inprimakia betetzen; modu sistematikoan betetzen dute. Arazoa da gogoeta hori nola islatzen den aurrekontuetan.*

P-GEN inprimakia betetzeko aholkularitza eskaintzerakoan kontuan edukitzen diren alderdiak aztertuta, ikus daiteke “prestakuntza espezifikoa” oso erabilgarria dela oro har; izan ere, balorazio ia guztiak “zertxobait” eta “oso erabilgarriaren” artean daude. Hori eta “adibideak dituzten gida praktikoak” tresna edo alderdi erabilgarrienak dira aholkularitza eskaintzeko unean edo inprimakia betetzean.

Bestalde, “elkarlanerako espazioak” ere erabilgarritzat jotzen dira, baina horien balorazioa zertxobait txikiagoa da, prestakuntza espezifikoarekin alderatuta. [Aldi berean, teknikariek eztabaida-taldeetan esan dutenez, sail bakoitzak berezitasunak ditu, eta, orduan, elkarlanerako espazioak aberasgarriagoak izan litezke batzuetan besteetan baino. Programa bat baino gehiago duen zuzendaritza bat baino gehiago dagoen kasuetan, inprimakia modu kolektiboan idazteak hura betetzea asko erraztuko lukeela diote.](#)

Orokorrean, baloratutako alderdi guztiak erabilgarritzat jotzen dira P-GEN inprimakia betetzeko edo hori egiteko orduan aholkularitza emateko. [Emaizok bat datoz eztabaida-taldeetan aipatutakoarekin; izan ere, berdintasun-teknikariek adierazi dute garrantzitsua dela ezagutzea, prestatzea, ulertzea eta txertatzea, inprimakiak behar bezala betetzeko eta tresna eraginkorrak izan daitezen. Era berean, laguntza tekniko espezializatuarekin batera borondate politikoa izatearen garrantzia nabarmendu da.](#)

79. grafikoa: “prestakuntza espezifikoen” erabilgarritasun-maila inprimakia betetzeko, generoaren arabera.

Oro har, pertzepzioen arabera, P-GEN inprimakiak, egokia izan arren, ez du betetzen plangintza-, jarraipen- eta ebaluazio-tresna gisa duen funtzioa. Aurrekontu-plangintza genero-ikuspegiarekin integratzeko sistema finkorik ez dagoenez administrazioan, ekintzen eta esleitutako aurrekontuaren arteko loturarik eza sortzen da, eta horrek eragotzi egiten du antzemandako beharretara egokitzea.

Orobat, nabarmendu da errutina moduan edo izapide huts gisa betetzen dela, hausnarketa estrategikorik egin gabe. [Aldi berean, askotan erantzukizun tekniko batean amaitzen den gai politikoa dela esan dute.](#)

Berdintasun-teknikariek badakite, bultzada politiko egokiarekin eta hura erabiltzeko prestakuntza hobetuta, inprimakia plangintzarako tresna erabilgarria bihur daitekeela; hala ere, gaur egun egiten den moduan, eragin mugatua du, ez du bermatzen genero-ikuspegia modu eraginkorrean txertatuko denik, eta ez du aukerarik ematen erabakiak hartzeko azterketa sakona egiteko.

Horri dagokionez, berdintasun-teknikariek adierazi dute urtarrian hasi behar dela prozesuarekin, diagnostikoarekin eta inprimakiaren arduradunen identifikazioarekin, eta, horrela, ekainean jarduketak planteatzeko jarraibideak emango dituen tresna hausnartu bat eduki ahal izango dela. Hau da, prozedura aldatu behar dela aipatu dute.

18. taula: P-GEN inprimakiaren erabileraren ebaluazioa, plangintza-, jarraipen- eta ebaluazio-tresna gisa genero-ikuspegitik. Hitzez-hitzeko erantzunak

- Erabilgarria
- Ez oso erabilgarria. Gero, zenbateko ekonomikoa duten ekintza batzuk bakarrik hartzen dira kontuan.
- Niretzat ez da plangintzarako tresna bat; gogoeta estrategikoa egiteko une baliagarria da. Une horretan izendatzen dira jarduketa handiak, baina ez dira une horretan diseinatzen. Gero diseinatzen dira. (Adibide gisa, publiko bati zuzendutako dirulaguntzen deialdi bat egongo dela esaten da, helburu batekin, baina deialdi zehatza diseinatzen den unera arte ez da jakiten genero-ikuspegia zenbateraino txertatuko den).
- P-GEN inprimakiak ikuspegi egokia eta beharrezkoa badu ere, lehen aipatutako zailtasunek (zailtasun operatiboak eta prestakuntzakoak) mugatu egiten dute haren eragina. Gomendagarria da haren egitura sinplifikatzea, langileen prestakuntza indartzea eta integrazio handiagoa ziurtatzea plangintzaren, aurrekontuak egitearen eta genero-ikuspegidun analisiaren artean.
- Praktikan, ez du plangintza-, jarraipen- eta ebaluazio-tresna gisa funtzionatzen. Izapide huts gisa betetzen dute, kasu askotan aurreko urtekoa kopiauta.
- Ez oso eraginkorra
- Ez dut horrelako jarduketarik egin, ez plangintzarik, ez jarraipenik, ez ebaluaziorik. Dudan esperientziagatik, eskatutakoa betetzera mugatzen naiz urtero. Ez dut planifikatzen, ez eta jarraipenik edo ebaluaziorik egiten ere.
- Oso tresna erabilgarria dela uste dut, baina erabiltzen irakatsi behar da.
- Nire saila oso handia zen iaz, eta P-GEN fitxek ez didate espero nuen beste lagundu txostena egiteko orduan.
- Nire ikuspuntutik (lehen esan dudana bezala), ez du ez planifikatzeko ez ebaluatzeko balio. Izan ere, Eusko Jaurlaritzan ez dago aurrekontuak diseinatzeko eta planifikatzeko sistematikarik. Ez dago biztanleria hartzailearen daturik, eta ez da haien beharren arabera planifikatzen. Askotan, jarduketa berberak errepikatzen dira, berriz pentsatu gabe. Gainera, eskatutako epeekin ezin da errealitatera egokitu. Dirua azken unean.
- Orain egiten den moduan, ez da plangintzarako tresna bat, ezta jarraipena eta ebaluazioa egiteko ere. Bultzada politikoarekin eta behar diren denborekin, 4.4 puntua baliagarria izan daiteke plangintza egiteko.
- Teorian, egokia; praktikan, eskasa. Ez zaio arreta handirik jartzen.

- Lehen esan dudan legez, iruditzen zait informazio hori aurrekontuetan nola txertatu jakitea falta dela.

Berdintasun-teknikarien hobekuntza-proposamenek hiru arlo nagusi dituzte ardatz: inprimakia sinplifikatzea, prestakuntza indartzea eta aurrekontu-plangintzan hobeto txertatzea. Inprimakiaren konplexutasuna murriztea, hura betetzea zailtzen duten atalak kenduta eta ekintza zehatzetara bideratuta. Era berean, galdetegia betetzeko ardura duten guztiak gaitu behar direla aipatu da, bai eta material lagungarriak, aldizkako prestakuntza eta gune komunak edo kontsulta-guneak eskaini ere.

19. taula: tresna eta inprimakia betetzeko prozesuko laguntza hobetzeko proposamenak. **Hitzez-hitzezko erantzunak**

<i>Arau teknikoek gain, komeni da material orokorra izatea inprimakiak betetzen dituzten pertsonei orientazioa emateko. Halaber, sail guztiei alde aurretik eska ahal zaie inprimakiak beteko dituzten pertsonen izenak eta karguak emateko, batetik, arduradunek horren berri izan dezaten, eta, bestetik, zuzendaritzek kontuan izan dezaten plangintza-prozesu bat dela, eta ez urtetik urtera kopiatu eta itsatsi beharreko Word dokumentu bat.</i>
<i>Asko sinplifikatzea tresna, prestakuntza parte hartzen duten guztientzat eta zuzendaritzetara igual bideratu hori antolatzeako ardura.</i>
<i>Berdintasun teknikariei baita aurrekontuen arduradunei prestakuntza egokia ematea, ondo uler dezagun zeregina.</i>
<i>Azken zatia bakarrik uztea (ekintza positiboak, memorieta agertzen diren ekintzak, eta abar).</i>
<i>"Emakundek eta Ekonomia eta Ogasunak gidatutako prozesu bat egon behar da, urte osoan lan egiteko aurrekontuen genero azterketan.</i>
<i>Aurrekontuak planifikatzeko sistema bat diseinatu behar da Eusko Jaurlaritzan.</i>
<i>Aurrekontu-memoriak egiteko modua aldatu behar da, egiten denaren errealitateari eta herritarren beharrei erantzuteko.</i>
<i>Programen biztanleria hartzaileen azterketa zehatza behar da (ahal bada inkuspegi intersektional batetik).</i>
<i>Hausnarketarako diziplinarteko espazioak antolatu behar dira (berdintasun-teknikariak, zerbitzuburuak, programen arduradunak)."</i>
<i>Laguntzean, prestakuntza praktiko gehiago eta jarduera zehatzak. Inprimakian, jarduketa-taulan zentratzea, eta horietako batzuekin lan zehatzagoa egin behar izatea. Urtez urte diagnostikoa errepikatu behar ez izatea.</i>
<i>Ez dakit, nola txertatuko duten genero ikuspegia partida bakoitzean...</i>

<i>Hura betetzeko prestakuntza.</i>
<i>Pedagogia egitea eta aurrekontuez arduratzen diren unitateak inplikatzeko, hau da, erantzukizuna euren dela jabetzea, eta berdintasunerako administrazio-unitatea izan dezakete/behar dute/dute, ahalik eta modurik egokienean gauzatzeko (koordinatzea, berdintasun-teknikaria hasieratik edukitzea eta genero-ikuspegia hasieratik txertatzea).</i>
<i>3. puntuari adierazitakoak egokiak iruditzen zaizkit, batez ere elkarlanerako espazioak, baina ez soilik berdintasun-teknikarien partaidetza dutenak, baizik eta formulario horiek betetzen dituzten edo bete behar dituzten pertsonak: zerbitzu-tako teknikariak eta arduradunak.</i>
<i>P-GEN tresna hobetzeko proposamenak:</i>
<i>1. Inprimakiaren hizkera eta egitura sinplifikatzea:</i> - Galderak edo eskatutako informazioa hizkera argiago eta ulergarriagoan idaztea. - Inprimakia plangintzarako eta aurrekontuak egiteko denbora eta prozesu errealekara egokitzea. - Aurrekontuak kudeatzeko eta planifikatzeko plataformen erabilera erraztea.
<i>2. Prozesuan laguntzeko hobekuntza-proposamenak:</i> - Ezagutza-maila desberdinetara egokitutako aldizkako prestakuntzak eskaintzea; presentzialak edo birtualak izan daitezke. - Gida praktikoa/laguntza-material praktikoa/bideoak prestatzea, inprimakiaren atal bakoitza azaltzeko. - Genero-ikuspegia duten funtsezko terminoen glosarioa sortzea. - Zuzeneko kontsultarako bideak ezartzea (posta, txata...), inprimakia betetzean agertzen diren zalantzak argitzeko. - Programaren ardura duten arloen eta berdintasun-unitateen arteko elkarlana sustatzea.
- Inprimakia sinplifikatzea (datuak emateko zati osoa kentzea), eta taula eta 4.4 atalaren ondorengo galderak betetzera murriztea.
- Tresna sinplifikatzea. Ez dakit posible litzatekeen garbiagoa egitea. Epeak luzatzea.

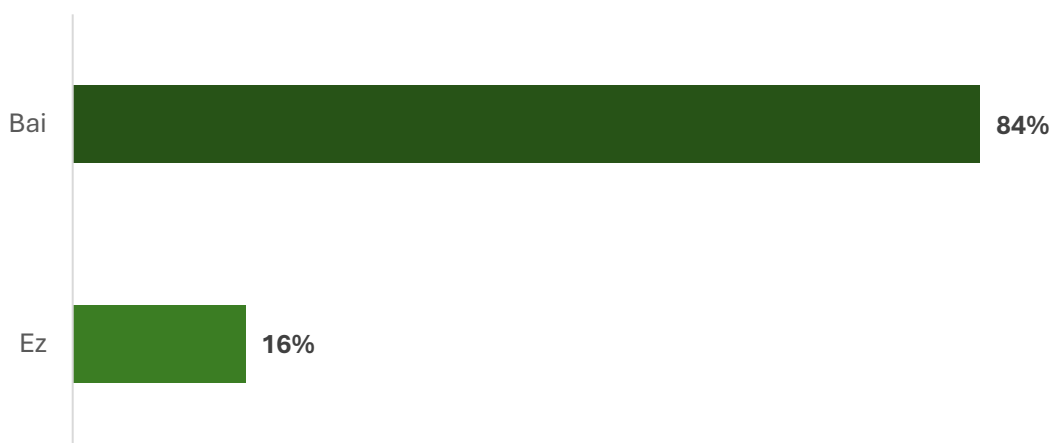
Feedbackari helduta, berdintasun-teknikarientzat funtsezkoa bada ere, *focus group*etan ikusi da ez dela praktikara eramaten. Hori bat dator kargu publikodunen eta erakunde-tako arduradunen iritziekin. Aditza eman zuten garrantzitsua dela Ogasun eta Finantza Sailak erantzuna ematea inprimakiaren erabilerari eta egokitzapenari buruz.

80. grafikoa: inprimakiaren inguruko feedbacka edo erantzuna hura entregatu ostean.

P-GEN inprimakia bete ondoren erantzuna jaso edo ez, ia berdintasun-teknikari guztiek irizten diote garrantzitsua dela inprimakiari buruzko feedbacka jasotzea; zehazki, horien % 84k uste du hori.

81. grafikoa: inprimakiaren inguruko feedbacka edo erantzuna jasotzearen garrantzia hura entregatu ostean.

Halaber, berdintasun-teknikari ia guztiek dakite inprimakian jasotako informazioa kontuan hartzen dela eta baliagarria dela Eusko Legebiltzarrean aurrekontuak onesteko prozesuan. Beraz, uler

daitekeenez, badakite P-GEN inprimakia behar bezala betetzeak zer irismen eta inpaktu duen, eta egokitzat jotzen dute.

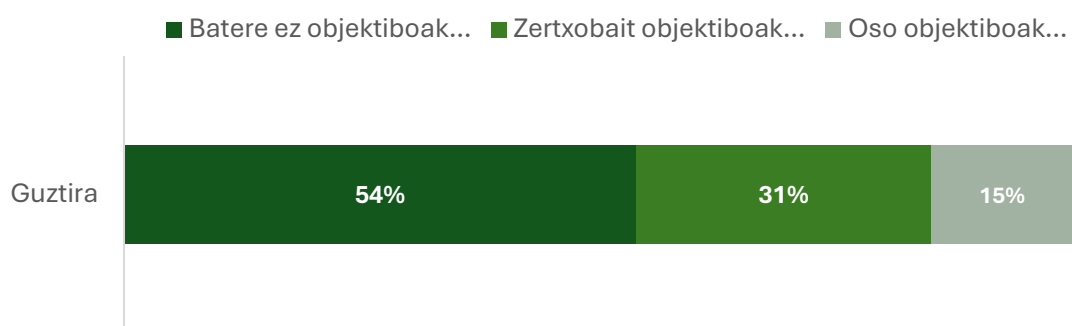
82. grafikoa: inprimakian jasotako informazioa Eusko Legebiltzarreko aurrekontuak onesteko prozesuan kontuan hartzen dela jakitea.

Genero-egokitasuna eta -garrantzia

Iritzi-banaketa dago jarduketetan genero-egokitasuna eta -garrantzia baloratzeko erabilitako irizpideen egokitasunaren inguruan. Teknikaren erdiarentzat irizpideak ez dira batere objektiboak; [arduradunek genero-ikuspegiaren prestakuntzari dagokionez duten hobekuntza-tartearekin dago lotuta, taldeetan adierazi den legez.](#)

83. grafikoa: jarduketetan egokitasuna eta garrantzia baloratzeko erabilitako irizpideen egokitasuna.

Jarduketetan genero-egokitasuna eta garrantzia baloratzeko erabilitako irizpideen egokitasunari buruzko oharrei jarraikiz, hainbat erronka daude inprimakiko irizpideak aplikatzerakoan. Lehenik eta behin, aipatzen da inprimakiak betetzen dituztenek ez dituztela ezarritako irizpideak irakurtzen edo jarraitzen, eta horrek bildutako informazioaren kalitateari eragiten diola. Horrez gain, nabarmentzekoa da

genero-ikuspegiaren interpretazioa desberdina dela; izan ere, zenbaiten arabera, politika batek genero-ikuspegia du emakumeei eta gizonei zuzenduta badago; ez dira egiturazko desberdinkeriak aztertzen. Era berean, agerian geratu da egungo irizpideek ez dituztela balizko esku-hartze guztiak barne hartzen. Horregatik, berrikusi eta zabaldu egin behar dira.

Bestalde, batzuek diote irizpideen erabilgarritasuna sail bakoitzaren arabera dela, eta kasu batzuetan hobekuntzak sartu eta aplikatu direla inprimakian. Irizpideak sektorerako edo sailerako bideratutako adibide praktiko bidez doitzea proposatu da, horiek errazago aplikatu eta ulertze aldera; hala ere, trebakuntza eta prestakuntza da oraindik ere erronka nagusia. Horrek agerian uzten du problematika ez datzala soilik ezarritako irizpideetan, baizik eta programen ezagutzean edo horietan genero-ikuspegia txertatzeko moduan.

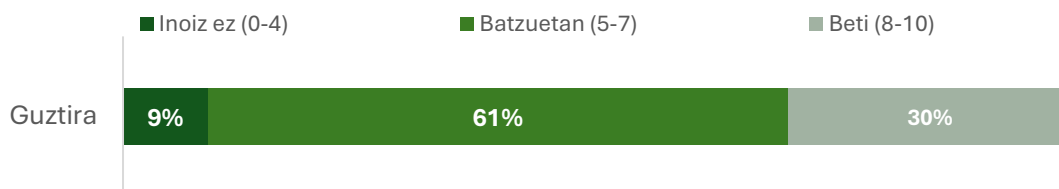
20. taula: jarduketan egokitasuna eta garrantzia baloratzeko erabilitako irizpideen egokitasunari buruzko oharak. Erantzunak

-	Egokiak iruditzen zaizkit, pertsonengan duten eragina eta baliabideen eskuragarritasuna edo banaketa azpimarratzen dutelako.
-	Gomendagarria litzateke irizpideak doitzea, adibide praktikoak, sektore-orientabideak eta balorazioa erraztuko duten laguntza-tresnak txertatuta.
-	Zuzendaritzetan P-Gak betetzen dituzten teknikariek ez dituzte irizpideak ondo ulertzen, eta, hortaz, ezin dut esan irizpideak guztiz egokiak direnik. Beharbada, ez da hainbeste irizpideen egokitasunik eza, baizik eta fitxak betetzen dituzten teknikarien eta nire prestakuntza falta (programa guztiak sakonki ezagutzea eskatzen du, zuzenketak egin ahal izateko). Arrazoi bategatik edo besteagatik, irizpideak zailtasunez jarraitzen dira.
-	Galdetegiak betetzen dituzten pertsonak ez dituzte irizpideak irakurtzen, ezta jarraitzen ere. Generoan aditua den pertsona bakar batek du irizpidea jarduketa batek genero-ikuspegia duen ala ez erabakitzeko. Askotan, berdintasun-teknikariaren irizpidea ez dator bat programaren arduradunaren irizpidearekin. Askotan uste dute politikak neutroak direla generoari dagokionez, eta gizonentzat eta emakumeentzat egiteak berdintasun-politika bihurtzen duela. Irizpideek ez dituzte mota guztietako jarduketak barne hartzen. Gehiago egin eta landu beharko litzateke.
-	Gure sailean, informazioa edo hausnarketa erabilgarria izan zen garai batean, eta PG batzuetan aldaketak izan ziren. Orain mantendu egiten da, eta hori behintzat ez da zalantzan jartzen.
-	Agian orokorregiak dira, hau da, sail bakoitzaren errealitatea oso desberdina da.
-	Ondo daudela iruditzen zait.

Diagnostikoa

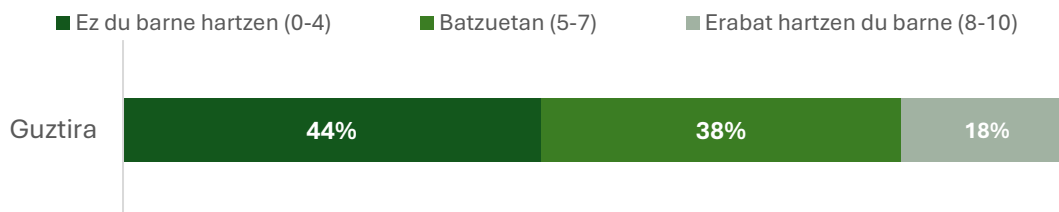
Diagnostikorako berdintasun-teknikariek dituzten datuak aztertuta, batzuetan baino ez dituzte sexuaren arabera bereizitako datuak; hala diote 10etik 6k.

84. grafikoa: sexuaren eta generoaren arabera bereizitako datuen eskuragarritasuna.

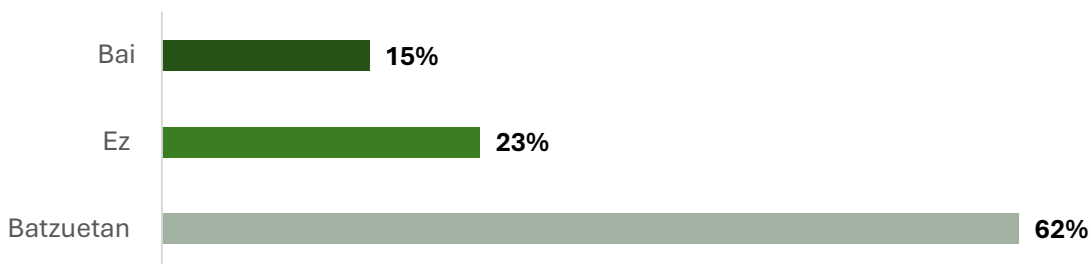
Egiaztatu denez, diagnostikoan ez dira barne hartzen azterketa interseksionala egitea eta aurrekontuetan genero-ikuspegi interseksionala aplikatzea erraztu dezaketen beste hainbat aldagai interesgarri. Kasu honetan, kontsultatutako berdintasun-teknikari gehienek 6tik beherako balorazioak eman dituzte, eta % 44k adierazi dute aldagai interesgarri horiek ez direla diagnostikoan sartzen.

85. grafikoa: diagnostikoa beste aldagai interesgarri batzuekin.

Gehienek esan dute batzuetan bakarrik dakitela datu horiek non dauden edo non aurki daitezkeen; zehazki, kontsultatutako berdintasun-teknikarien % 62k dio hala. Soilik % 15ek daki zehazki non aurkitu horrelako informazioa.

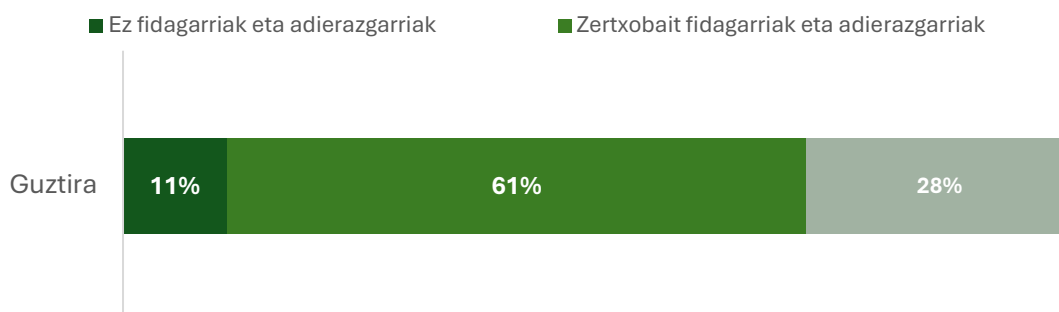
86. grafikoa: datuen iturriei buruzko ezagutza.

Hala eta guztiz, oro har, diagnostikoan eskura dauden datuak fidagarritzat eta adierazgarritzat jotzen badira ere, erantzun duten teknikarietako askok irizten diote ez direla nahikoak, % 61ek eta % 11k, hurrenez hurren.

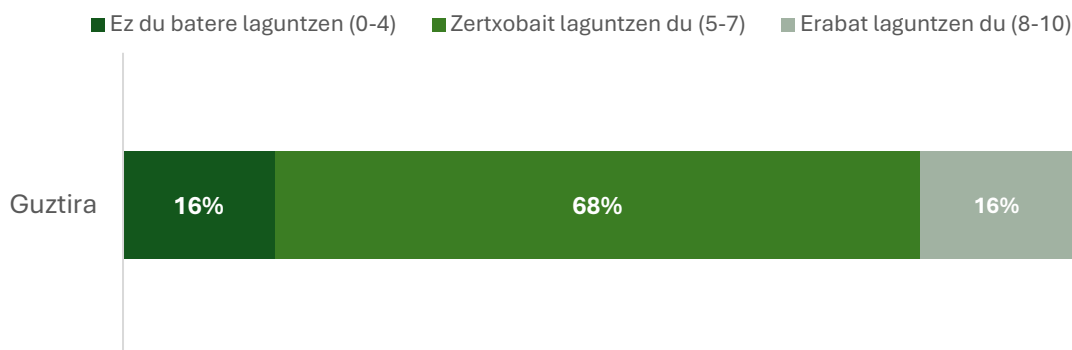
87. grafikoa: diagnostikoan jasotako datuen nahikotasuna eta zuzentasuna.

P.20

Kontsulta egin zaien Eusko Jaurlaritzako berdintasun-teknikarien % 16rentzat, P-GEN inprimakia ez da lagungarria jarduketa zehatzak zuzentzen zaizkien kolektiboak sakon ezagutzeko. Hala ere, gehienek uste dute pixka bat laguntzen duela, izapide huts gisa betetzen delako, eta ez jarduketak zuzentzen zaizkien kolektiboak sakon ezagutzen laguntzen duen tresna gisa. [Iritzi horixe bera dute eztabaida-taldeetan, datu bereiziak eskuratzeko zailtasunarekin batera.](#)

88. grafikoa: P-GEN inprimakiak jarduketa zehatzak zuzentzen zaizkien kolektiboak sakon ezagutzen laguntzen duen.

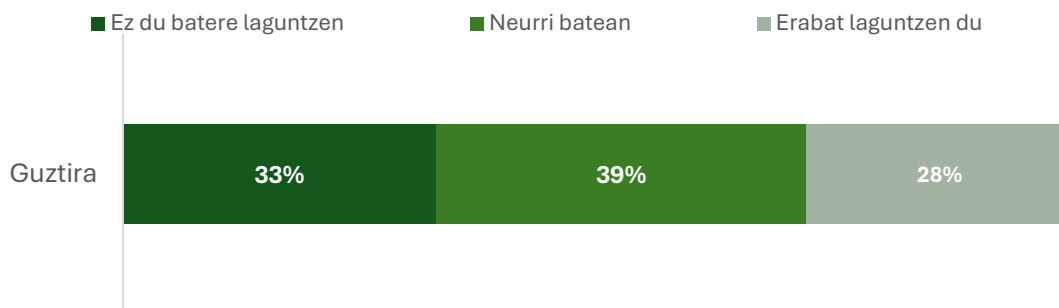

Aurrekontu-partidak eta -memoriak (helburuenak)

P-GEN inprimakia gastu publikoa genero-ikuspegitik planifikatzeko nola erabiltzen den aztertuta, berdintasun-teknikari gehienek uste dute formularioak gutxi

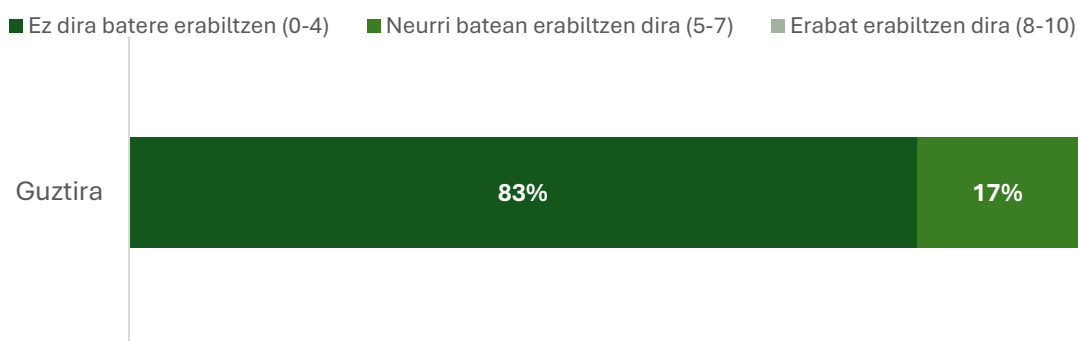
laguntzen diola plangintzari; % 33k dio hala. Era berean, % 39k iritzi neutroagoa du horren inguruan.

89. grafikoa: P-GEN inprimakiak gastu publikoa genero-ikuspegitik planifikatzeko egiten duen ekarpenaren inguruko adostasun-maila.

Gainera, diagnostikoan lortutako datuak aurrekontuen fase guztietan aplikatzeko erabiltzen diren aztertuta, berdintasun-teknikarien iritzi orokorra da datuek ez dutela nahi den irismena edo erabilera, eta, beraz, haien iritzia nahiko kritikoa da; 10etik 8k irizten dio horrela. Izan ere, ez da 5etik gorako puntuaziorik jaso.

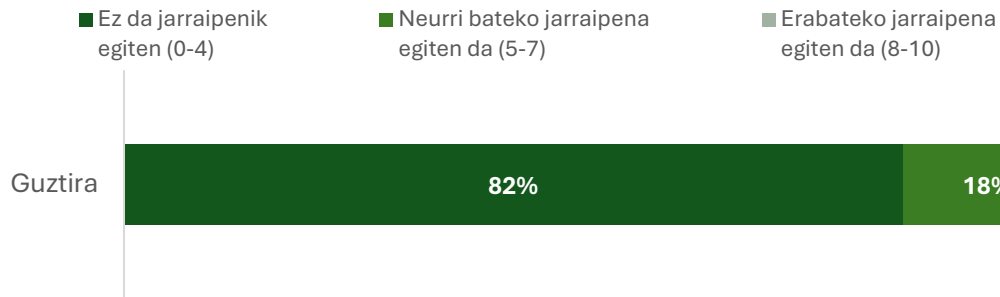
90. grafikoa: diagnostikoan lortutako datuak helburuak eta aurrekontuak plangintza-, betearazte- eta ebaluazio-fase guztietan aztertzeke erabiltzen diren.

Halaber, pertzepzioen arabera, ez da aurrekontu-ekintzen jarraipenik egiten. Kasu honetan, berdintasun-teknikarien % 82 kritiko agertu dira, eta jarraipenik egiten ez dela adierazi dute. Kasu honetan ere ez da 5etik gorako puntuaziorik lortu. Beraz,

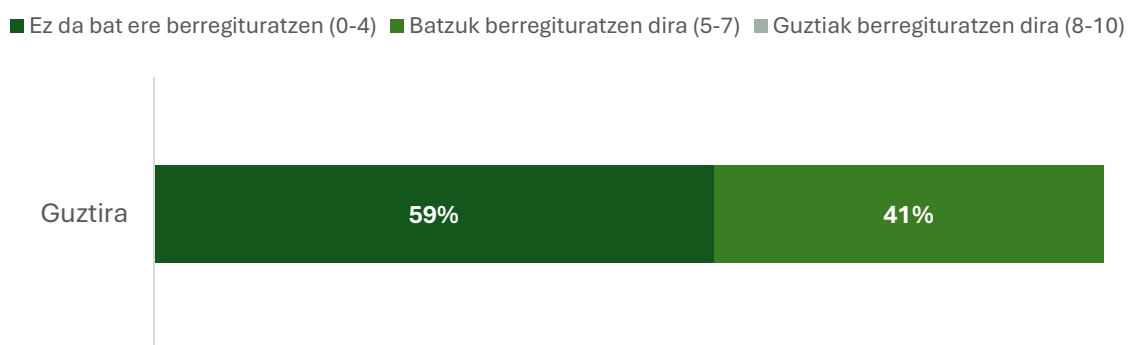
orokorrean, iritzi kritikoak daude prozesuan datuak erabiltzearen eta horien jarraipenaren inguruan.

91. grafikoa: aurrekontu-esleipenen emaitzen eta horiek emakumeen eta gizonen aukera sozioekonomikoetan duten eraginaren jarraipena denboran zehar.

Diskriminazio-egoerak ikusi edo identifikatu diren partiden berregituraketan sakonduz gero, kontsultatutako berdintasun-teknikariek, oro har, iritzi zuhurragoak eman dituzte; hala ere, gai horiei buruzko ikuspegi nahiko kritikoa izaten jarraitzen dute.

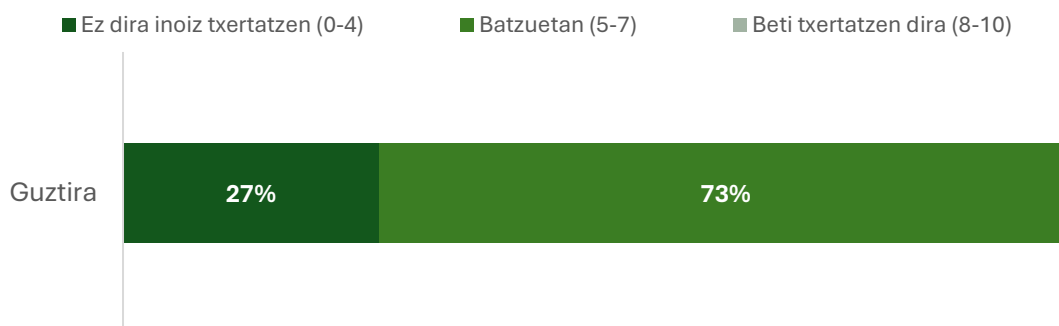
92. grafikoa: diskriminazio-egoerak mantentzea edo areagotzea eragiten duten partiden berregituraketa.

Sailetako, erakunde autonomoetako edo partzuergoetako aurrekontu-memorietan berdintasun-helburuak txertatu ote diren aztertuta, orokorrean, kontsultatutako teknikariek diote helburu horiek batzuetan sartzen direla aurrekontu-memorietan; zehazki, gehiengo handi batek uste du hala, baina badago zer hobetzeko. Izan ere,

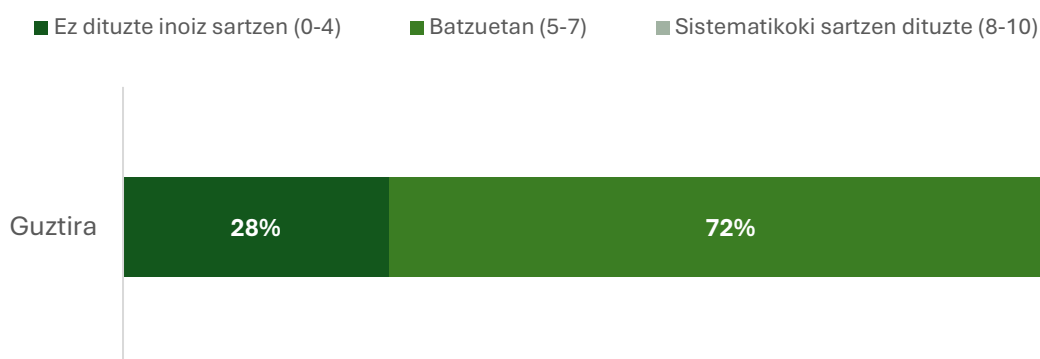
taldeetan aditzera eman den bezala, [sailtako zenbait pertsonak oraindik ere ez dute berdintasunaren egokitasuna eta garrantzia identifikatzen beren jardueretan.](#)

93. grafikoa: berdintasun-helburuak txertatzen diren zure sail, erakunde autonomo edo partzuergoaren aurrekontu-memoretan (helburuenetan), generoaren arabera.

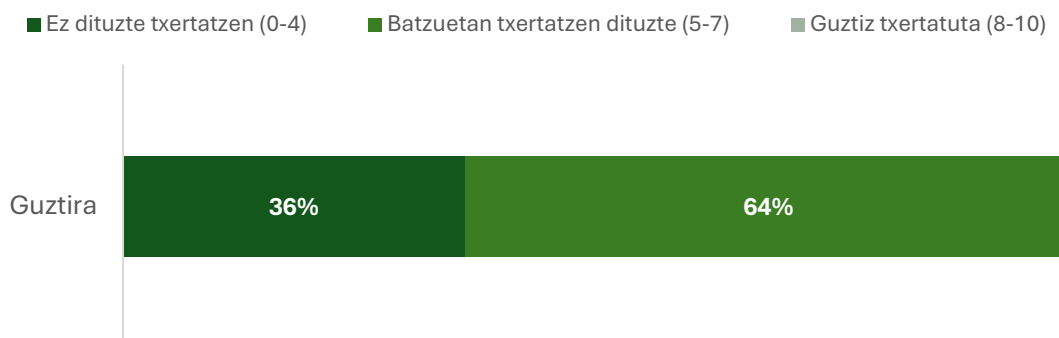
Aurrekontu-memoretako berdintasun-jarduketa espezifikoak dagokienez, kontsultatutako berdintasun-teknikari gehienek arabera, jarduketa horiek batzuetan aplikatzen dira. Ostera, % 28 kritikoagoak dira, eta uste dute ez direla inoiz sartzen edo, bestela, oso gutxitan.

94. grafikoa: berdintasun-jarduketa espezifikoak sartzen diren aurrekontu-memoretan (helburuenetan).

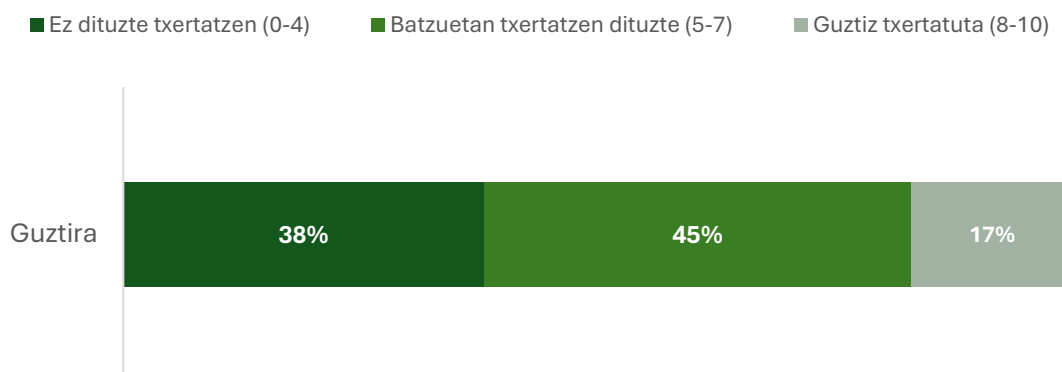
Illo beretik, aurrekontu-memoretan (helburuenetan) genero-ikuspegia duten jarduketak ote dauden aztertuz gero, heren batek uste du ez direla sartzen, eta gehienek, berriz, noizbehinka txeratzen direla. [Hala, eztabaida-taldeetan, memoriaren, aurrekontuen eta partiden gastuaren arteko koherentzia falta aipatu zen.](#)

95. grafikoa: genero-ikuspegia duten jarduketan txertatze-maila aurrekontu-
memorietan (helburuenetan).

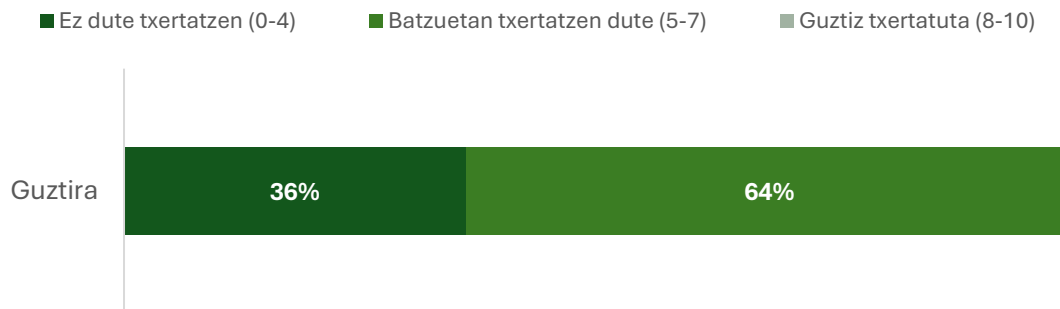
Sexuaren arabera bereizitako adierazleak aurrekontu-memorietan txertatzeari dagokionez, emaitzak positiboagoak dira, baina, oro har, sexuaren arabera bereizitako adierazleak sartzea ez da oso ohikoa. [Hori bat dator kargu publikodunek emandako iritziekin. Aurrekontuak zer garapen eta eragin izaten ari diren jakiteko adierazleak ezartzeko eta aplikatzeko beharra azpimarratu dute.](#)

96. grafikoa: sexuaren arabera bereizitako adierazleak txertatzen diren
aurrekontu-memorietan (helburuenetan).

Bestalde, berdintasun-teknikariak kritiko agertu dira genero-ikuspegiak aurrekontu-memorietan duen txertatze-mailarekin. Kontsulta egin zaien profesionalen artean, pertzepzio orokorra da genero-ikuspegia batzuetan bakarrik sartzen dela edo ez dela zeharka sartzen aurrekontu-memorietan (helburuenetan).

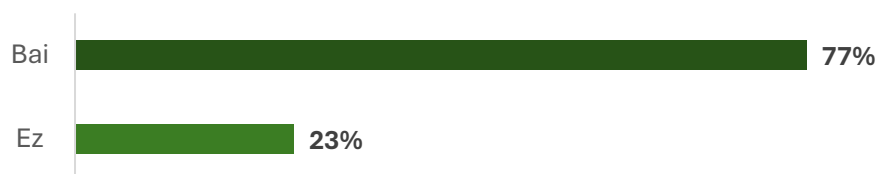
97. grafikoa: genero-ikuspegiaren zeharkako txertatze-maila aurrekontu-
memorietan (helburuenetan).

4.3.3. Genero-ikuspegitik egindako aurrekontuen azterketa-txostenaren balorazio orokorra

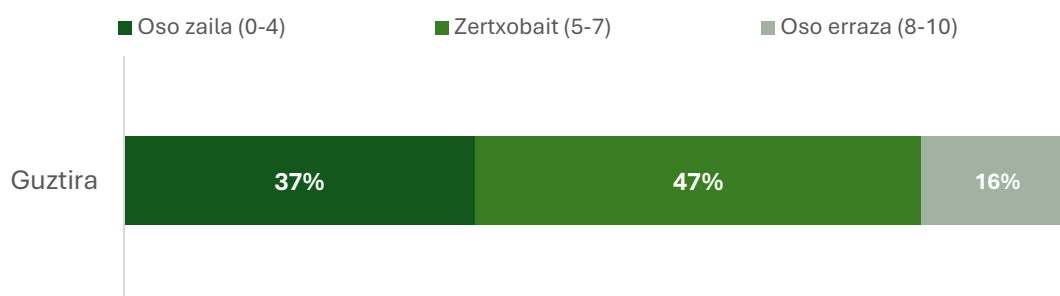
Kontsultatutako berdintasun-teknikari ia guztiek azterketa-txosten bat egin dute aurrekontuak diseinatzean; zehazki, % 77k egin dute, eta % 23k ez.

98. grafikoa: azterketa-txostena egitea aurrekontuak diseinatzean.

Azterketa-txostena egitea ez da bereziki erraza. Batzuen iritziz, oso zaila da horiek prestatzea, eta beste batzuentzat, aldiz, zertxobait zaila.

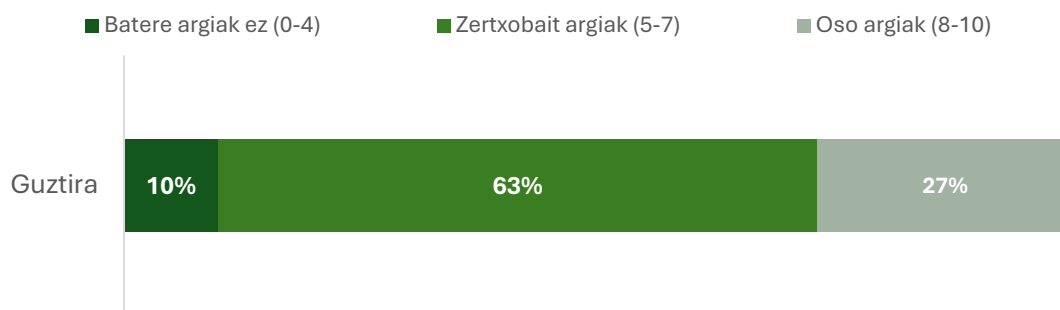
99. grafikoa: genero-ikuspegitik egindako azterketa-txostenen erraztasuna.

Oinarria: azterketa-txostenak egin dituzten berdintasun-teknikariak (n=10).

Bestalde, genero-ikuspegitik egindako azterketa-txostenak prestatzeko jarraibideak argiak direla uste da. Ildo horretan, berdintasun-teknikarien % 63k uste du zertxobait argiak direla, eta % 27k oso argiak.

100. grafikoa: genero-ikuspegitik egindako aurrekontuen azterketa-txostenak prestatzeko jarraibideen argitasuna.

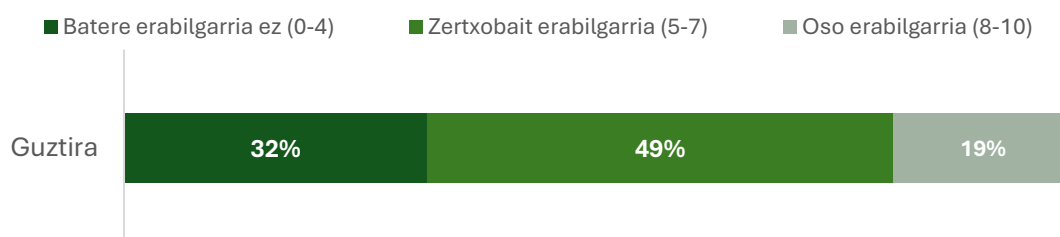

Oinarria: azterketa-txostenak egiten dituzten berdintasun-teknikariak (n=10).

Azterketa-txostenak egin dituzten edo egiten dituzten berdintasun-teknikarien artean, ez dago adostasunik txostenak aurrekontuetako berdintasunarekiko konpromisoen inguruan hausnartzeko eta horiek ikusarazteko duen erabilgarritasunari buruz. % 32 nahiko kritiko agertu da, eta uste du txostenak ez direla hausnarketa egiteko eta ikusarazteko baliagarriak. Bestalde, ia erdiek iritzi neutralagoa dute. Haien iritziz, azterketa-txostenak neurri batean badira baliagarriak.

Eztabaida-taldeetan ere iritzi kontrajarriak izan dira horri buruz; batzuek iritzten zioten inprimakiarekin nahikoa dela, eta beste batzuek uste zuten berdintasun-teknikariak egindako txostena beharrezkoa dela, inprimaketako informazioa berrikusteko duten ikuspegi kualifikatuagatik. Modu berean, txostena idaztean erabakiak hartzerakoan, beren eskumenak gainditzen dituztela sumatzen dute teknikariak.

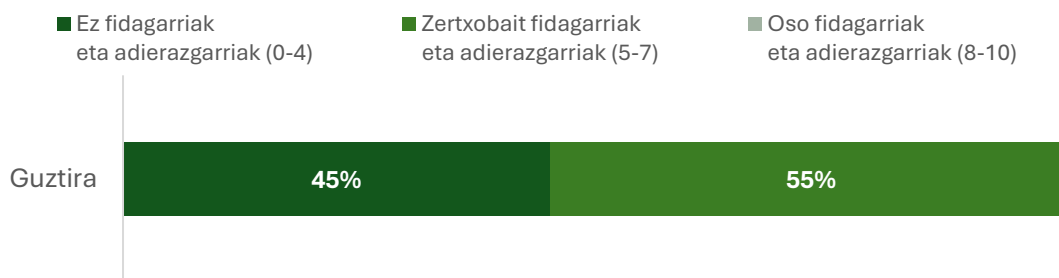
101. grafikoa: txostenaren erabilgarritasuna konpromisoen inguruan hausnartzeko eta horiek ikusarazteko.

Oinarria: azterketa-txostenak egiten dituzten berdintasun-teknikariak (n=10).

Orobat, ez dago oso argi azterketa-txostenak egiteko erabilitako datuak nahikoak direnik. Kontsultatutako berdintasun-teknikarien ustez, oro har, erabilitako datuak ez dira oso adierazgarriak. Bestalde, berdintasun-teknikari batzuei iruditzen zaie erabilitako datuak, fidagarriak eta adierazgarriak ez izan arren, argigarriak direla neurri batean.

102. grafikoa: datuen nahikotasuna txostena egiteko, generoaren arabera.

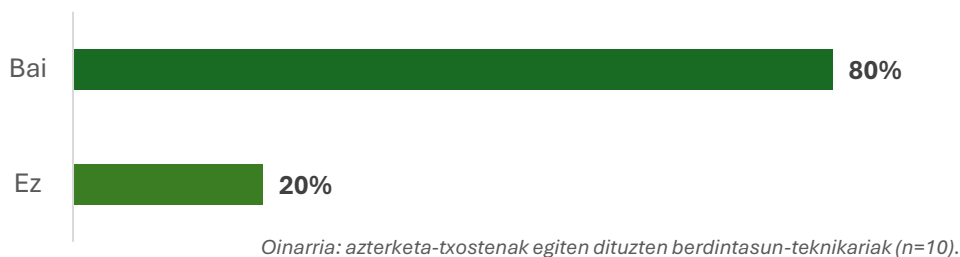
Berdintasun-teknikarien erdiek erantzunen bat jaso dute txostenak entregatu ondoren.

103. grafikoa: txostena egin ondoren erantzuna jaso den, generoaren arabera.

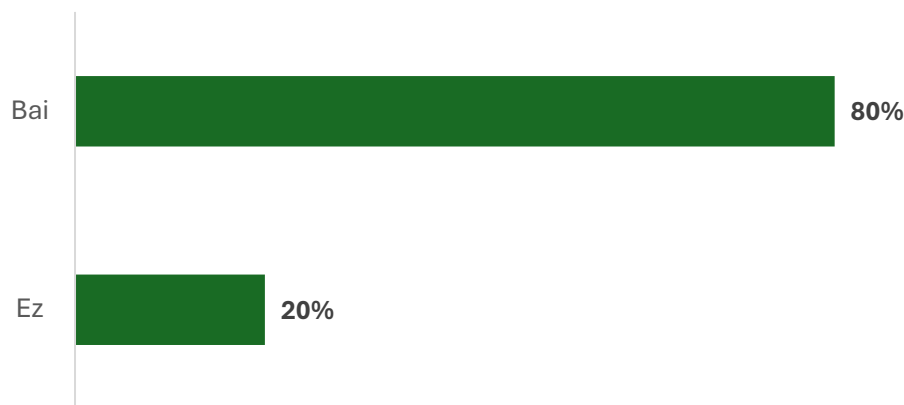
Nabarmendu behar da gehienentzat garrantzitsua dela azterketa-txostenak entregatu ostean erantzuna jasotzea; izan ere, txosten horiek egiten dituzten tekniken % 80k hala uste du.

104. grafikoa: txostena egin ondoren erantzuna jasotzearen garrantzia, generoaren arabera.

Halaber, berdintasun-teknikariak badakite azterketa-txostenean jasotako informazioa Eusko Legebiltzarrean aurrekontuak onesteko prozesuan erabiltzen eta kontuan hartzen dela. Dena den, kontuan izan behar da teknikarien % 20k ez dakiela hori; izan ere, horrek erakusten du badagoela zer hobetu txosten horiek egiteko ardura dutenen prestakuntza eta trebakuntzari dagokionez. Inprimakiaren inpaktuari eta garrantziari balioa behar zaio. [Era berean, nabarmentzekoa da berdintasun-teknikari batzuek ibilbide laburra dutela, eta, horiek lanean hastean, informazio sistematizaturik ez dagoela.](#)

105. grafikoa: txostenean jasotako informazioaren erabileraren inguruko ezagutza, generoaren arabera. P.39

Oinarria: txostenak egin dituzten teknikariak (n=10).

4.3.4. Azken proposamenak

Erronkak eta hobetu beharreko arloak dauden arren, nabarmenak dira aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzearen indarguneak. Ikuspegi hori txertatzeak, besteak beste, sailetan eta zuzendaritzetan egiten denari eta egin daitekeenari buruzko barne-hausnarketa sustatzen du, eta, hala, berdintasun-politikak aktibatzeak eta jarduketa ekitatiboagoak planifikatzeko tresna praktiko bihurtzen da. Horrez gain, genero-ikuspegia duen aurrekontu-txostena tresna erabilgarriagoa eta testuinguruan txertatuagoa da. Gainera, hasierako prestakuntzak, langileen interesak eta eragile teknikoaren arteko lankidetzak implementazio kontzienteagoa erraztu dute, hausnarketa eta inpaktua bultzatuta.

21. taula: aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzeko prozesuan ongi funtzionatu duten alderdiak (indarguneak).

- <i>Jarduketak planifikatzen lagundu du.</i>
- <i>Taulak ekintzekin eta aurrekontuarekin betetzea baino ez.</i>
- <i>Aurrekontuaren arau teknikoetan txertatzea eta Ogasunak eskatzea; lehen P-GEN abian jartzean aurrekontuetan inplikaturako langileentzako egin zen prestakuntza eta kargu publikodunen sentsibilizazioa.</i>
- <i>Nire ustez, aurrekontuen txostena baliabideen azterketara hurbiltzeko tresna baliagarria da; izan ere, ikuspegi zabalagoa eta testuinguruan kokatuagoa eskaintzen du —une horretan langileentzat eskuragarri dagoen informazioarekin bat—, inprimakiak ez bezala. Inprimakia betetzea, askotan, zailegia da, eta ez oso operatiboa.</i>
- <i>Inprimakiaren existentzia eta bultzada politikoa (eman den kasuetan).</i>
- <i>Berdintasun-politikak, prestakuntza...</i>
- <i>Betebeharra, legean jasota dagoelako.</i>
- <i>Aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzearen garrantziari buruzko hausnarketa bultzatzea.</i>
- <i>Interesa duen jendearen prestakuntza eta partaidetza, eta BUaren eta teknikarien arteko elkarlana.</i>
- <i>Batzuetan, sailetan berdintasun-politikak aktibatzeke prozesu gisa balio izan dute. Urtero egiten da prozedura hori, eta gobernu-aurrekontuak egiteko prozesuan bertan txertatuta dago. Beraz, genero-zeharkakotasuna ahalbidetzen duten tresnak izan daitezke (betiere borondate politikoa badago).</i>
- <i>* Hasiera batean, egokitasunaren/garrantziaren ariketarekin hausnarketa txiki bat egin behar izan zen.</i> <i>* Zuzendaritzetatik 4.4 taula bete behar dutenean, ariketa praktikoa egiten da batzuetan, zer egiten den eta zer egin daitekeen pentsatzeko.</i>
- <i>Aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzeko beharra ezagutzea.</i>
- <i>Programa horien eragina ezagutzeko azterlan bat egin dela. Datuak sexuaren arabera jasotzen direla.</i>

Aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzea indartzeko identifikatu diren hobekuntza-arloak hauek dira nagusiki: aurrekontu-plangintzaren **arduradunek** prozesuan **zeregin aktiboa** dutela ziurtatzea, inprimakiak zuzenean berdintasun-teknikarien laguntzarekin betetzea barne; **epeak** aurrekontuak egiteko benetako denboretara **egokitzea** proposatzen da, P-GEN inprimakiak sinplifikatzea, eta beharrezkoak ez diren edo oso operatiboak ez diren hasierako atalak ezabatzea, galdetegia ulergarriagoa izan dadin berdintasun-espezialistak ez direnentzat, eta

eskuragarri ez dagoen edo garrantzirik ez duen informaziorik ez eskatzea; **memoriak onartzeko irizpide zorrotzagoak** ezartzeko beharra ere nabarmentzen da, berdintasunerako ekintza zehatzik ez dutenak edo hizkera diskriminatzailea dutenak baztertuta, eta Ogasun Sailak kalitatearen bermatzaile gisa egiten duen lana indartzea; horrez gain, **aurrekontuetan genero-ikuspegia planifikatu, jarraitu eta ebaluatzeko prozesu sistematizatuak garatzea** gomendatzen da, politikarien eta teknikarien **prestakuntza** indartzea, **adituen laguntza** ematea, eta berdintasun-unitateekin **sailen arteko komunikazioa eta koordinazioa** bultzatzea; izan ere, horrela, genero-ikuspegiaren ez da zamatzat joko, politiken balio publikoa hobetzeko aukeratzat baizik.

22. taula: hobetzeko lehenetsi behar diren hiru alderdi
(hobekuntza-arloak)

<i>Prestakuntza</i>	<i>Inplikazio politikoa</i>	<i>Jarraipena</i>
<i>Mmemoriak berrikustea</i>	<i>Tresna sinplifikatzea</i>	<i>Jarraipena</i>
<i>Arduradunen partaidetza aktiboa</i>	<i>Tresna sinplifikatzea</i>	Prestakuntza
<i>Arduradunei aholkularitza ematea</i>	<i>Epeak doitzea, aurrekontuen plangintzaren aldi berean</i>	<i>Kargudunak inplikatzea</i>
<i>Inplikazioa</i>	Koordinazioa, elkarlana	Sentsibilizazioa

Aurrekontuetan genero-ikuspegia hobeto txertatzeko proposamen orokorren arabera, **aholkularitza eta etengabeko prestakuntza** sendotu behar dira, P-GEN tresna eraginkorra izan dadin eta **argi eta garbi identifika daitezen** plangintzako, gauzatze teknikoko eta aholkularitzako **erantzukizunak** instituzioen barruan.

Azterketa **jarduketa zehatzen taulan** ardaztea iradokitzen da, **jardunbide egokiak dituzten sailek** beren **esperientzia partekatzea** sustatuta eta eragina hobeto ebaluatzeko aurrekontu-partida espezifikoetan zentratuta. Gainera, lantalde teknikoekin eta zuzendaritzekin **diziplinarteko lantaldeak sortzea** proposatzen da, eta, hala, sentsibilizazioa eta prestakuntza indartzea, arreta berezia jarrita

zuzendarien berdintasunaren inguruko **derrigorrezko trebakuntzan**, teknikari espezializatuengana gehiegi jo ez dezaten.

P-GEN inprimakia sinplifikatzea funtsezkoa da, behar-beharrezkoa den informaziora murriztuta, 4.4 puntutik aurrera, bereziki. **Bertsio digital interaktibo** bat garatzeko aukera ere aipatu da, balidazio automatikoekin eta azalpen-baliabideekin; era berean, **Emakunderen eta Ogasun eta Finantza Sailaren gidaritza bultzatzea** gomendatzen da, prozesu horiek koordinatzeko, eta programa bakoitzaren hartzaileei buruzko azterlan zehatzak prestatzea, plangintza doituagoa eta eraginkorragoa izan dadin.

23. taula: tresnak, laguntza edo prozesua oro har hobetzeko proposamen zehatza (proposamen orokorrak).

-	<i>Aurreko kapituluetan aipatutakoa (inplikazioa, prestakuntza, jarraipena).</i>
-	<i>Zuzendariak berdintasunaren inguruko prestakuntza jasotzera behartzea. Azkenean, guk egiten dugu dena "ez dakitelako".</i>
-	<i>Jarduera zehatzen koadroan arreta gehiago jartzea; ondo egiten duen sail batek bere gauzatze-eta gogoeta-prozesua jarduera zehatzen batekin kontatzea; aurrekontua gauzatzeko partidaren batean zentratzea.</i>
-	<i>Interesgarria litzateke formatu digital interaktibo bat sortzea: bertsio digital bat, balidazio automatiko, laguntza eta azalpen-baliabideetarako estekekin.</i>
-	<i>Inprimakia behar-beharrezkoa den informaziora murriztea: egokitasunari eta garrantziari buruzko informazioa, eta 4.4 puntutik aurrera.</i>
-	<i>Lantalde bat osatzea teknikari arduradunekin eta zuzendaritzekin, prestakuntza emateko eta sentsibilizatzeke.</i>
-	<i>Ez</i>
-	<i>Prestakuntza</i>
-	<i>Sinplifikatzea</i>
-	<i>Zeharkako eta diziplinarteko taldeetan egin behar da lan. Berdintasun-arloak eta politiken arduradunak (zerbitzuburuak + zuzendaritza). Horrelako prozesuak gauzatzeko, Emakundek eta Ekonomia eta Ogasun Sailak hartu dute gidaritza. Programa bakoitzeko biztanleriari buruzko hausnarketa egin behar da, eta azterlan zehatzak prestatu.</i>
-	<i>Ondo identifikatu behar dira erantzukizunak, nork duen antolatzeke eta bultzatzeko erantzukizuna, nork duen hori egiteko erantzukizun tekniko eta nork duen aholkuak emateko erantzukizuna.</i>
-	<i>Aholkularitza eta prestakuntza, betiere P-GEN inprimakiek horrelakoak izaten jarraitzen badute.</i>
-	<i>Ez</i>

Genero-ikuspegia aurrekontuetan txertatzeko, hainbat erronkari egin behar zaie aurre, eta, horretarako, konpromisoa eta egituraketa hobe behar dira. Hala, bada, **sail arteko talde bat** sortzea proposatzen da. **Emakunde eta Ogasun Saila** izango buru, eta tartean izango dira berdintasunaz eta aurrekontuen koordinazioaz

arduratzen diren zerbitzu-zuzendaritzak. Taldearen helburua sailetan berdintasun-politiken zeharkakotasuna finkatzea izango da.

Funtsezkotzat jotzen da **informazioa, gidak eta prestakuntza-baliabideak ematea**, aurrekontuak genero-ikuspegitik planifikatzea errazteko eta benetako konpromiso instituzionala sustatzeko. Horrez gain, lan horrek zama administratiboa dakarrela onartzen da —askotan ez dirudi oso produktiboa, oso gutxi agertzen delako azken txostenetan—. Hori dela eta, inprimakiak betetzeak ezin du izan kopia-eta itsasketa-ariketa hutsa; **prozesu esanguratsu, legitimatu eta politiko** bihurtu behar du ezinbestean. Txostenak sinplifikatuz gero, kalitate hobea izan dezakete; izan ere, arduradun askok ez dituzte behar bezala betetzen —gehienbat, ezagutzarik ezagatik, ez inprimakiaren akatsengatik—.

Benetako eragina lortzeko, beharrezkoa da prestakuntza espezifikoa eta laguntza teknikoa indartzea, genero-ikuspegiaren integrazioa ondo ulertzen den eta eraginkortasunez aplikatzen den prozesua dela ziurtatze aldera.

24. taula: beste gogoeta edo iruzkin batzuk.

-	<i>Urte osoan gutxien gustatzen zaidan lana da. Lan izugarria da, eta, gero, txosten bateratuan sail bakoitzeko 4 gauza agertzen dira.</i>
-	<i>Inprimakiak betetzea kopia- eta itsasketa-prozesu administratibo bihurtu da. Beharrezkoa da maila politikoan sinestea eta bultzatzea.</i>
-	<i>Ez</i>
-	<i>Nik behin bakarrik egin ditut, beraz, ezjakintasunagatik ezin izan ditut behar bezala bete, baina nire gabeziengatik da hori, eta agian ez P-G fitxengatik.</i>
-	<i>Emakundek eta Ogasun Sailak sail arteko talde bat sortu beharko lukete zerbitzu-zuzendaritzekin (berdintasun-unitateen arduradunak dira, eta sailetako aurrekontuak koordinatzen dituzte), sailetan berdintasun-politiken zeharkakotasuna lantzearen. Informazioa, gidalerroak eta baliabideak (prestakuntza), sailetan genero-ikuspegidun aurrekontuen plangintzaren gidari izan daitezen eta berdintasun-politikak bultzatzeko konpromisoa har dezaten. Konpromiso politikoa lantzen ez bada, berdin dio betetzen diren galdetegiak genero-ikuspegidun aurrekontuetan ez aurreratzeak. Eskerrik asko ekarpenak egiteko aukera emateagatik.</i>
-	<i>Ez.</i>
-	<i>Ahal den neurrian, txostenak erraztea; izan ere, bete behar dituzten pertsonak askotan ez dituzte ondo betetzen, ez dakitelako.</i>
-	<i>Ez.</i>

4.4. Erakunde publikoak

Erakunde publikoek zailtasun handiak dituzte genero-ikuspegitik egindako aurrekontuen azterketa-txostena zehatz eta modu homogeneoan betetzeko. Alderdirik zailena kanpo-diagnostikoarena izaten da, azterketa kualitatiboagoa eta testuinguruari egokituagoa egin behar delako. Zaila egin zaie, bereziki, URA, IHOBE edo SPRI erakundeei, beren sektore-eremuan genero-ikuspegiak egokitasun eta garrantzi txikiagoa duela iruditzen zaielako. Horregatik, zailagoa da jarduketa esanguratsuak identifikatzea, baita berdintasunaren ikuspegitik aurrekontuaren gainean duten eragina justifikatzea ere.

EITBk berdintasun-lanaren zati bat sistematizatuta du dagoeneko, nahiz eta berdintasuneko partida espezifikoekin zuzenean lotuta ez dauden ekintzak kuantifikatzeko erronkak dituen, hala nola berdintasunean eragina duten argitalpen- edo programazio-erabakiak (adibidez, albistegietan emakumeen kirolari eskainitako denbora). Adierazleen (esaterako, emakumeek komunikabideetan duten presentziaren) kanpo-balorazioa tresna erabilgarria da eta genero-eragin handia du, baina aurrekontuetan aplikatzen zaila da. Ikuspegi bera dute gainerako erakundeei.

Oro har, ez dute arazorik izaten barne-diagnostikoaren zatia osatzeko. Horri dagokionez, Osakidetzak adierazi du ekainean zaila dela sexuaren arabera bereizitako datuak eskuratzea, eta, hortaz, urte naturalekoak izatea proposatu du: urtariletik abendura.

IHOBEk ere barne-datu bereziak lortzeko zailtasunak aipatu ditu, tresna informatiko egokirik eta langile nahikorik ez dagoelako. Alderdi horiek hobetzen hasi diren arren, oraindik ere ez dago sistematizazio eta sentsibiltate instituzionalik ikuspegi hori txertatzearen garrantziaren inguruan.

Gainera, agerian geratzen da topaguneak eta foro tematikoak behar direla esperientziak partekatzeko eta arlo horretan ikaskuntza komunak sortzeko.

Jarduketetan genero-egokitasuna eta -garrantzia hobeto identifikatzearen garrantzia azpimarratzen da, askotan zaila izaten baita. Horri dagokionez, bi

aldagaien azterketa kualitatiboari garrantzia emateko beharra aipatu dute, kuantifikatzea ezinezkoa denean.

Hainbat pertsonak esan zuten ez zekitela txostena noraino iristen den, ezta Eusko Legebiltzarreko aurrekontu-eztabaidan aurkezten dela ere. Kontzientzia hartze horren aurrean, etorkizunean, berdintasunaren arloan garatzen dituzten ekintzak modu zehatzago eta osoagoan islatzeko ahalegin handiagoa egiteko asmoa adierazi zuten.

Erakunde batzuek, SPRIk adibidez, txostena betetzeko kanpora jotzen dutela azaldu dute, eta aholkularitza-enpresa espezializatuen laguntza dutela.

URArekin kasuan, laguntza tekniko handiagoa behar dute, gaur egun ez baitute berdintasun-teknikaririk. Erreferente gisa ziharduen pertsonak erretiroa hartu du, eta horrek desartikulazio-egoera eta aholkularitza espezializatu falta eragin ditu.

Prestakuntza espezifikoa indartzea proposatzen da, aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzeari buruzko prestakuntza-pilulen bidez, baita beste erakunde batzuek berdintasun-politiketara bideratzen duten aurrekontuaren ehunekoari buruzko informazio konparatiboa eskuratzeko gai izatea ere. Horrez gain, iradokitzen da arlo honetan lan egiten duten langileen kostua ez egoztea soilik “langile-gastuak” kategoriari, baizik eta berdintasunera bideratutako baliabideen zati gisa kontabilizatzea. Azkenik, azterlan teknikoak eta akademikoak egitearen garrantzia azpimarratzen da, arlo horretako ekintzak sostengatzeko eta orientatzeko babes eta erreferentzia gisa erabil daitezen.

4.5. Konparazioa

Atal honetan, landa-lanean parte hartu duten interes-taldeen arteko konparazioa egitea proposatzen da. Kontuan izango da bakoitzak ikuspuntu, ezagutza-maila eta helburu desberdinak dituela proposatutako tresnak betetzeko orduan.

Konparazioa egiteko, aztertu beharreko gaien inguruan desberdintasunak edo antzekotasunak identifikatzeko orduan duten erabilgarritasunaren arabera identifikatu ditugu galdera adierazgarrienak.

Alde batetik, inprimakiaren argitasunaren pertzepzioa antzekoa da, hau da, P-GEN inprimakiak argitasun ertaina duela diote hiru interes-taldeek eta bi generoek. Horri dagokionez, batezbestekoa eskalaren erdian dago. Horrek esan nahi du, oro har, hizkera oso teknikoa dela eta langileentzat ulergarriagoa egin behar dela.

25. taula: inprimakiaren argitasuna, interes-taldearen eta generoaren arabera.

	KARGUDUNAK		TEKNIKARIAK		BERDINTASUN-TEKNIKARIAK
	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Emakumezkoak
Zure ustez, P-GEN inprimakia modu argi eta ulergarrian dago idatzita?	6	4,7	4,9	6	5,4

Batezbestekoak. 1etik 10erako eskala

Diagnostikoa egiteari buruz galdetzean, beherakada txiki bat izan du aztertutako kolektibo guztien puntuazioak. Jasotako informazio kualitatiboaren arabera, hainbat faktorerengatik gertatu da beherakada hori: informazio bereizia eta fidagarria lortzeko zailtasuna, xede-hartzaileak zehaztasunez identifikatzeko zailtasuna eta, kasu askotan, sail jakin batzuetan genero-ikuspegiaren egokitasunari eta garrantziari buruzko argitasunik eza. Horren harira, talde desberdinen erantzunek antzeko joera dute. Hurrengo galderaren balorazioan ere islatzen da zailtasun hori; talde guztiek 2 puntu gutxiago eman dute. Ulertzekoa da, beraz, diagnostiko egoki bat egiteko ezintasunak mugatu egiten dituela ondorio diskriminatzaileak sor ditzaketen aurrekontu-partidak identifikatzeko eta berrantolatzeke aukerak.

26. taula: diagnostikoaren eta partiden berregituraketaren datuen isla, interes-taldearen eta generoaren arabera.

	KARGUDUNAK		TEKNIKARIAK		BERDINTASUN-TEKNIKARIAK
	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Emakumezkoak
Zure iritziz, zenbateraino dira nahikoak inprimakian diagnostikolari buruz jaso diren datuak eta informazioa, eta ondo islatzen al dituzte emakumeen eta gizonen arteko desberdinkeriak?	6,7	4,6	4,6	5,9	5
Berregituratu egiten al dira diskriminazio-egoerak mantentzea edo areagotzea eragiten duten partidak?	4,3	1,7	3,8	4,3	2,8

Batezbestekoak. 1etik 10erako eskala

Inprimakiak plangintzarako tresna gisa duen erabilgarritasunaren harira, puntuazioan gorakada txiki bat nabari da. Hala ere, aurreko apartatuetan aztertu den bezala, alde handiak daude taldeen artean —kargudunak, teknikariak eta berdintasun-teknikariak—, eta desberdinak dira haien sailaren edo erakundearen arabera. Horrek esan nahi du P-GEN inprimakiaren erabilgarritasuna, neurri handi batean, testuinguru instituzionalaren arabera dela. Laburbilduz, inprimakiak plangintzarako tresna eraginkorrak izan daitezke, baldin eta hasieratik integratzen badira aurrekontua egiteko eta diseinatzeko prozesuan. Aitzitik, balio estrategikoa galtzen dute kontuak emateko mekanismo gisa soilik erabiltzen direnean.

27. taula: inprimakiaren laguntza plangintzan, interes-taldearen eta generoaren arabera

	KARGUDUNAK		TEKNIKARIAK		BERDINTASUN-TEKNIKARIAK
	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Emakumezkoak
Zure ustez, P-GEN inprimakiaren erabilerak zenbateraino laguntzen du gastu publikoa genero-ikuspegitik planifikatzen?	5,4	3,3	4,6	5,1	4,7

Batezbestekoak. 1etik 10erako eskala

Azkenik, aurrekontu-memoriei dagokienez, alde nabarmena dago aztertutako taldeen artean. Kasu honetan, kargu publikodunek orain arteko puntuaziorik

altuena eman dute, eta berdintasun-teknikariek, berriz, suspentsoa, berriz ere. Kontraste horrek agerian uzten du memorien kalitateari eta erabilgarritasunari buruzko pertzepzio desberdinak daudela prozesuan betetzen den rolaren arabera.

Hainbatetan esan den bezala, funtsezkoa da txostena idazteaz arduratuko den pertsona edo taldea argi eta garbi identifikatzea, eta hura aurrekontuaren kudeatzaileekin eta aurrekontu-memoria prestatzen dutenekin koordinatzen dela ziurtatzea.

Illo horretan, hiru interes-taldeak eta erakunde-taldea bat etorri dira eztabaida-taldeetan: arduradun politikoen eta teknikariaren arteko koordinazioa indartu behar da dokumentu bakoitzari dagokionez. Hori beharrezkoa da prozesuaren koherentzia bermatzeko eta genero-ikuspegidun aurrekontu-plangintza eta -diseinurantz aurrera egiteko.

28. taula: berdintasun-helburuak eta zeharkakotasuna txertatzen diren, interes-taldearen eta generoaren arabera

	KARGUDUNAK		TEKNIKARIAK		BERDINTASUN-TEKNIKARIAK
	E	G	E	G	E
	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Emakumezkoak	Gizonezkoak	Emakumezkoak
Zer neurritan txertatzen dira berdintasun-helburuak zure sail, erakunde autonomo edo partzuergoaren aurrekontu-memorian (helburuenetan)?	7,7	6,7	5,0	3,8	4,8
Zure iritziz, genero-ikuspegia zer neurritan dago zeharka txertatuta aurrekontu-memorian (helburuenetan)?	6,3	5,7	4,2	5,1	3,8

Batezbestekoak. 1etik 10erako eskala

5- ONDORIO NAGUSIAK ETA IKASKUNTZAK

5.1. Genero-ikuspegia txertatzeko zailtasun komunak

Hiru taldeak —kargudunak, teknikariak eta berdintasun-teknikariak— bat datozenek, oztopo handiak daude aurrekontuetan genero-ikuspegia modu eraginkorrean txertatzeko (plangintza, jarraipena eta ebaluazioa). Zailtasun komunen artean **daude prestakuntza espezifikorik eza, aurrekontu-partida argirik eza** eta **generoaren zeharkakotasuna kuantitatiboki islatzeko konplexutasuna**.

Kargudunek muga instituzionalak daudela eta maila hierarkiko batzuetan borondaterik ez dagoela diote; ostera, **teknikariek koordinaziorik eta konpromisorik ez** dagoela nabarmentzen dute, baita prozesua benetako eraginik gabeko izapidea dela uste dela ere.

Bestalde, **berdintasun-teknikariek egiturazko zailtasunak, baliabide falta** eta **laguntza instituzionalaren falta** azpimarratzen dituzte, bai eta **inprimakiaren eskakizunen eta langileen benetako trebakuntzaren arteko deskonexioa** ere. Halaber, inprimakiaren arduradunen esleipena eta prestakuntza hobetzea proposatzen dute, baita haien erantzukizuna ikusaraztea ere (adibidez, sinaduraren bidez).

Oro har, agerian geratzen da beharrezkoa dela **prestakuntza indartzea, erantzukizunak argitzea eta instituzioen babesa hobetzea**, genero-ikuspegia aurrekontu-plangintzan benetan eta eraginkortasunez txertatzearren.

5.2. Prozesuan antzemandako indarguneak

Kargudunek, teknikariek eta berdintasun-teknikariek identifikatutako indarguneei erreparatuta, oinarri komuna eta konpromiso partekatua dago aurrekontuetan genero-ikuspegia txertatzeari dagokionez. Talde guztietan, **politika publikoen hausnarketarako, plangintzarako eta hobekuntzarako tresna baliagarri** gisa balioesten da inprimakia; desberdinkeriak ikusarazteko eta kudeaketa kontzienteagoa sustatzeko duen gaitasuna nabarmentzen da.

Halaber, prozesuak langileen inplikazioa bultzatzen duela aitortzen dute. **Partaidetza handiagoa eta prestatzeko eta koordinatzeko prestutasun handiagoa bultzatzen du.**

Indargune espezifikoaren artean, hauek aipatzen dituzte kargudunek: berdintasunaren arloko ezagutza kontzeptuala, aurrekontu-memorieta genero-helburuak txertatzea eta prestakuntza eta laguntza teknikoaren bidez aurrera egiteko **borondate instituzionala**.

Teknikariek, berriz: prozesuak genero-ikuspegia zeharka aplikatzeko duen ahalmena, politika zehatzetan (esaterako, dirulaguntzetan) duen erabilgarritasuna eta adierazleen bidez gardentasunari egiten dion ekarpena.

Berdintasun-teknikariek nabarmentzen dute ikuspegi horrek barne-hausnarketa bultzatzen duela sailetan eta zuzendaritzetan; aurrekontu-txostena tresna praktikoa eta testuinguruan kokatutzat jotzen dute, eta positiboki baloratzen dute hasierako prestakuntzaren eragina eta eragile teknikoaren arteko lankidetzak.

Oro har, indargune horiek oinarri egokia dira aurrekontu-plangintzaren bidez berdintasuna indartzen jarraitzeko.

5.3. Funtsezko faktoreak eta proposamenak

Alderdi komunak

Prestakuntza espezifikoa eta etengabea

Hiru taldeen arabera, beharrezkoa da genero-ikuspegiari buruzko prestakuntza eta P-GEN inprimakiaren erabilera indartzea, profil desberdinetara egokituta (teknikaria, politikaria, zuzendaria).

Prestakuntza horrek praktikoa eta pertsonalizatua izan behar du, eta aholkularitza tekniko espezializatuarekin konbinatu behar da.

Aholkularitza eta laguntza

Adostasuna dago **instituzioen babes argi eta etengabearen** premiaren inguruan; laguntza teknikoa izan behar da prozesuaren hasieratik ezartzen den arte.

P-GEN inprimakia sinplifikatzea

Talde guztiek proposatzen dute **inprimakiaren konplexutasuna murriztea**, batez ere atal teknikoenetan edo errepikakorrenetan, errazago uler eta bete dadin.

Koordinazioa eta baterako lana

Sail artean koordinazio handiagoa izatea eta elkarlanerako espazioak eskura izatea eskatzen da, gutxieneko bilerak eta diziplinarreko taldeak sortzea barne.

Tresna praktikoak eta digitalak

Datuak bistaratzeko, adierazleak alderatzeko eta **inprimakia** (balidazio automatikoekin) **modu digitalean betetzea errazteko** tresna informatikoak garatzea proposatzen da.

Alderdi bereizgarriak - gako espezifikoak taldearen arabera

Kargudunak

- **Egindako lanaren ikusgarritasuna** eta **aintzatespenaren beharra** nabarmentzen dute.
- Gida gisa **erreferentziazko adibideak eta jardunbide egokiak** izatearen garrantzia azpimarratzen dute.
- Prozesuaren **denbora-plangintza** hobea eta **barne-komunikazio arinagoa** eskatzen dute.
- **Feedback argia eta erabilgarria** eskatzen dute, egindako lana hobetze aldera.

Teknikariak

- **Prozesurako denbora nahikoa** izatea eta lan-gainkarga saihestea dute ardatz.
- Prozesua **benetako eraginik gabeko izapide** bihurtzeko arriskua azpimarratzen dute.

- **Adibide zehatzak dituzten gida praktikoak** proposatzen dituzte, baita aldizkako koordinazio-bilerak ere.
- Inprimakiaren erabileraren **jarraipena eta urteko ebaluazioa** egitearen garrantzia nabarmentzen dute.

Berdintasun-teknikariak

- Plangintza-, betearazte- eta aholkularitza-**erantzukizunak argi eta garbi identifikatzeko beharra** planteatzen dute.
- **Zuzendaritzek derrigorrezko trebakuntza jasotzea** proposatzen dute, lan guztia teknikarien esku uztea saihestearren.
- **Emakundek eta Ogasun eta Finantza Sailak gidaritza instituzional sendoa** izan behar dutela nabarmentzen dute.
- **Hartzaileei buruzko azterlan zehatzak** garatzea eta **diziplinarteko lantaldeak sortzea** proposatzen dute.

Hobekuntza orokorrerako gakoak

Aurrekontuetan genero-ikuspegia hobeto txertatzeko, funtsezkoa da gako hauek konbinatzea:

- Prestakuntza praktikoa eta etengabea
- Tresnak sinplifikatzea
- Gardentasuna
- Laguntza
- Erantzukizunak argi esleitzea
- Konpromiso politiko eta instituzional iraunkorra
- Inprimakiak betetzeko epeak egokitzea, plangintzarako tresna eraginkorra izan daitezen.
- Topaguneak eta foro tematikoak, esperientziak partekatzeko eta arlo horretan ikaskuntza komunak sortzeko.
- Elkarlana, prozesu hori eraldaketarako benetako tresna gisa, eta ez izapide soil gisa, ulertzen duen antolaketa-kultura sustatuta.